

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
САНКТ-ПЕТЕРБУРГСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЩЕГО ЯЗЫКОЗНАНИЯ

«PRANEŠIMAS» ('ВЕСТНИК') (1918)

И

«SIBIRO LIETUVIU ŽINIOS»

('ВЕДОМОСТИ ЛИТОВЦЕВ СИБИРИ') (1919):

**ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ И КУЛЬТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЙ
КОММЕНТАРИЙ К ТЕКСТУ ГАЗЕТЫ**

Выпускная квалификационная работа

студентки IV курса

отделения литовского языка и литературы

Алёны Васильевны Пужихиной

подпись

Научный руководитель

доцент

Алексей Викторович Андронов

подпись

Санкт-Петербург

2011

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ	1
ГЛАВА 1. ЛИТОВЦЫ В СИБИРИ	4.
1.1. Исторический контекст	4.
1.2. Географический контекст	9.
1.3. Бытовой контекст	13.
ГЛАВА 2. ГАЗЕТА «SIBIRO LIETUVIU ŽINIOS»	16.
2.1. Общее описание газеты «Sibiro Lietuvių Žinios»	16.
2.2. Комментарий к тексту газеты «Sibiro Lietuvių Žinios»	21.
2.2.1. Pranešimas, № 1	22.
2.2.2. Pranešimas, № 2	24.
2.2.3. Sibiro Lietuvių Žinios, № 1	27.
2.2.4. Sibiro Lietuvių Žinios, № 2	31.
2.2.5. Sibiro Lietuvių Žinios, № 3	32.
2.2.6. Sibiro Lietuvių Žinios, № 4	35.
2.2.7. Sibiro Lietuvių Žinios, № 5	36.
2.2.8. Sibiro Lietuvių Žinios, № 6	35.
2.2.9. Sibiro Lietuvių Žinios, № 7	36.
2.2.10. Sibiro Lietuvių Žinios, № 8	37.
2.2.11. Sibiro Lietuvių Žinios, № 9	39.
Глава 3. ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКА ГАЗЕТЫ «SIBIRO LIETUVIU ŽINIOS»	39.
3.1. Графика и орфография	39.
3.2. Фонетика	45.
3.3. Морфология	46.
3.4. Синтаксис	47.
3.5. Лексика	47.
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	47.
СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ	48
ПРИЛОЖЕНИЕ	

ВВЕДЕНИЕ

Данное исследование посвящено изучению и анализу ценного памятника литовского языка начала XX века — издававшемуся в самом центре Сибири, в Томске, Центральным сибирским литовским бюро небольшому рукописному изданию «Pranešimas» и следовавшей за ним печатной газете «Sibiro Lietuvių Žinios»¹. Оба издания рассматриваются как единый исторический источник, содержащий важную информацию о литовской диаспоре в Сибири, об особенностях литовского языка вне территории Литвы в период неустоявшихся языковых норм, наконец, о бытовых реалиях жизни литовцев данной местности.

Сам по себе феномен «сибирских литовцев» кажется любопытным, сразу возникают вопросы — почему литовцы оказались в Сибири, какие политические и бытовые аспекты их волновали, при обращении же к печатным изданиям обнаруживается живой «архаичный литовский язык» начала XX века, долгое время находившийся, главным образом, под влиянием русского (что особенно заметно в сфере синтаксиса и лексики текста газет), но, в тоже время, сохранивший свои особенности.

Актуальность исследования обусловлена, во-первых, необходимостью сделать содержание данного источника доступным для всех интересующихся литовским языком, Литвой и литовской диаспорой в Сибири, во-вторых, предоставить определенный лингвистически-исторический комментарий к тексту газет.

Кроме того, обращение к теме литовцев в Сибири представляется особенно актуальным, поскольку последние десять лет наблюдается все увеличивающийся интерес со стороны литовцев, особенно молодежи. Каждый год организуются экспедиции в Сибирь в рамках проекта «Misijos Sibiras». Арнас Марцинкус, глава Совета молодежи, отмечает важность проекта «Misijos

¹ Издатели газеты «Sibiro Lietuvių Žinios» пользовались латинским шрифтом, в котором отсутствовали знаки для обозначения некоторых литовских букв, поэтому в слове «Lietuvių» [стоит понимать как «Lietuvių».] не отмечена носовая гласная.

Sibiras 2011»: Люди, вернувшиеся после экспедиции, будут «распространять идею патриотизма и гражданственности для литовского общества. Без сомнения, самой главной аудиторией проекта останется молодежь, все больше теряющая возможность вживую общаться с людьми приклонного возраста, сосланными 70 лет назад в Сибирь»². Однако интерес к истории соотечественников в Сибири не ограничивается лишь экспедициями — так, в 2008 г. на кинофестивале «EuroFest2008» завоевал второе место короткометражный фильм Дали Цидзикайте «Жили дедушка да бабушка» («Gyveno senelis ir bobutė»), рассказывающий о жизни литовцев в Сибири.

Основным материалом для исследования послужили 2 рукописных номера «Pranešimas» (1918) и 9 печатных номеров «Sibiro Lietuvių Žinios» (1919). Экземпляры обоих источников хранятся в Литве (Библиотека Каунасского технологического университета (кроме номера 9), Литовская национальная библиотека им. Мартинаса Мажвидаса (кроме номера 5), Центр библиографии и книговедения (номера 3, 5, 8), Библиотека института литовской истории), с 9 номерами газеты «Sibiro Lietuvių Žinios» можно также ознакомиться на сайте www.epaveldas.lt, где в рамках проекта «Создание интегральных виртуальных информационных систем» (*Projekto «Integralios virtualios informacinės sistemos sukūrimas»*) размещены сканированные копии изданий.

Целью настоящей работы является культурно-исторический и лингвистический комментарий к тексту обоих изданий и их оформление в электронном формате.

Работа предполагает два основных направления исследования :

1. Обращение к некоторым ключевым моментам истории сибирских литовцев.
2. Рассмотрение языковых особенностей газет «Pranešimas» и «Sibiro Lietuvių Žinios» и их анализ.

² Информация взята из интернет-журнала «Mano Anglija» (www.anglija.lt).

В соответствии с поставленной целью и с учетом двух основных аспектов исследования, выделяются следующие **задачи**:

1. Дать краткую историко-географическую справку о литовцах в Сибири.
2. Обозначить предпосылки появления газет «Pranešimas» и «Sibiro Lietuvių Žinios», обобщить имеющуюся информацию об истории их создания.
3. Предоставить культурно-исторический комментарий к тексту газет.
4. Предоставить лингвистический комментарий к тексту газет (анализ языка на фонетическом, морфологическом, лексическом и синтаксическом уровнях).
5. Оформить электронную версию текста памятников.

Новизна заключается в том, что в данной работе мы обращаемся к исследованию литовцев Сибири, что само по себе является редким явлением — обычно внимание исследователей привлекают коренные народы Сибири, другие же «остаются вне поля зрения исследователей» (Колоткин 1994: 4).

Также стоит отметить, что анализируемые газеты «Pranešimas» и «Sibiro Lietuvių Žinios» являются редкими источниками, дающими много новой и полезной информации по интересующей нас теме.

Теоретическая и практическая значимость исследования состоит в том, что наблюдения и выводы могут быть использованы при рассмотрении темы литовцев в Сибири и понятия «Литовская диаспора в Сибири»; результаты лингвистического исследования можно использовать при исследовании литовского языка, который используется за пределами Литвы или при рассмотрении литовского языка периода начала XX в. Предоставленный электронный текст памятников можно использовать в качестве электронной базы или для составления языкового корпуса.

Структура и объем работы. Работа состоит из введения, трех глав, заключения, списка литературы и приложения, в котором представлен текст обоих памятников.

ГЛАВА 1. ЛИТОВЦЫ В СИБИРИ

1.1. Исторический контекст

Сибирь (или «Азиатская Россия», как она иногда именуется в документах XIX–XX вв.³) представляет собой довольно любопытное образование. Уклад жизни, национальный состав, политика, подвижность границ, пестрая история — все это никогда «не было простым слепком с российских процессов» (Ананьев 2006: 8). Более того, как писал в своих мемуарах юрист Мартинас Ичас, который сам был родом из Томска, «santykliai tarp žmonių buvo visai natūralūs ir demokratiški. Niekas tavęs neklausinėjo, iš kur tu esi, kokio luomo ir kokios tautybės. Į Rusiją sibiriškai žiūrėdavo kažkaip išdidžiai ir su panieka⁴» (Yčas 1935: 7).

Сибирь, как географическое понятие, впервые встречается в русских летописях в 1407 году, «когда говорится, что Тохтамышь убить въ Сибирской землѣ, близ Тюмени» (Тхоржевский 1914: 1). Однако освоение Сибири началось значительно позже, в XVI веке, и впоследствии стало одним из самых знаменательных событий в истории: «После свержения татарского ига и до Петра Великого не было в судьбе России ничего более огромного и важного, более счастливого и исторического, чем присоединение Сибири» (Распутин 1984: 66).

В территориальном плане Сибирь отличается особой подвижностью своих границ, некоторые исследователи выделяют особый «фронтир Сибири», т. е. особые передвижные территориальные границы, которые изменяются в процессе «освоения необжитой или малообжитой территории различными этносами с разным уровнем развития экономических, социальных и

³ См. Тхоржевский И. И. Атласъ Азіатской Россіи. (Тхоржевский 1914).

⁴ Там отношения между людьми были совершенно естественные и демократичные. Никто тебя не спрашивал, откуда ты родом, какого сословия да какой ты национальности. На Россию сибиряки смотрели как-то свысока и с презрением' (*пер. А.В.П.*).

культурных отношений» (Ананьев 2006: 5). Стоит отметить, что в данной работе мы будем придерживаться фронта, свойственного Сибирскому региону в конце XIX – начале XX вв., то есть определяя его как «часть Азии от Урала до горных хребтов Охотского побережья, от Северного Ледовитого океана до казахстанских степей и Монголии» (Колоткин 1994: 13).

В социокультурном плане Сибирь выделяется своим пестрым национальным составом, как отмечает исследователь данного региона М. Н. Колоткин, «Сибирь всегда представляла из себя своеобразный регион с преобладающей долей русского населения и значительным удельным весом нерусских народностей» (Колоткин 1994: 4), при этом «удельный вес около 40 этносов, живущих здесь, составлял почти четверть всего населения» (Колоткин 2003: 322).

История развития Сибири и сибирских литовцев оказываются тесно связаны между собой. Первые литовцы, как отмечают письменные источники, появляются в Сибири сравнительно рано, еще в XVI веке, и продолжают прибывать сюда в последующие века то в больших, то в меньших количествах, сначала привлекаемые возможностью «быстрой наживы» и наличия свободных земель, а позднее ссылаемые правительством в наименее благоприятные местности на поселение.

Среди основных периодов эмиграции литовцев на территорию Сибири можно выделить следующие:

1. Начальный период переселения (XVI–XVII вв.):

- освоение Сибири, постройка городов,
- желание «быстрой» наживы,
- освобождение от помещичьего гнета,
- военная и дипломатическая служба,
- ссылки.

2. Период спада переселенческого движения (XVIII – первая половина XIX вв.):

- большей частью ссылки,
- беглые крестьяне.

3. Очередной подъем переселенческого движения (вторая половина XIX – начало XX вв.):

- массовые крестьянские миграции (особенно после реформы 1861 г.⁵),
- ссылки (политические ссыльные, ссыльные после восстаний 1861, 1863 гг.)

Первые литовцы, по определению С. М. Соловьева, «странный народ, с незапамятных времен засевавший среди болот и непроходимых пущ» (Соловьев 2004: 23), появились в Сибири в период царствования Бориса Годунова. Здесь они в составе дружины Ермака участвовали не только в освоении дикой территории, но и в строительстве большинства сибирских городов.

Много упоминаний о первых литовцах на Сибирской территории отмечает Герхард Фридрих Миллер в книге «История Сибири»: например, как рассказывает автор, для построения города Тары, князь Елецкий брал с собой «в Тюмени 40 человек конных литвы», а также «воеводе было указано взять в Тобольске из тамошних пленных литвы, черкасов и казаков 100 человек» (Миллер 1937: 288). Литовцев часто привлекали в качестве военной силы: «Воевода Воейков пишет, что у него в походе против Кучума⁶ было рати: три сына боярских да голова татарский, три атамана да четыреста без трех человек литвы, козаков, юртовских и волостных татар» (Соловьев 2004: 162), также множество литовцев несло службу, известна отписка некоего воеводы в Москву в декабре 1609 года, где «в числе государевых людей называется литвин Яцко Высоцкий. Встречаются имена тобольского литвина Матвея Вишневого и

⁵ Интересно, что именно в Литве П. Столыпин воплощал идеи Земельной реформы: изучая опыт литовской хуторской системы и организацию труда у прусских бюргеров, он стал выступать за то, чтобы и в России земля могла закрепляться за крестьянами в качестве личной собственности.

⁶ Кучум — сибирский хан в 1563 – 1598 гг.

Яна Федьковского, пелымского литвина Клима Грицкова» (Колоткин 1994: 14). Кстати, в Пелыме даже была своя литовская слобода, которая пострадала от пожара. В общем, в период XVI–XVII вв. литовцы проживали в большинстве сибирских городов, чему также способствовала иностранная интервенция в начале XVII века.

В период правление царя Михаила Федоровича иноземцев, среди которых были государственные люди, ремесленники и служивые, пересылали в отдаленные сибирские города. Кроме них, в Сибирь ссылались преступники, участники восстаний и политических выступлений: «в 1645 г. в Сибири значилось около 1,5 тысяч ссыльных, из которых почти половина — пленные шведы, поляки и литовцы» (Покшишевский 1951: 55). Интересен тот факт, что почти целиком на службу, а не на полевые работы отправлялись ссыльные литовцы, тогда как латыши и русские, напротив, высылались «на пашню» (Колоткин 1994: 15).

Последовавший XVIII век уже не отличался столь сильной волной литовской миграции, поскольку «стимулы движения, которые раньше питались открытиями, захватами, стремительным обогащением, как бы угасли» (Покшишевский 1951: 99). Сибирь начала развиваться как производственный регион, новый век стал для Сибири веком крупных промышленных компаний, вплоть до конца века их насчитывалось уже около 40, сибирское купечество процветало. Продолжалось освоение территорий в сторону Минусинской котловины (позднее в Минусинске будет основана одна из литовских колоний). Наблюдался сдвиг населения на юг, создавалась линия путей сообщения. Характерная черта данного периода — существенно выросшее число ссыльных, что было обусловлено рядом законов: в 1729 был принят закон о ссылке в Сибирь беглых и бродяг, в 1754 — закон о замене смертной казни ссылкой навечно, 1760 — указ о праве помещиков ссылать крепостных крестьян; вольное переселение сократилось до минимума. В итоге Сибирь была «испорчена», по словам Сперанского, она стала «прекрасным местом для ссыльных, выгодным для некоторых частей торговли и богатым для

минералогии, но это не место для жизни и высшего гражданского образования» (Покшишкевский 1951: 124).

К концу XIX века Сибирь снова становится основным колонизируемым регионом России, принимающим 4/5 всех переселенцев из западных и центральных районов страны: «с 1861 по 1891 г. в Сибири водворилось около 450 тысяч переселенцев» (Колоткин 1994: 16)⁷. Одна из основных причин перемещения в Сибирь — отсутствие здесь помещичьего землевладения. Таким образом, наличие свободных земель, с одной стороны, и постройка Транссибирской железнодорожной магистрали, требующая огромного количества рабочей силы, с другой, привлекали в Сибирь массу новых переселенцев.

В XX веке переселение продолжалось, и к 1900–1914 г. число переселенцев из пяти западных губерний России (в том числе и Виленской) составило более 400 тыс. человек. При этом из Литвы эмигрировало около четверти населения по причине нехватки земли.

Первая мировая война стала новым этапом в истории сибирских литовцев. К лету 1915 года германские войска захватили территорию Курземе, Шауляй, Паневежис, Каунас, позднее и Вильнюс — в связи с этим из Литвы было эвакуировано более 100 предприятий вместе со всем техническим оборудованием и персоналом, а из района военных действий «хлынул вглубь России массовый неорганизованный поток беженцев. Во внутренних российских губерниях оказалось около 300 тыс. беженцев и эвакуированных из Литвы» (Колоткин 1994: 22). Число беженцев из Литвы было велико, однако, своей многочисленностью в эти периоды больше отличались латыши и поляки.

Таким образом, к началу XX в. на территории Сибири была хорошо сформированная, хотя и немногочисленная литовская диаспора, которая впоследствии будет заинтересована в создании собственного органа управления, выпуске собственных печатных изданий, попытке осуществления собственной внутренней политики.

⁷ Сюда же было сослано большое число участников восстаний 1861, 1863 гг.

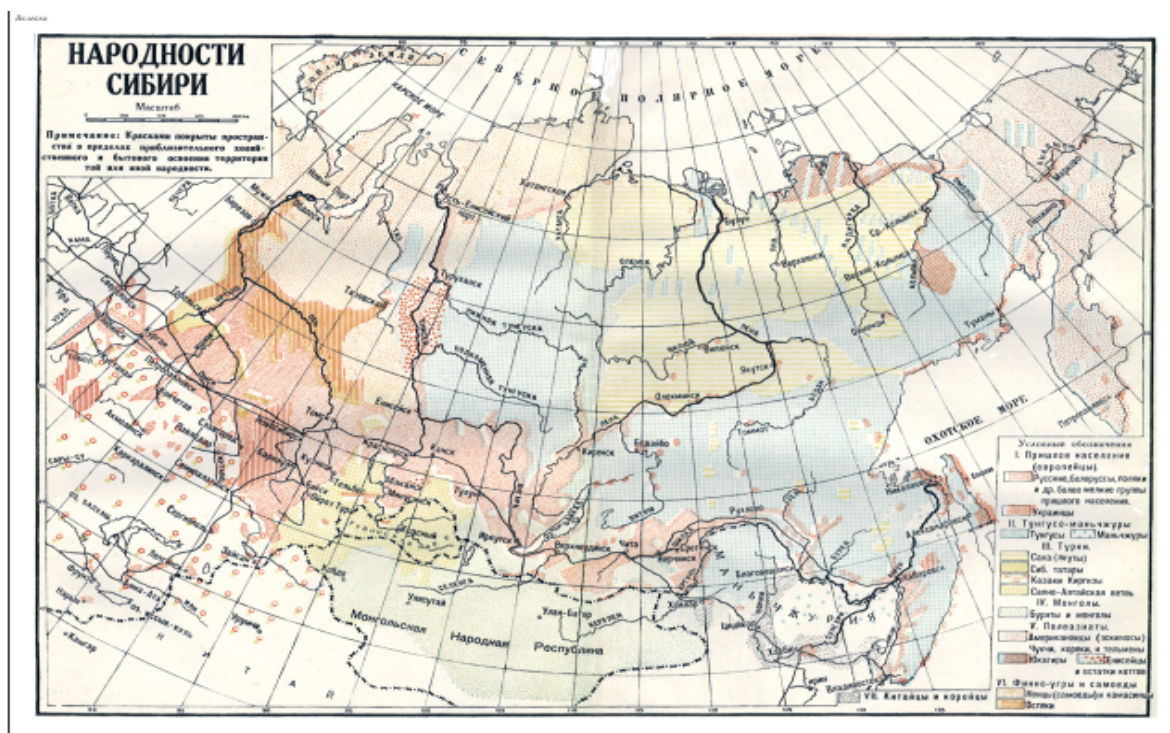
1.2. Географический контекст расселение сибирских литовцев в конце XIX – начале XX вв.

К началу XX в многонациональной Сибири, наряду с татарами, армянами, башкирами, киргизами и поляками, свое место занимали и литовцы (см. Карту 1.), создавшие к этому времени более 20 литовских колоний в разных городах (SLŽ 01:11:95-105; SLŽ 01:12:1-53). Города перечисляются в том порядке, в каком они напечатаны в газете:

1) Томск,	21) Ахшабат
2) Ново-Николаевск (совр. Новосибирск),	22) Самарканд,
3) Красноярск,	23) Коканд,
4) Болотное,	24) Тюмень,
5) Омск,	25) Мариинск,
6) Ташкент,	26) Курган,
7) Чита,	27) Екатеринбург,
8) Иркутск,	28) Уфа.
9) Хабаровск,	
10) Харбин,	
11) Владивосток,	
12) Спасск,	
13) Барабинск,	
14) Челябинск,	
15) Тайга,	
16) Маньчжурская станция,	
17) Боготол,	
18) сел. Бароковка,	
19) Благовещенск,	
20) Сретенск,	

Данный список является относительно полным, за исключением некоторых колоний, о которых у Бюро была на тот период мало сведений, о чем также пишется в газете: «Apie Čeliabinską, Mančdžurijos stotį, Bloviesčenską, Sretenską, Aschabada, Samarkandą, Kokandą, Tiumenį ir Kurganą Biuras turi gana tamsias žinias, o kitos gi vietos čia minėtos Biurui aiškiai žinomos⁸» (Pr 01:02:06–09).

Карта 1⁹.

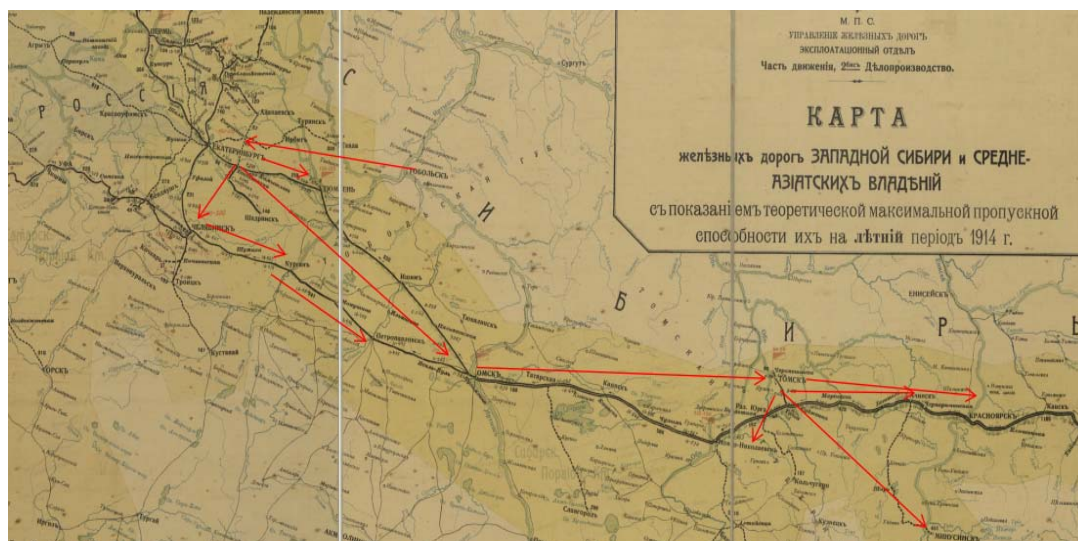

В этот период численность населения Сибири стремительно росла, расширялись и появлялись города, где оседали переселенцы. В общем, полоса заселенной литовцами территории идет вдоль Сибирского тракта от Урала до Байкала; протягиваясь с запада, она сужается по направлению к востоку, потом отклоняется на юг, в сторону Алтая и Минусинского района (см. карту 2).

⁸ О Челябинске, Маньчжурской станции, Благовещенске, Сретенске, Ашхабаде, Самарканде, Каканде, Тюмени и Кургане у Бюро довольно «темные [сомнительные] сведения, а другие места, которые здесь упоминаются, Бюро ясно известны». (пер. А.П.В.)

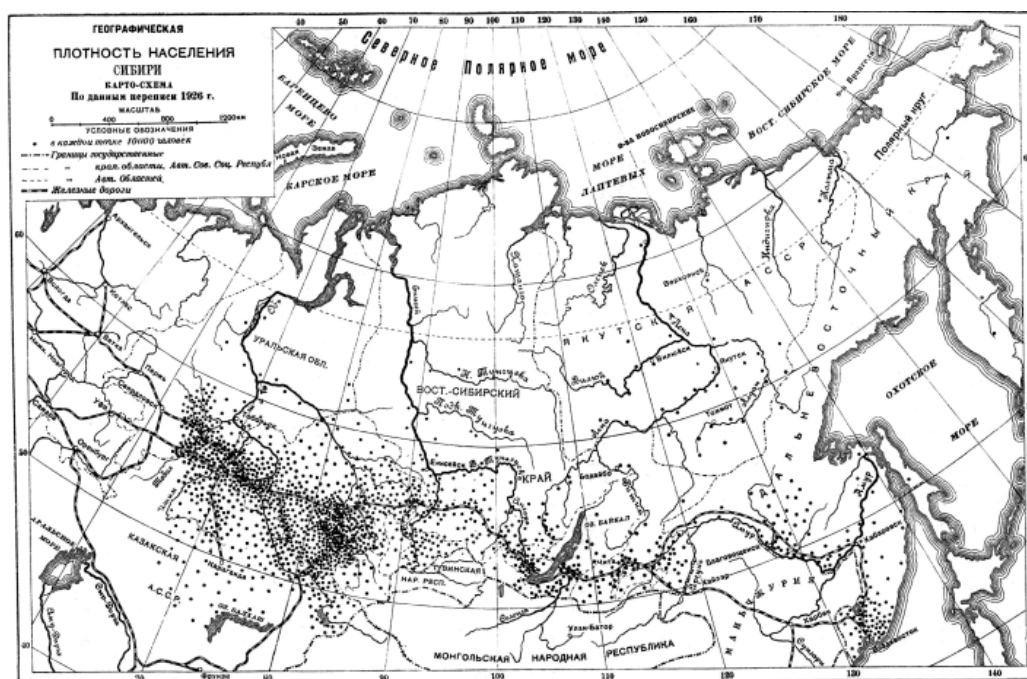
⁹ Карты 1, 3 взяты из Сибирской Советской Энциклопедии. (Сибирская Советская Энциклопедия 1930-1932), Карта 2 из Атласа Азиатской России (Тхоржевский 1914)

Карта 2.

Как правило, колонии литовцев в Сибири «тянулись» по железнодорожному пути (Карта 2, 3). При этом, как отмечают исследователи, «с проведением железной дороги Самара-Уфа-Челябинск и с открытием головного участка Сибирской ж.д. общее направление переселенческого движение смещается к югу, и процент переселенцев, следующих по железной дороге, резко возрастает» (Покшишевский 1951: 183).

Карта 3.

1.3. Бытовой контекст

Сибирь в начале XX в. отличалась «низким уровнем урбанизации и плотности населения, пестрым национальным составом, культурной отсталостью, зажиточностью крестьянства, и слабо развитой инфраструктурой» (Колоткин 1994: 7).

Можно составить следующий динамический ряд формирования литовского населения в Сибири в конце XIX – начале XX вв.:

Постепенное увелечение численности, связанное с переселением конца XIX в.

Волна беженцев в Сибирь из оккупированных Германией районов Балтии в годы войны.

Потери населения, связанные с гражданской войной.

Волна возвращения на Родину выходцев из Балтии в 1920-1922 годы.

Стабилизация численности населения, осевшей в Сибири. ||

Главной особенностью литовцев Сибири «было их оседание в городах» (Колоткин 1994:19) — литовцы большей частью проживали в Томске, Омске, Иркутске, Красноярске, Новосибирске; и лишь небольшая часть в сельской местности, несмотря на то, что некоторые исследователи отмечают довольно низкую степень урбанизации Сибири. Территориально литовцы большей частью населяли западную и центральную части Сибири, обитая в Новосибирской, Омской, Томской, Кемеровской, Иркутскую, часть Читинской и Тюменской областей, а также Алтайский и Красноярский края. Эта

территория к востоку от Урала обладала общими чертами в экономической, культурной и социальной областях.

Выделялось два основных типа переселенцев: зажиточные и бедняки. Первые начинали с обустройства своего хозяйства, вторые вынуждены были идти работать на железную дорогу. Как вспоминал один из латгальских переселенцев А. Павлюкевич, «крестьяне экономически жили плохо. Грамотных было столько, что ему пришлось одному расписываться за 280 человек при получении зарплаты» (Колоткин 1994: 19).

Заселение могло осуществляться в нескольких формах:

1. Уплотнение, то есть поселение вместе со старожилами по приемным договорам
2. Создание новых населенных пунктов, когда подходящей территории для жилья не находилось
3. Занятие места того, кто разорился и вынужден был уехать.

Профессиональное деление было развито довольно слабо, оно выражалась начиная с XVII в. двумя основными формами: либо «постоянным переходом одних и тех же людей от одних занятий к другим» или «в совмещении одними и теми же лицами различных занятий (например, приходившие в город торговцы шли в служилые люди, так как заниматься торгом с местным населением служилым было удобнее)» (Покшишевский 1951: 75)

В числе особенностей Сибири, определявших своеобразие развития края отмечаются следующие:

Во-первых, Сибирь не знала крепостного права и помещиков, однако, отмечалось как исключение, царские кабинетские владения на Алтае и в Нерчинском округе, где «на крепостных началах эксплуатировался труд местного населения и ссыльнопоселенцев» (Ветошкин 1953: 4). Сибирь начала XIX в. можно считать краем почти исключительно государственного и крестьянского землевладения.

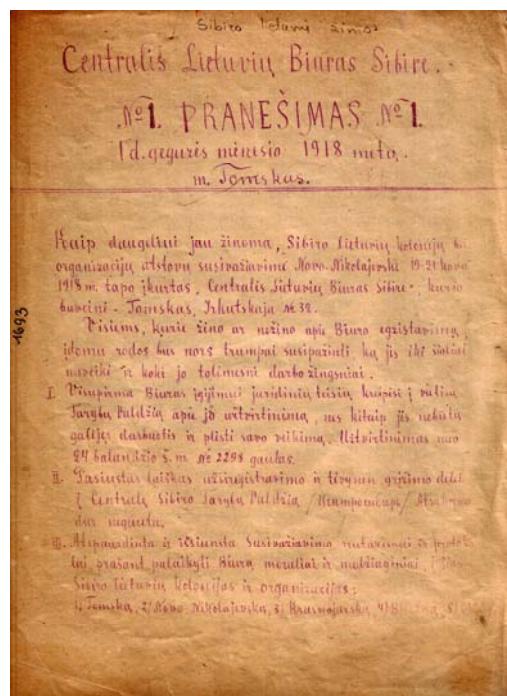
Во-вторых, Сибирь отличалась спецификой организации сельского хозяйства: оно «сочетало черты товарности с широко развитой системой межсемейной («клановой») взаимопомощи» (Ананьев 2006: 19).

ГЛАВА 2. ГАЗЕТА «SIBIRO LIETUVIU ŽINIOS»

2.1. Общая информация

В самый разгар Первой мировой войны, когда русская армия сдавала свои позиции и Германия один за другим занимала города, из Литвы хлынул поток беженцев, некоторые из которых достигли Сибири. Вскоре, 1 января 1916 г. в Томске был создан отдел Центрального литовского комитета помощи пострадавшим от войны. Было очевидно, что уже к 1917 г. «в Сибири сложилась большая по численности и хорошо организованная литовская диаспора» (Мазурова 2006: 75).

Начало XX века было отмечено резкой активизацией националистических элементов, однако все лозунги и призывы о национальном равноправии игнорировались, что тем не менее не мешало созданию литовских организаций и бюро в различных городах Сибири: в Омске был создан Сибирский литовский национальный совет, однако, центром литовской деятельности стал самый оживленный город Томск, который и был выбран местом для организовавшегося Центрального литовского бюро, главными руководителями которого были К. Пабрежа, К. Навакас, В. Гелумбицкас, С. Букаускас и другие. В мае 1918 бюро стало выпускать рукописный «Вестник» («Pranešimas»). Всего известно 2 выпуска данного памятника, один был выпущен в мае 1918, второй 15 июля того же года. Главная цель данного издания

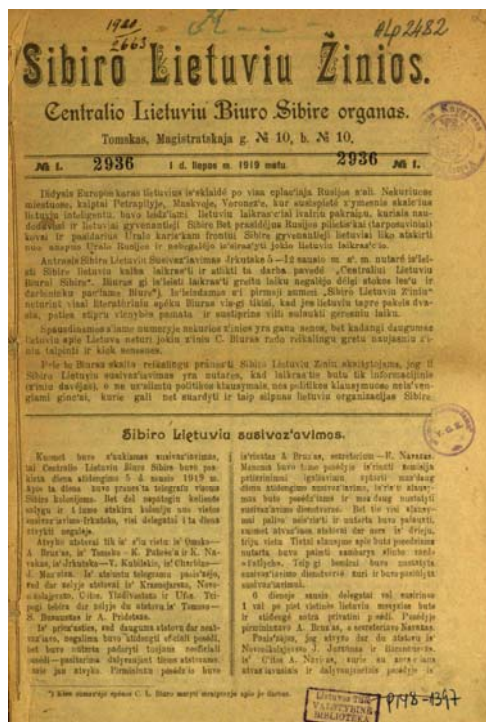
— информировать о действиях Центрального сибирского литовского бюро: «Visiems, kurie žino ar nežino apie Biuro egzistavimą įdomu rodos bus nors trumpai susipažinti, ką jis iki šioliai nuveikė ir koki jo tolimesni

darbo žingsniai¹⁰» (SLŽ 01:01:05), а также постараться собрать как можно больше информации о литовских колониях и организациях. Постоянно указывается на нехватку средств и работников. Второй номер был более информативным, чем первый, он содержал 11 рукописных страниц, на первый план выступали вопосы возвращения на родину.

Однако главной задачей было создание своего постоянного печатного издания, которое могло бы полностью отвечать потребностям литовцев Сибири: «Sibiro lietuviai pasijuto visai atskirti ir neturi lietuvių minties reiškėjo — jokio savo spaudos organo. Iški- lo būtinas reikalingumas išleisti laikraštį, kaip o reiškėją lietuvių nuomonės, skatintoją kovoj už Lietuvos nepriklausomybę¹¹» (Pr 2:7:8-11).

Тогда на втором съезде сибирских литовцев, 5 – 12 января 1919, было решено начать выпускать газету «Sibiro Lietuvių Žinios», как написано в указателе «Lietuviški periodiniai leidiniai», где газеты указаны под номерами 2461, 2180: «Nuo 1919, liepos 1 vietoje P. pradėjo eiti „Sibiro Lietuvių Žinios“».

Прежде чем начать анализ газеты, стоит рассмотреть несколько моментов, вызывающих наибольшие трудности.

¹⁰ ‘Всем, кто знает или не знает о существовании Бюро, интересно, кажется, будет хотя бы немного познакомиться с тем, что оно до сих пор сделало и какие его дальнейшие шаги’ (пер. А. В. П).

¹¹ ‘Литовцы Сибири почувствовали себя совсем отделенными, и у них нет выразителя литовской мысли — никакого своего собственного органа печати. Появилась непременно потребность выпускать журнал, как выразитель мнения литовцев, как побудитель в борьбе за независимость Литвы’ (пер. А. В. П).

Первое, перевод названия «Sibiro Lietuvių Žinios». Он вызывает некоторые расхождения. У Колоткина в монографии «Балтийская диаспора в Сибири: опыт исторического анализа 20–30 гг» и у Мазуровой в обзоре «Многонациональная палитра Томска» название переводится либо как «Сибирио Литовиу Зиниос», либо как «Известия сибирских литовцев». В данной работе мы придерживаемся варианта «Известия литовцев Сибири», таким образом делая акцент на локализации литовцев, а не на их особом статусе, который подчеркивается первым вариантом перевода и потому кажется несколько преувеличенным.

Второе, проблема передачи некоторых специфических литовских букв. Дело в том, что при печати газеты у бюро не было специального литовского шрифта, поэтому буквы ž, š, č передавались соответственно как z', s', c', при этом стоит отметить достаточно последовательное их написание, чего нельзя сказать о буквах ę, è, ç ù, которые в газете обозначались просто значком è или é, иногда как ě, ŷ; носовые a, i также передавались как ä, ĩ. При этом, очень часто наборщик, по-видимому, забывал ставить диакритические знаки, например *laikrasti*, или ставил их неправильно *is,dirbimui*. Данный недостаток в газете оговорен специально: «Delei stokos lietuvis'ku raidz'iu ir lietuviu raidz'iu rinkėju laikras'tis is'ejo su trukumais,klaidomis ir sdausdinimas jo gana ilgai uz'sitensé¹²» (Pr 01:11:65-66)

Третье, количество выпусков. У Мазуровой указывается 12 выпусков газеты: «Всего было издано 12 номеров» (Мазурова 2004: 76), однако, нам известно лишь 9 номеров газеты, выходившей дважды в месяц с несколько неодинаковой периодичностью. Вероятность наличия еще трех номеров невелика — указатель литовских периодических изданий 1823 – 1940 также дает информацию о наличии лишь 9 номеров, так же в последних номерах постоянно говорится о сложностях, связанных с печатью газеты, например «Jei

¹² 'Из-за нехватки литовских букв и наборщика литовских букв журнал вышел с недостатками, ошибками и его печатание достаточно надолго затянулось' (А. В. П.).

negausime popieriaus iš kitur, tai septintasis mūsų laikraščio numeris bus paskutinis»¹³ (SLŽ:06:04:25).

Редактура обеих газет, по-видимому, уделяли мало времени, поскольку в каждом номере встречаются и опечатки, и ошибки, и описки. Точно определить, кто был редактором выпусков газеты «Pranešimas», сложно — в конце выпусков указываются лишь фамилии членов Центральносибирского литовского бюро: К. Чяпулис, В. Гялумбицкас, Й. Сидяравичюс, П. Дагис.

Редактурой всех девяти выпусков газеты «Sibiro Lietuvių Žinios» занимался К. Пабрежа. Начиная со второго номера, в издании газеты начинает участвовать Казимир Буга, который летом 1919 г. насильно был эвакуирован из Перми в Томский университет. Оказавшись в Томске, его «временно „поселили“ в коридорах университета» (Буга 1958: 49). Кроме чтения некоторых курсов в университете, Буга стал членом Центрального литовского бюро и помогал при издательстве газеты (в третьем номере Буга уже указывается в числе редакторов газеты: «Laikraščis leidžiamas po artimiausia profesoriaus BUGOS priežiūra¹⁴»).).

Стоит также отдельно отметить язык обеих газет, простой и ясный, иногда приближающийся к разговорному. Можно заметить старание авторов «повлиять на читателя не только логическими фактами, но и языковыми средствами внушения: они заставляют его не только думать, но и радоваться, злиться, ненавидеть и, само собой разумеется, действовать соответственно» (Šoblinskas 1976: 60). Примеры языкового воздействия: «Taigi visi, it vienas žmogus, stokime į darbą, kantriai baigkime tremimo dienas, ir mūsų birančias iš akių ilgėsio ašarėles gal greitai nudžiovins savo

¹³ ‘Если мы не получим откуда-нибудь бумаги, то седьмой номер нашего журнала будет последним’ (пер. А. В. П.).

¹⁴ ‘Журнал выпускается под строжайшем присмотром профессора Буги’. (пер. А. В. П.)

gaivinančiais spindulėliais Lietuvos skaiti saulutė!¹⁵» (Pr 1:4:20) или «Kas pirmiausiai turėtų rūpintis apie grįžimą? Valdžia atsakysime. Taip valdžia, bet ar ji yra dabar Rusijoje? Vienas atsakymas — «nėra!»¹⁶ (Pr 2:4:16-18). Иногда в тексте появляются поэтические строчки, что обусловлено стремлением автора настроить читателя на определенное настроение и вызвать определенные чувства, как например, в конце второго выпуска газеты Pranešimas (Pr 02:11:26-29):

Į darbą, broliai, virs į vyrą
Šarvuoti mokslu įstabių!
Paimsme arklą, knygą, lyrą
Ir eisime Lietuvos keliu!!!¹⁷

¹⁵ ‘Так мы все, словно один человек, приступим же к работе, терпеливо закончим дни ссылки, и наши льющиеся из глас слезы тоски, возможно, скоро высушит своими живительными лучиками чистое солнышко Литвы!’ (пер. А. В. П.)

¹⁶ ‘Кто в первую очередь должен бы заботиться о возвращении? Власти, ответим мы. Да, власти, но но разве власть сейчас в России? Ответ один — нет!’ (пер. А. В. П.)

¹⁷ Цитата из произведения Майрониса «Весенние голоса» («Pavasario balsai»).

2.2. Комментарий к тексту газеты

В данной главе текст обеих газет рассматривается более подробно: описывается источник, комментируются некоторые исторически интересные или важные события, упоминаемые в выпуске, приводится список обнаруженных опечаток с небольшим комментарием.

Для удобства была разработана следующая схема для анализа каждого выпуска:

1. Общая информация (дата издания, количество страниц),
- 2.1. степень читаемости, проблемные моменты;
- 2.2. список опечаток;
3. основные темы выпуска;

В списке опечаток дается лист с перечнем опечаток и вариантом верного написания слова. При этом встречаются как обыкновенные опечатки, так и опечатки, появление которых можно попытаться объяснить, например, влияние русского языка, смешение похожих букв, явление гиперкоррекции.

2.2.1. Pranešimas, № 1

1. 1 мая 1918 года, 4 страницы.

2.1. текст рукописный, почерк ясный, неясных моментов в тексте нет.

2.2. Опечаток/описок в тексте встречается мало.

страница: строка	описки/опечатки	пояснение
01:04	<i>geguzės</i>	по-видимому, этот стоит объяснять либо плохой сохранностью документа, либо невнимательностью наборщика.
03:01	<i>Iš</i>	проблема неразличения на письме <i>J</i> и <i>I</i> , в документе обе буквы написаны похожим образом. (См. Глава 3, п.)
03:07	<i>Iki</i>	
03:05	<i>kliūt(ė)imis</i>	в окончании <i>ė</i> исправлено на <i>i</i> , возможно, существовала параллельная форма <i>kliūtė</i>
3:18	<i>skubas</i>	прилагательное а-основы, совр. лит. <i>skubus</i> .

3. Бюро и его деятельность. Бюро официально зарегистрировано, среди основных задач выделяется решение вопроса о возвращении литовцев в Литву и необходимость поддержки бюро другими литовскими колониями в Сибири и отдельными литовцами: «Organizuotas gražinimo darbas, kurį Centralis Lietuvių Biuras Sibire ir turi omenyje įvykinti. Tą užduotį Biuras atskančiai pajėgs tik tada, jį, kaip buvo sakyta, palaikys visos Sibiro Lietuvių kolonijos ir organizacijos¹⁸» (Pr 01:04:13-17).

¹⁸ «Организована работа [по возвращению на Родину], которую Центральное литовское бюро и подразумевает выполнить. Это задание он ответственно выполнит только тогда, [когда] его, как уже было сказано, поддержат все сибирские колонии и организации» (пер. А. В. П.).

Неофициально литовское общество в Сибири уже было создано в июле 1917, тогда оно занималось главным образом культурно-просветительской деятельностью: следило за функционированием литовской школы, читальным залом, вечерними курсами для взрослых по изучению русского языка. Работой общества руководили К. Побрежа, К. Навакас, В. Гелумбицкас, С. Букаускас. Год спустя они и выдвинули идею объединения всех литовских общин на первом съезде литовцев Сибири в марте 1918 в Новониколаевске. На собрании было организовано Центральное бюро литовцев Сибири со штаб-квартирой в Томске по адресу Иркутская ул., д. 32. С целью информирования всех литовцев и был издан первый выпуск рукописного издания «Pranešimas».

2.2.2. Pranešimas, № 2

1. 15 июля 1918 года, 11 страниц.

2.1. текст рукописный, есть плохо читаемые моменты.

2.2. Описок в тексте много, встречаются неясные моменты.

№: №	описки/опечатки	исправление	комментарий
01:16	<i>pražuti</i>	pražūti	долгота [u], по-видимому, взывала затруднения.
1:21	<i>įk(i)etėjusias</i>	įkietėjusias	автор, видимо, не был уверен в написание дифтонга <i>ie</i> .
02:01	<i>Žvilgterėkime</i>	Žvilgtelėkime	описка.
02:22	<i>griežta protestą</i>	griežtą protestą	неверная форма аккузатива. По-видимому, опечатка.
02:23	<i>į Karališkąją Misiją</i>	į Karališkąją Misiją	неверная форма местоименного окончания прилагательного.
:02: 24	<i>gynymą</i>	gynimą	проблема с обозначением долгого и краткого [i]
2:33	<i>pridedami</i>	pridedami	<i>ė</i> могло остаться после формы <i>pridė(ję)</i> , но впоследствии переправили на форму <i>pridedami</i>
4:22	<i>ne būtų</i>	ne būtų	слитное написание исправлено в рукописи на раздельное, что могло быть обусловлено влиянием русского языка.

5:13	<i>triusiui</i>	triūsui	изначально написано <i>trusiui</i> , потом вписано <i>i</i> , долгота игнорируется и в последующих написаниях слова., ср. <i>triusas</i> (Pr2:11:10)
5:14	<i>tiklą</i>	tikslą	очевидная описка.
5:29	<i>grįžime</i>	grįšime	исправление из-за первоначальной описки.
5:33	<i>bastumosi</i>	bastymosi	путаются буквы <i>u</i> и <i>y</i> .
6:17	<i>neledžiama</i>	<i>neleidžiama</i>	описка (возможно, проблема различения дифтонга <i>ei</i> и монофтонга <i>e</i>).
7:31	<i>Ab(i)ejų</i>	Abiejų	возможно, проблема различения дифтонга <i>ie</i> и монофтонга <i>e</i> .
9:8	<i>suglemž(i)usios</i>	suglemžiusios	исправление, видимо, трудности с определением мягкости [ž].
9:17	<i>įstorijos</i>	istorijos	странная описка.
9:22	<i>iškeletos</i>	iš keletos	слитное написание исправлено на отдельное.
10:15	<i>gražinimo</i>	grąžinimo	неверное написание гласного в корне, поскольку имеется ввиду значение «возвращения», а не «украшения».

3. Выпуск достаточно информативный, включает рассмотрение самых насущных тем: статья о независимости Литвы, статья о фондах для возвращения литовцев на родину (в основном, рассматривается финансовый аспект), дается также информация о смене власти в Сибири и объявлении обязательной мобилизации: «Visi oficeriai esantieji ant Sibiro teritorijos visų Rusijos Valstybes tautų yra priverstinai mobilizuojami Sibiro armijon¹⁹». (Pr 02:02:16-18), статья о возвращении на родину, включенное письмо литовского общества в Петрограде «Grūdas» (‘Зерно’), статья о необходимости своего органа печати, статья о литовских организациях в Сибири.

В 1918–1919 году в Сибири происходит переворот, и новое временное правительство во главе с военным министром адмиралом А. В. Колчаком начинает диктовать свои законы, один из которых касался абсолютно всех — обязательная мобилизация. Однако литовцы не проявляли желания идти в армию: «gręsia didelis pavojus poguldyt savo galvas Sibiro platumose Rusijos savitarpinėje kovoje²⁰» (Pr 2:2:10-11) — более того, было очевидно, что какая бы власть не установилась в Сибири, литовцам самим надо было действовать: «Visoje Rusijoje verda atkakliausia kruvina kova, kurioje paskęstų visi mūsų reikalai prie kiekvienos valdžios, kokia ji ne būtų» (Pr 2:4:20-22)²¹.

¹⁹ ‘Все офицеры, находящиеся на территории Сибири всех народностей Российского Государства обязаны быть мобилизованы [призваны в армию]’ (пер. А. В. П.).

²⁰ ‘Грозит большая опасность сложить свои головы на просторах Сибири в междуусобной борьбе России’. (пер. А. В. П.).

²¹ По всей России кипит упорная борьба, в которой потонули бы все наши дела при любой власти, какой бы она не была» (пер. А. В. П.).

2.2.3. Sibiro lietuviu žinios, № 1

1. 1 июля 1919 года, 12 страниц.

2.1. Текст хорошо читаем, хотя некоторые места из-за плохой сохранности газеты труднопонимаемы.

2.2. Опечаток очень много, впоследствии, когда газету будет редактировать К. Буга, их количество существенно снизится.

1:5	<i>tietuvius</i>	lietuvius	опечатка.
1:5	<i>oplac'iaja</i>	plac'iaja	опечатка.
1:22	<i>klausymais</i>	klausimais	по-видимому, автором плохо различается догота гласного.
1:39	<i>Yladvostoko</i>	Vladivostoko	опечатка может быть обусловлена внешним сходством букв <i>V, Y</i> .
1:40	<i>teblra</i>	tebéra	опечатка.
2:2	<i>is</i>	is'	пропущен апостроф ²² .
2:10-11	<i>Bukauskas'</i>	Bukauskas	лишний апостроф.
2:19	<i>Galūtinai</i>	Galutiniai	неверное написание долгой гласной в корне. По-видимому, [u] и [u:] часто путались.
2:113	<i>yvairus</i>	įvairus	неверное обозначение долгой гласной. По-видимому, написание у и į не было фиксированным.

²² Стоит отметить, что апострофы пропускаются в тексте газеты довольно часто, и в таблице указываются не все случаи.

2:117	<i>pagelbos</i>	pagalbos	часто употребляется именно такая форма. Возможно, сказывается влияние глагольной формы <i>gelbėti</i>
3:33	<i>Suririnkimas</i>	Susirinkimas	спутана буква.
3:74	<i>pavaduatojus</i>	pavaduotojus	может быть обусловлено произношением дифтонга <i>uo</i> как [ua]
3:79	<i>snsivaz' iavimo</i>	susivaz' iavimas	спутана буква <i>u</i> .
3:112	<i>spoudos</i>	spaudos	возможно, влияние русского языка, (оканье?) либо проявление гиперкоррекции.
4:4	<i>pasveikanimus</i>	pasveikinimus	спутана буква <i>a</i> .
4:48	<i>ateites</i>	ateities	пропущена буква <i>i</i> в форме Р.п., может быть обусловлено близостью звучания дифтонга <i>ie</i> к [e:].
5:2	<i>pildomamjam</i>	pildomajam	лишняя согласная.
5:12	<i>Roudonojo</i>	Raudonojo	возможно, явление гиперкоррекции и влияние русского языка.
5:16	<i>yvairiausiai</i>	įvairiausiai	как и в случае со словом <i>uvairus</i> . В тексте наблюдается последовательное написание слова именно так.
5:38	<i>is, dirbimui</i>	<i>is' dirbimui</i>	неверное место апострофа.

5:42	<i>epie</i>	apie	спутана буква.
5:118	<i>vietoje</i>	vietoje	необоснованное обозначение <i>é</i> в окончании Мест.п.
6:4	<i>rekaluose</i>	reikaluose	пропущена буква <i>i</i> .
6:39	<i>letuviu</i>	lietuviu	возможно, просто опечатка.
6:39-40	<i>laikrasti</i>	laikras'ti	пропущен апостроф.
6:78	<i>iz'</i>	is'	влияние русского языка («из»)
6:83	<i>susjrinko</i>	susirinko	автор путает буквы <i>j</i> и <i>i</i> .
6:97	<i>Kalbiėjusieji</i>	Kalbėjusieji	проблема различения дифтонга <i>ie</i> и монофтонга <i>i</i> .
7:1	<i>lietuva</i>	Lietuva	написание имени собственного с маленькой буквы, описка.
8:44	<i>Prłtariant</i>	Pritariant	смешение букв <i>l</i> и <i>i</i> . Могло быть обусловлено их внешним сходством на печатном аппарате.
8:58	<i>suaiysz' iavimo</i>	susivaz' iavimo	видимо, автор торопился печатая и смешал буквы.
8:31	<i>Lietuuoje</i>	Lietuvoje	спутаны буквы <i>u</i> и <i>v</i>
8:89	<i>Libire</i>	Sibire	опечатка.
9:2	<i>Balanbz'io</i>		путаются буквы <i>b</i> и <i>d</i>
9:20	<i>loikras'c'iu</i>	laikras'c'iu	опечатка, поскольку такое написание встречается только один раз.
10:23	<i>susūz' inoti</i>	susiz' inoti	опечатка
10:84	<i>Tomcko</i>	Tomsko	автор спутал русскую букву <i>с</i> с

			ЛИТОВСКОЙ <i>s.</i>
11:33	<i>bvi</i>	<i>dvi</i>	путаются буквы <i>d</i> и <i>b</i>
11:1	<i>vienos as'aras</i>	<i>vienos as'aros</i>	части словосочетания несогласованы по числу.
11:41	<i>Pirmasiais metais</i>	<i>Pirmaisiais metais</i>	неверная форма Тв. п. Неверное написание может быть вызвано сложностью написания окончания.
12:32	<i>Bolotnaje</i>	<i>Bolotnoje</i>	неверное окончание. Возможно, изначально автор хотел использовать Им. п., но затер решил использовать форму Мест.п.
12:60	<i>Seguz'es</i>	<i>Geguz'es</i>	спутана буква.
12:63	<i>avaz'iavo</i>	<i>atvaz'iavo</i>	автор пропустил букву.

3. Съезд литовцев Сибири (описывается подробно, как проходил съезд, кто участвовал, план задач, которые надо решить и кратко описывается ход их рассмотрения). Далее представлена статья о событиях в Литве (выборы членов сейма, голод в Литве), статья о образовании Центральной литовской организации в Сибири и о ее делах. Статья об отношениях с поляками, статья «О литовской жизни в Сибири», также дается список литовских колоний и организаций, работающих на территории Сибири.

2.2.2. Sibiro lietuviu žinios, № 2

1. 14 сентября 1919 года, 4 страницы.

2.1. Текст читается хорошо.

2.2. Опечаток значительно меньше, данный номер редактировался также Бугой.

2:20	<i>siusti</i>	siu'sti	не отмечена долгота носового гласного.
2:28	<i>a</i>	o	опечатка, по-видимому, обусловленная влиянием русского языка.
3:17	<i>patis</i>	patys	неверная форма местоимения. Возможно, обусловлена невнимательностью наборщика.
4:3	<i>miez,iu</i>	miez'iu	неверное есто апострофа.

3. Главное, на что обращается внимание, это отсутствие рабочих в бюро — «Del darbininku stokos Biuro viekimas buvo silpnas. Papildyti Biura naujais nariais nebuvo galima, nes neatsirado z'monių, galinc'iu ir sutinkanc'iu jame darbuotis²³» (SLZ 2:1:6-7). В данном номере пишут о работе Центрального Бюро и выборе его главы. Поднимается вопрос о литовской армии в Сибири и указывается, что таковая литовцам не нужна, если же кто-то хочет вступить в армию, то можно присоединиться либо к латышскому, либо к польскому батальонам. Далее поднимаются темы о средствах Бюро, переписке с Америкой, о событиях в Литве. Также пишут о соседях, латышах и вопросах признания независимости

²³ «Из-за отсутствия рабочих работа Бюро была слабая. Дополнить Бюро новыми членами не было возможно, поскольку не нашлось людей, которые могли бы и согласились бы в нем работать» (пер. А. В. П..)

Латвии. Последняя тема — «Из жизни колоний», в основном информация касается жизни Томской колонии: сообщается о работе школы, о специальных вечерах, устраиваемых литовцами, высказываются слова благодарности: «Biuras taria ac‘iu Omsko lietuviams uz‘laikras‘c‘io palaikyma²⁴». (SLZ 2:4:52).

2.2.3. Sibiro lietuviu žinios, № 3

1. 26 сентября 1919 года, 4 страницы.

2.1. Текст хорошо читается.

2.2. В тексте опечаток мало, во встречающихся просто спутаны буквы, как правило, согласные. Все могут быть обусловлены тем, что наборщик торопился либо был невнимателен..

1:40	<i>nėmesio</i>	mėnesio	буквы <i>m</i> и <i>n</i> перепутаны местами.
2:67	<i>Lietuvom</i>	Lietuvon	спутаны буквы <i>m</i> и <i>n</i> .
2:90	<i>neikia</i>	reikia	неверно написана буква.
4:28	<i>S‘alrin</i>	S‘alin	лишняя буква.

3. В выпуске дается информация о наиболее интересующих вопросах: признана ли независимость Литвы, будут ли выдаваться паспорта гражданам Литвы и где их можно получить. Далее дается обзор информации о Литве из американских журналов, рассматриваются вопросы плебесцита в Литве. Отдельная статья посвящена соседям, на этот раз рассматривается вопрос о признании независимости Эстонии. Также рассматривается вопрос о военных делах, последняя статья дает информацию о новостях из жизни колоний (в Болотне, Чите и Красноярске).

²⁴ Бюро говорит спасибо литовцам Омска за поддержку журнала» (пер. А. В. П.)

2.2.4. Sibiro lietuviu žinios, № 4

1. 18 октября 1919 года, 8 страниц.

2.1. Текст читается хорошо.

2.2. Опечаток сравнительно больше, чем в предыдущих номерах, однако, количество страниц также в два раза больше.

2:25	<i>islaidos</i>	is'laidos	пропущен апостроф.
2:32	<i>siolei</i>	s'iolei	пропущен апостроф.
2:43	<i>laikras 'c 'o</i>	laikras'c'io	пропущена буква <i>i</i> .
4:110	<i>demarkacinés</i>	demakracinés	букв спутаны местами (возможно, последовательность типа <i>-kra-</i> более удобна для произнесения, чем <i>-rka-</i>).
5:8	<i>ukrainoje</i>	Ukrainoje	написание имени собственного с маленькой буквы.
5:105	<i>augstuosius</i>	augš'tuosius	пропуск апострофа.
5:115	<i>Yilniaus</i>	Vilniaus	смешение букв <i>V</i> и <i>Y</i> .
6:58	<i>labs 'evikū</i>	bals'evikū	буквы перепутаны местами (возможно, последовательность <i>lab</i> более звучна, чем <i>bal</i>).
6:97	<i>susirinkinas</i>	susirinkimas	спутаны буквы <i>m</i> и <i>n</i> .
7:88	<i>siandien</i>	s'ian dien	пропущен апостроф.
7:100	<i>neapmastyto</i>	neapma'styto	не отмечена носовая а в корне (возможно, здесь проблема написания долгой гласной в

			корне).
8:4	<i>diciplina</i>	disciplina	пропущена буква <i>s</i> .
8:11	<i>cia</i>	c'ia	пропущен апостроф. (Такое написание встречается часто, возможно, наборщик просто привык к написанию данного слова именно так).
8:19	<i>kiekviemas</i>	kiekvienas	спутаны буквы <i>m</i> и <i>n</i> .
8:34	<i>parvoz' iavo</i>	parvaz' iavo	явление гиперкоррекции или влияние русского языка.
8:70	<i>ben</i>	bent	пропущена конечная буква.
8:69	<i>ne galétumet</i>	negalétumét	раздельное написание (влияние русского языка).

3. Выпуск рассказывает о съезде Южно-Сибирских литовцев, о средствах Бюро и проблемах издания газеты. Часть выпуска посвящена событиям в Литве и все, что с ней связано: о признании независимости Литвы, ответ адмирала Колчака на вопрос об образовании государств в Прибалтике, отношение Литвы с Германией, война Литвы с русской советской властью. Отдельная статья посвящена истории Первого Литовского президента., где описывается основные этапы его жизни. Также есть статьи о литовских представителях за границей. Далее рассматриваются новости соседей (о латвийском представителе в Сибири и т. д., и о эстонском съезде и о эстонской колонии в Томске и т. д.), также представлены разнообразные сведения: о представителе армянской республики в Омске, комитете беженцев и ссыльных. Также есть информация о военных делах и несколько заметок о жизни колоний (в Новониколаевске и Омске). Добавлена секция вопросов и ответов.

2.2.5. Sibiro lietuviu žinios, № 5

1. 30 октября 1919, 4 страницы.

2.1. Текст читается хорошо.

2.2. Опечаток мало, они несущественны.

1:10	<i>sūsauktas</i>	sus‘auktas	несовсем ясно написание <i>й</i> в приставке. Однако, возможно, автор так интуитивно обозначил место ударения. Также опущен апостроф.
3:82	<i>baandzi‘io</i>	balandz’io	пропуск буквы и неверное место апострофа.
3:92	<i>des‘in‘sios</i>	des’inosios	неполное написание формы слова.
4:26	<i>s‘ālygos</i>	sālygos	апостроф лишний.

3. Выпуск начинается с информации о том, что в Литве новый президент М. Чепинскас и продолжается новостями из Литвы (Литвы требует признания независимости), об отношениях с поляками. Далее идет раздел под названием «Дела Прибалтики», где в основном говорится о занятии немцев территории Прибалтики. Статьи о соседях рассказывают о втором латвийском сейме и о эстонском сейме. Часть, посвященная жизни колоний, говорит о литовцах в Барабинске.

2.2.6. Sibiro lietuviu žinios, № 6

1. 8 ноября 1919 года, 4 страницы.

2.1. Текст читается нормально.

2.2. Ошибок немного, в основном путаются гласные.

1:68	<i>atatinkamo</i>	atitinkamo	смещение букв.
1:89	<i>s'iauliai</i>	S'iauliai	написание имени собственного с маленькой буквы.
2:27	<i>Valstypés</i>	Valstybés	смещение <i>p</i> и <i>b</i> .
2:63	<i>isteigos</i>	i'staigos	смещение гласных в корне. Возможно, обусловлено влиянием глагола <i>steigti</i> .
4:79	<i>vadul</i>	vadui	путаются буквы <i>l</i> и <i>i</i> . Возможно, они были похожи на печатной аппаратуре.

3. Главное, о чем сообщается в данном выпуске, это то, что идет печать паспортов и дается информация о том, как и где их можно будет получить. Далее идет статья о временной конституции Литвы, принятой 4 апреля 1919 года, следующая статья приводит административное деление Литвы, указывая округ и его составляющие единицы. По мимо этого, рассматриваются различные другие новости, про литовскую армию, про жизнь колоний.

2.2.7. Sibiro lietuviu žinios, № 7

1. 15 ноября 1919 года, 4 страницы.

2.1. Текст читается хорошо.

2.2. Опечаток мало.

3:36	<i>bnvo</i>	buvo	неверное написание гласной.
3:81	<i>ben</i>	bent	опущен последний согласный основы.

3:85	<i>kusie</i>	kurie	спутаны буквы.
3:85	<i>vakiec'iu</i>	vokiec'iu	спутана гласная в корне.
4:105	<i>igaliatini</i>	igaliotini	спутана гласная в корне, возможно, обусловлено влиянием фонетики русского языка.

3. Выпуск начинается с новостей из Литвы (Что делается и сделано в Литве, русские и их отношения с соседями, об обновлении кабинета министров в Литве, о литовском флаге). Дается немного информации о жизни литовцев в Америке, а также о жизни литовцев в Барабинске и Красноярске.

2.2.8. Sibiro lietuviu žinios, № 8

1. 11 декабря 1919 года, 4 страницы.

2.1. Текст читается хорошо.

2.2. Опечатки малочисленны.

1:40	<i>moz'daug</i>	maz'daug	гиперкоррекция или влияние русского языка.
2:46	<i>lietvu</i>	lietuviu	слово не написано полностью.
3:19	<i>tarubu</i>	tarybu	смешение русской буквы <i>и</i> и литовской буквы <i>у</i> .
3:82	<i>Maksvos</i>	Maskvos	буквы перепутаны местами. Возможно, последовательность <i>-aksv-</i> более удобна, чем <i>-askv-</i> .
4:15	<i>is</i>	is'	пропущен апостроф.

3. Выпуск довольно небольшой, охватывает узкий круг тем: инструкция для уполномоченных Сибирским Литовским Бюро (рассматривается процедура выдачи/невыдачи паспортов литовским гражданам), послание южно-сибирским литовским организациям и колониям, литовская война с советской властью.

2.2.9. Sibiro Lietuviu Žinios, № 9

1. 17 декабря 1919 года, 4 страницы.

2.1. Текст читается хорошо.

2.2. Опечаток мало.

3:14	<i>Amarikos</i>	Amerikos	опечатка.
3:84	<i>demarkatinė</i>	demakratinė	буквы перепутаны местами.
4:55	<i>nz´</i>	uz´	неверное написание главного.
4:56	<i>koionijă.</i>	kolonijă	смещение <i>l</i> и <i>i</i> .

3. Основные темы: законы дальневосточного центрального сибирского бюро, о признании независимости Литвы Англией и Польшей, Прусский литовский совет и другие новости из Литвы.

ГЛАВА 3. ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКА ГАЗЕТ «PRANEŠIMAS» И «SIBIRO LIETUVIU ŽINIOS»

3.1. Графика и орфография

Орфография обеих газет в целом не отличается от современной литовской орфографии, однако, встречаются случаи, где написание некоторых слов отличается или варьируется.

Алфавитная система обеих газет сформирована на основе латиницы, но поскольку в печатном издании особые литовские буквы передаются несколько необычно, стоит привести отдельную систему для каждой из газет.

Система алфавита для газеты «Pranešimas» (всего 30 букв: 12 для гласных, 18 для согласных):

*A a A a B b C c Č č D d E e E e È è F f G g H h
I i Į į Y y J j K k L l M m N n O o P p R r S s
T t U u Ū ū V v Z z Ž ž*

Алфавитная система для газеты «Sibiro Lietuvių Žinios» (всего 30 букв: 10 для гласных, 20 для согласных):

*A a Ą ą B b C c C' c' D d E e Ę ę²⁵ F f G g H h I i
Ĳ ĳ Y y J j K k L l M m N n O o P p R r S s S's'
T t U u Ū ū V v Z z Z'z'*

Стоит отметить общую неоднородность текста: в него часто включаются письма, цитаты, просьбы и проч., что создает большее разнообразие графического материала, поэтому некоторые особенности графики газеты приведены в таблице ниже (см. следующую страницу).

²⁵ Также в тексте газеты встречается равноправный вариант È é/É è.

Буква	Звук	Пример	Комментарий
С с	[ts] [ts'] [k]	<i>prancuzu</i> (SLZ 2:4:35) <i>cementas</i> (SLZ 7:1:55) <i>America</i> (SLZ 2:2:40)	Встречается только в заимствованных словах.
Ch ch	[x] [x'] [ʃ]	<i>techninis</i> (Pr 1:3:5) <i>chirurgijos</i> (SLZ 9:3:32) <i>Chicago</i> (SLZ 2:2:45)	Хотя данный звук и редкий для литовского языка, в тексте он встречается только в некоторых заимствованиях и названиях городов (<i>Chabarovskas</i> , <i>Charbinas</i> , <i>Aschabada</i>)
Cz cz	[tʃ']	<i>Czitos</i> (SLZ 8:1:17) <i>Czeremchovo</i> (SLZ 8:1:17) <i>Czepinskas</i> (SLZ 9:1:6) <i>dobrovolczeskoj</i> (SLZ 9:3:16)	Заимствованный из польского диграф встречается в единичных случаях.
F f	[f] [f']	<i>oficialiai</i> (Pr 1:3:22) <i>profesionalinių</i> (Pr 2:2:8)	Встречается в иностранных адаптированных литовским словах.
H h	[ɣ]	<i>Kopenhageno</i> (Pr 1:7:98)	Звук [ɣ] встречается только в именах собственных (<i>Holcas</i> , <i>Helsingforsas</i>).
Sz sz	[ʃ] [ʃ']	<i>Sziaulys</i> (SLZ 5:1:14) <i>Sztab</i> (SLZ 9:3:16) <i>Szebeka</i> (SLZ 9:4:39)	Заимствованный из польского диграф употребляется в тексте при написании некоторых фамилий и для передачи русских названий.

Теперь рассмотрим некоторые обнаруженные любопытные моменты графики и орфографии обеих газет.

1. Неразличение заглавных J/I.

В тексте газеты «Pranešimas» происходит путаница заглавных букв *J* и *I*, что обусловлено их похожим написанием (см. рис. 1-3):

рис. 1

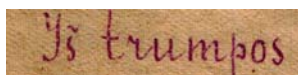

рис. 2

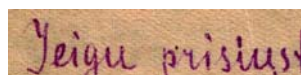
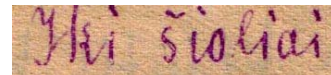

рис. 3.

Однако несмотря на смешение двух букв, звук передавался один и тот же [i], навряд ли можно выделять какой-либо j-призвук. Так, в тексте встречаются как слово *Jrkutske*, так и *Irkutske*.

Подобным образом в тексте путаются буквы *m* и *n* (*susirinkinas*, *Lietuvom*), букв *V* и *Y*. (*Yilniaus*), буквы *d* и *b* (*bvi*).

2. J в инервокальной позиции.

По-видимому, правописание *j* не было фиксировано, *j* писался там, где он ясно произносился, даже в тех случаях, где это явно противоречило морфологическому принципу орфографии:

inicijatyva (ср. совр. *iniciatyva*),

legijonais (ср. совр. *legionais*),

revolucijonieriai (ср. совр. *revoliucionierius*),

atnauinti (ср. совр. *atnaujinti*)²⁶.

3. Непоследовательная взаимозамена носовых гласных на соответствующие сочетание.

В тексте встречаются как носовые гласные (иногда с неотмеченной долготой), так и равноправные их эквиваленты — сочетания гласного с

²⁶ В данном случае современная орфография ориентируется на морфологический принцип написания, т. е. *naujas* — *atnaujinti*.

сонорным. Однако вторых примеров значительно больше, т. е. при выборе между долгой гласной и сочетанием отдавалось предпочтение второму (*sprensti, pas'vensti, indésime*).

- $u \Leftrightarrow un$:

atsiustu — pasiunsti, [skųstis²⁷] — skunstis.

- $i \Leftrightarrow in$:

ingaliotiniai — įgaliotiniai, yvairus — invairios, i — ing, ineinās — įkurtas

4. Проблема определения долгих гласных.

Долгие гласные, по-видимому, было трудно отличать, поэтому они плохо отражаются в тексте: *pražuti, sugražinti, butinai*; встречаются также единичные случаи пропуска носовой гласной в окончании *paskelbė mobilizacija* или, наоборот, обозначение долгого гласного там, где его быть не должно: *galūtinai*.

5. Проблема передача исконно «нелитовских» звуков.

Исконно «нелитовские» звуки [f] и [h] в тексте передаются по-разному, они встречаются только в заимствованиях, адаптированных литовским языком.

- [f]

Звук передается с помощью буквы *f* (*oficjaliniai*), либо буквы *p* (*apiciėriu, pabrikus*). В тексте также встречаются параллельные варианты *francuzu — prancuzai*, т. о. использование исконо «нелитовской буквы» конкурирует с использованием нормальной буквы *p* (попытка полностью адаптировать слово для фонетической системы своего языка).

- [h]

²⁷ Приведено для примера, в тексте не встречается.

Звук передается либо с помощью буквы *g* (*garmonija*), либо с помощью буквы *k* (*teknikos, monarkistas*). По-видимому, выбор определенной буквы в данном случае зависит от конкретного слогового состава, требующего звонкого или глухого компонента. Так, например, вариант **tegnikos* невозможен, поскольку, во-первых, в результате регрессивной ассимиляции *g* все-равно оглушается, во-вторых, морфологических причин писать таким образом нет.

6. Явление «гиперкоррекции».

Удивительно, но в тексте обеих газет встречаются «чересчур правильные» слова, где *a* исправлено на *o*: *poguldyt, reikolinga, roudonojo, postoba, otstovas, spoudos, reikolas, parvoz' iavo, spouzdinti, moz'daug*. Возможно два объяснения этому феномену: либо здесь проявляется желание как можно правильнее написать, либо это обусловлено влиянием местного говора (например, в распространенное в окрестности оканье).

7. Слова с несколькими вариантами написания.

Помимо перечисленных случаев, в тексте встречаются слова, одни из наиболее частотно употребляемых, которые имеют несколько вариантов написания.

- глагол «печатать»: *atspausdinta, spausdinto, spauzdinant, sdausdinimas, atspauzdyt*.

В данном случае регрессивная ассимиляция по звонкости заставляет писать слово в соответствии с фонетическим принципом; форма *atspauzdyt* могла появиться вследствие замены сочетания краткого гласного с сонорным на долгую гласную.

- нарицательное существительное «Новониколаевск»: *Novo-Nikolajauskas, Novoniko lajevskas, Novonikolaevskas*.

Слово, состоящее из двух частей, пытались отобразить также двухчастно, написание *j* оправдано фонетически.

- существительное «армия»: *karijūmenė, kariumenė, karijūmūnė*.

По-видимому, здесь возникла проблема с неоднородностью звучания дифтонга *uo*. Существует также вариант *kariuomėnė* (2), при таком ударении действительно возможно приближение звучания [uo] [u(:)]

7. Раздельное написание глагола и *ne*.

Не так часто, но иногда встречается раздельное написание *ne* с глаголом (*ne galétumet*). Показательно, что во втором номере газеты «Pranešimas» слитное написание специально исправлено на раздельное *ne|būtu* (Pr 2:4:22).

8. Правописание частей речи через дефис

Под влиянием русской традиции правописания некоторых частей речи через дефис, в тексте газет часто встречаются примеры такого написания. Как правило, это касается частицы *gi* (*Taip-gi*), хотя более часто она пишется слитно (*visgi, taipogi*), частицы *tiek* (*vis-tiek, šiek-tiek*), а также дублируемых основ (*Galu-gale, pirmių-pirmiausiai*). *keturių-penkių puslapių formato kai-kuriu ką-nors kokia-nors organizacija*

3.2. Фонетика

Система согласных/гласных не приводится, поскольку она мало отличается от литературной, будут отмечены лишь некоторые особенные черты фонетики языка газет.

1. Добавление протетического согласного к корню.

В целом, данное явление встречается редко, например *jes 'kojimas*. Также возможен вариант и без *j*: *ieškoimas*.

2. Замена дифтонга ai дифтонгом ei

Гласные [a], [a:] после мягких согласных произносятся близко к [æ], [æ:]. Этим можно объяснить, что в тексте иногда вместо дифтонга ai появляется дифтонг ei, как после палатализованных, так после непалатализованных: *senei, keip, teip*, однако наряду с этими формами встречается и более привычные *seniai, kaip, taip*. Стоит отметить, что в диалектах обе формы являются употребительными. Более архаичная, по наблюдениям К. Буги, форма *taip*, «сделанная по примеру слова *šiai* (произносится *šei*, потому что а из-за влияния *j* превращается в е)» (Būga 102).

3. Отражение регрессивной ассимиляции на письме

Иногда регрессивная ассимиляция отражается на письме, что является отступлением от морфологического принципа орфографии, при этом такое встречается довольно часто в тексте газеты: *priežasčiū, vals'ciaus, Junktiniu*.

4. Проблема мягкости/твердости r и l.

В тексте газеты встречается пример *triobos*, где ожидался бы скорее твердый согласный. Точно также на месте [l'] встречается [l] или наоборот: *liotereju, revolucionerai, igalotiniu*.

5. Явление метатезы.

Явление метатезы или перестановки согласных в пределах одного слова также представлено несколькими примерами: *demarkacinės, labs'evikū, Maksvos*. Как правило, метатеза обусловлена изменением структуры слога на более привычную для говорящего.

3.3.1. Морфология

Самостоятельные части речи

Существительное

1. Падежи

1.1. В тексте употребляется более архаичная форма инструменталиса: *gubernatorium, tuom žygiu, tuom tarpu*

1.1.1. Замечено употребление иннесива для обозначения времени: *kiekvienoje minutėje, birz'elio mėnesyje, antroje valandoje, dienoje 8 sausio.*

1.1.2. Процесс сокращения окончаний иннесива также отмечен: *greitoj ateityj, konferencijoj*

1.2. В тексте довольно часто употребляется иллитив: как в отдельных словах и словосочетаниях, *Liepojun, namon, astkiron dalin, raudonojon armijon, notén, kitosna s'alysna, bankuosna, naguosna, dalykuosna*, так и в устоявшихся сочетаниях *paleido z'monèsna, vienon bendron s'eimynon.*

2. Число

2.1. Часто употребляется двойственное число: *dvi vieti, pries'ingi nuomoni, du laivu, per dvi savaiti, du atstovu, pavieni asmeni.*

2.2. Множественное число также употребляется иногда с неисчисляемыми существительными (возможно, под влиянием русского языка): мн.ч. *informacijos* (teikti Biurui visokias informacijas ir žinias).

3. Изменение гласного основы

В тексте встречаются слова типа *karé, minuta*, ср. *karas, minutė*. Возможно, изменение основы было обусловлено влиянием русского языка, где оба слова женского рода.

Глагол

1. Формы настоящего времени:

Иногда в тексте используются менее распространенные формы глагола настоящего времени с *-st-*, своей структурой демонстрирующие изменение состояния: *kilsta* (ср. *kyla*), *neis'dilsta* (ср. *neišdyla*), *išsiunsta* (ср. *išsiunčia*).

2. Образование пассивной формы

Помимо стандартного пассива встречается также вариант с глаголом *tapti*, как в латышском языке: *tapo įkurtas „Centralis Lietuvių Biuras*.

3. Окончание инфинитива

Помимо инфинитивного окончания *-tis*, в тексте также встречается более архаичная форма *-ties*: *kreipties, dalinties, stegties, rūpinties, darbuoties*. О приоритетах в выборе одной либо другой формы судить сложно.

4. Краткая форма сослагательного наклонения.

В тексте также встречается краткая форма сослагательного наклонения: *galėtųmet*.

5. Необычное глагольное управление.

Обращает на себя внимание глагольное управление *atstovauti ką*, а не *kam* (как в современном литовском): *atstovaus reikalus*. Возможно, такое управление было приоритетным, поскольку глагол *atstovauti* можно теоретически рассматривать, как транзитивный.

Прилагательное

1. Конкуренция прилагательных с суффиксом *inis* и без суффикса.

- В тексте, как правило, отдается предпочтение формам без суффикса: *oficijalis, savarankis*.

- Также в тексте встречаются параллельные формы *Centralis* и *Centralinis*, при этом первое слово уже не используется в современном литовском языке. Тем не менее, в тексте газет использование разных форм обусловлено разницей в значении, *Centralis* употребляется в тексте только в сочетании *Centralis Biuras* и синонимичен слову «главный», которое несколько затруднительно перевести на литовский *pagrindinis, centrinis*. Возможно, вследствие этого затруднения и используется слово *Central+is*. *Centralinis* же употребляется более часто в значении «географически центральный».

2. Суффикс *-iškas*.

Данный суффикс употребляется на месте, где сейчас употребляется суффикс *-inis*. При этом у Употребление данного суффикса отличается от его современного *-iškas* развилось дополнительное значение «подобный чему-либо», тогда как значение суффикса *-inis* «прямо относящийся к чему либо» (ср. *šventinis/šventiškas*). Однако в тексте данные значения игнорируются: *visuomenis 'kas gyvenimas generalis 'kas sekretorius*.

3. Изменение гласного основы.

Стоит отметить некоторую проблему с употреблением прилагательных *и*-основы — все они заменены на более простую *а*- или *і*-основы: *skubas* (ср. *skubus*), *oficialis* (ср. *oficialus*), *konservatyvis* (*konservatyvus*). Иногда прилагательные *і*-основы становятся прилагательными *а*-основы: *visuotinas* (ср. *visuotinis*).

4. Падежные окончания.

В тексте встречаются примеры неверного употребления падежных окончаний: *tiesioginiui, keblame*— что вызвано, скорее всего, в первом случае

смешением со склонением существительного (ср. *veikimui*), во втором, переходом от сложносклоняемой и-основы к более простой а-основе.

4. Замена прилагательного.

- Р.п.

Иногда в тексте прилагательное заменяется существительным с похожим значением: *dabarties gyvenimas* (ср. *dabartinis gyvenimas*). Возможно, это было вызвано плохо сформировавшейся системой употребления суффиксов для образования прилагательных.

- Сочетание двух существительных.

Встречаются примеры употребления существительного в качестве определения: *lietuviai vyrai, emigrantu lietuviu, lietuvius inteligentus, lietuviu-oficeriu, vokiec'iai dvarininkai*. По-видимому, это можно было бы объяснить влиянием русского языка, т. е. «мужчины литовцы», «эмигрантов литовцев» и т. д.

5. Образование превосходной формы.

Превосходная форма образуеться не только при помощи суффикса *iaus* и родовых окончаний, но и с использованием приставки *kuo*: *kuosmulkiausia*.

3.5. Лексика

1. Использование префикса da-: daleidimas domė – dėmėsys

2. Кальки из русского

budami pilname skaic'iuje , Nekuriose vietose (Nekurie atstovai) ,bereikalingas malonėkite pranešti skaitė morale pareiga skaito save piliečiais priguli nuo viso dabarties gyvenimo antgalo pastatytasklausymas eiti pilniausiame kontakte

3. Формы слов, которые неустоявшиеся формы слов даются в скобках

žinių rinkimo (anketos) lapeliai
garantuoti (užtikrinti)
pilietybės liudijimai (lietuvis'ki pras'partai, pasai)
Steigiamasis (Kuriamasis)
kurjerus (pasiuntinius)
pasiuntinys (посланник)
is'vieno (solidaringai) dirba
siena (rubez'ių)

4. Пословицы и поговорки:

1. nelaikas šunis lakinti, kada reikia medžioti
2. paukščio sparnais nuskrysti į gimtinę šalelę
3. jisai visai paskendęs dūmuose
4. vieną dieną taip, o kitą kitaip
5. darbas nenuėitų suvis vėjais
6. z'engsime petus i peti
7. gerumo ar blogumo paskelbtos nepriklausomybės
8. geru tevuir vaikai geri

5. Адаптированные заимствования:

1. pleningas (04:13)
2. kurjeras – kurjeris
3. neitralitėtas

5. Адаптированные заимствования:

voliã, pac'ta, palicija,

6. Неологизмы

sostapiliu

neprigulmingumo.

uz'vardijimas

uz'rubez'io dalyku ministeris

viduriniu dalyku ministeris Vidujiniuose reikaluose

neis'kirstu kokios s'tukos slz 1 10 11

koperatyvai

universitas

bals'evikams

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В результате анализа газет «Pranešimas» ('Вестник') и «Sibiro Lietuvių Žinios» ('Известия литовцев в Сибири') и исследования феномена «литовцы в Сибири» были сделаны следующие выводы:

- литовская диаспора в Сибири существовала с самого начала освоения Сибирских просторов,

- литовская диаспора отличалась немногочисленностью и сплоченностью,

- удалось исследовать некоторые ключевые реалии жизни литовцев в Сибири,

- газеты показывают нам, что было важно для литовцев и как они воспринимали информацию, как она интерпретировалась,

- литовский язык в Сибири обладал своими особенностями, специфической лексикой,

- в лексике, орфографии и фонетике языка сказывалось влияние русского языка, частично польского.

Анализ газет данного периода тоже является необычайно важным, норма еще не была закреплена, встречались отдельные языковые варьирования.

Таким образом, содержание памятников начала XX века является оформленным в электронном виде, что значительно может упростить дальнейшую работу с памятником, а лингвистический и культурно-исторический комментарий могут быть полезны при рассмотрении различных тем..

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Колоткин 1994 — Колоткин М. Н. Балтийская диаспора в Сибири: опыт исторического анализа 20–30 гг. Новосибирск: СГГА, 1994. — 164 с.
2. Колоткин 2003 — Колоткин М. Н. Балтийские Диаспоры Сибири в 1920–1930 гг. // Исторический опыт хозяйственного и культурного освоения Западной Сибири, сборник докладов и сообщений Четвертых научных чтений памяти профессора А. П. Бородавкина. Отв. ред. док. ист. наук Моисеев В. А., док. ист. наук Гончаров Ю. М. Алтай: Атайский государственный университет, 2003. 322-325
3. Колоткин 2010 — Кто они, балтийские поселенцы Сибири. Вечерний Новосибирск. 02.12.2010
4. Мазурова 2006 — Мазурова Л. Г. Многонациональная палитра Томска: дайджест краеведческой информации / Муниципальная информационная библиотечная система. Томск: [б.и.], 2006. — 136 с.
5. Миллер 1937 — Миллер Г. Ф. История Сибири. Том 1. М.: Издательство АН СССР, 1937. — 607 с.
6. Покшишевский 1951 — Покшишевский В. В. Заселение Сибири (историко-географические очерки). Иркутск, Иркутское областное государственное издательство. 1951 — 208 с.
7. Распутин 1984 — Распутин В. Г. Сибирь без романтики // Роман-газета. — 1984. № 17
8. Сибирская советская энциклопедия 1930-1932.
9. Соловьев 2004 — Соловьев С. М. История России с древнейших времен. Избранные главы. М., ОЛМА-ПРЕСС Образование. 2004 — 766 с.
10. Тхоржевский 1914 — Тхоржевский И. И., Глинк Г. В., Цветков М. . Атласъ Азіатской Россіи. СПб Изданіе переселенческаго управленія 1914 — 178 с.
11. Фадеев 2003 — Фадеев К. В. Из истории культурной жизни в Томской губернии на рубеже XIX–XX вв. // Исторический опыт хозяйственного и культурного освоения Западной Сибири, сборник докладов и сообщений Четвертых научных чтений памяти профессора А. П. Бородавкина. Отв. ред.

док. ист. наук Моисеев В. А., док. ист. наук Гончаров Ю. М. Алтай:
Атайский государственны университет, 2003. 474–477.

12. Būga 1958 — K. Būga. Rinktiniai raštai. Sudarė Z. Zinkevičius, Mažiulis.
Vilnius, 1958.
13. LPL 1993 — Lietuviški periodiniai leidiniai 1823 – 1940: kontrolinis sąrašas.
Vilnius, 1993.
14. Pr — Pranešimas.
15. SLZ — Sibiro Lietuviu Žinios.
16. Šoblinskas 1976 — Šoblinskas A. Stilius, Žanras, rašinys. Stilistinė apybraiža.
17. Yčas 1935 — D-ras Martynas Yčas. Atsiminimai. Nepriklausomybės keliais. I.
Kaunas, 1935.
18. Zinkevičius 1992 — Zinkevičius Z. Bendrinės kalbos iškilimas. Lietuvių kalbos
istorija V. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla. 1992. 350 p.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Pranešimas, numeris 1	
Pranešimas, numeris 2	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 1	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 2	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 3	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 4	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 5	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 6	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 7	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 8	
Sibiro Lietuviu Žinios, numeris 9	

Centralis Lietuvių Biuras Sibire.

№ 1. PRANEŠIMAS № 1.

1d. geguzės mėnesio 1918 metų.
m. Tomskas

5 Kaip daugeliui jau žinoma, Sibiro Lietuvių kolonijų bei organizacijų atstovų susivažiavime Novo-Nikolajevske 19-21 kovo 1918 m. tapo įkurtas „Centralis Lietuvių Biuras Sibire“, kurio buveinė – Tomskas, Irkutskaja № 32.

10 Visiems, kurie žino ar nežino apie Biuro egzistavimą įdomu rodos bus nors trumpai susipažinti, ką jis iki šioliai nuveikė ir koki jo tolimesni darbo žingsniai.

I. Visupirma Biuras įgijimui juridinių teisių kreipėsi į vietinę Tarybų Valdžią apie jo užtvirtinimą, nes kitaip jis nebūtų galėjęs darbuotis ir plėsti savo veikimą. Užtvirtinimas nuo
15 24 balandžio š. m. № 2298 gautas.

II. Pasiųstas laiškas užsiregistravimo ir tėvynen grįžimo delei į Centralę Sibiro Tarybų Valdžią /Центросибирь/. Atsakymo dar negauta.

20 III. Atspauzdinta ir išsiunsta Susivažiavimo nutarimui ir protokolui prašant palaikyti Biurą moraliai ir medžiaginiai, į šias Sibiro lietuvių kolonijas ir organizacijas:

1) Tomska, 2) Novo-Nikolajevską, 3) Krasnojarską, 4) Bolotną, 5) Omską

6) Taškentą, 7) Čitą, 8) Irkutską, 9) Chabarovską, 10) Charbiną, 11) Vladivostoką, 12) Spaską, 13) Barabinską, 14) Čeliabinską, 15) Taigą, 16) Mančdžurijos stotį, 17) Bogotolą, 18) Barokovką, 19) Blagoviesčenską, 20) Sretenską, 21) Aschabada, 22) Samarkandą, 23) Kokandą, 24) Tiumenį, 25) Mariinską ir 26) Kurganą.

Apie Čeliabinską, Mančdžurijos stotį, Blagoviesčenską, Sretenską, Aschabada, Samarkandą, Kokandą, Tiumenį ir Kurganą Biuras turi gana tamsias žinias, o kitos gi vietos čia minėtos Biurui aiškiai žinomos.

10 IV. Atspauzdinta ir išsiųsta į tas pat vietas:

- 1) žinių rinkimo (anketos) lapeliai kaslink grįžimo Lietuvon.
- 2) Klausimų lapeliai sužinojimui apie lietuvių kultūros švietimo stovį vietose*)
- 3) išdirbti gi būdai steigimui ir organizavimui „Lietuvių Grįžimo Tėvynen Fondų”**)

15

V. Lietuvos piliečių tėvynen gražinimo reikalu susinešta:

- 1) Su Lietuvių Komisarjatu prie Liaudies Komisarų Tarybas Maskvoje, 2) Lietuvių draugija „Grūdas” Petrograde, 3) Lietuvių gelžkelininkų sąjunga Mogiliove ir 4) Lietuvių krasos ir telegrafo organizacija Maskvoje.

20

VI. Centralis Lietuvių Biuras Sibire dar negalėdamas betarpiai tartis su Lietuvos Valdžia stengiasi susižinoti kaslink grįžimo su svetimųjų tautų konsulatais. Sužinoję, kad Lietuvių Vyriausioji Taryba Rusijoje jau veikia įeinama kontaktan su jos Centru, perkeltu iš Voronežo į Maskvą.

25

*) Eina tarybos su knygų leidimo bendrove Maskvoje.
 **) Minėtasis fondas jau yra įsteigtas prie „Tomsko Lietuvių Kultūros ir Apšvietos Draugijos”.

Iš trumpos C.L.B.S veikimo apyskaitos matoma, jog Biuro, nors nedaug kas padaryta, bet dirbama kas galima ir pajėgiama, neatsižvelgiant į neturėjimą piniginių lėšų, labai mažą skaitlingumą inteligentinių pajėgų ir susidūrimą su visomis šių laikų 5 techninėmis kliūtėmis.

Lėšomis kol kas naudojamės ir skolinamės iš Tomsko lietuvių Kolonijos ir jos organizacijų. Iki šioliai išleista arti 400 rub., o daugiau lėšų veik nėr iš kur paimti. Bet nežiūrint į tai pradėtas darbas varomas toliau.

10 Jeigu prisiųstųjų žinių (anketos) lapelių bus mažai, meldžiama kreiptis į Biurą, jeigų perdaug – išdalinti juos į tas vietas ir apylinkes, kur lietuvių gyvenama. Jei kam apart augščiau minėtų vietų yra žinomi ir kiti Sibiro miestai, miesteliai ir sodžiai su lietuvių kolonijomis, malonėkite pranešti Biurui ir tas kolonijas 15 įformuokite apie Biuro veikimą. Delei Sibiro platumo, delei permažo ištyrimo gyvenimo lietuvių ir jų išsiblaškymo, delei įvairių kliūčių – negalima taip greit susižinoti vieni su kitais, o darbas skubas, nei vienai minutei neatidėtinas, nes „nelaikas šunis lakinti, kada reikia medžioti“. Turime 20 priminti, kad kol kas susilaikytų nuo neorganizuoto grįžimo: prisiruošti ir laukti, kol nebus tremtinių grąžinimas oficialiai paskelbtas. Greitu laiku į Sibirą žada atsilankyti Vokiečių Valdžios įgaliotą Komisiją, į kurios veikimo pleną įeis ir tremtinių grąžinimo reikalai. Tąsyk daug kas 25 paaiškės. Jei bus galima, reikalinga ir naudinga, C.L.B.S. pasiųs į Lietuvą savo nuolatinį atstovą, kuris atstovaus visų Sibiro lietuvių reikalus.

Kada Biuras sužinos apie oficialų tremtinių grįžimo daleidimą, tuojau praneš Lietuvon grįžimo maršrutą. Prsiminkime tą netolimą dienele, kurioje galėsime atsisveikinti su tais įkirėjusiais, nejaukais ir šaltais Sibiro plotais, jeigu prisiminsime čia esančių įvairių rūšių tremtinių veržimasį ir troškimą paukščio sparnais nuskrysti į gimtinę šalelę, pas savus, neatsižvelgiant į didžiausias sunkenybes ir kliūtis kelionėje, jeigu persistatysime savo akyse tas baisias aukas, kurias karo audra ir kazokų nagaikos išlavė iš gimtinių tėviškių ir, padedant šalčiui ir badui, prisagstė plačios Rusijos pakelėse amžinai neužmirštamų kapų, - tąsyk bus aišku, kaip prie dabartinės suirutės reikalingas pleningas, organizuotas grąžinimo darbas, kurį Centralis Lietuvių Biuras Sibire ir turi omenyje įvykinti. Tą užduotį Biuras atsakančiai pajėgs tik tada, jį, kaip buvo sakyta, palaikys visos Sibiro Lietuvių kolonijos ir organizacijos, jeigu rems moraliai ir medžiaginiai, jeigu padės, kas patarimu ir sumanymu, kas informacija ir žiniomis.

Taigi visi, it vienas žmogus, stokime į darbą, kantriai baigkime tremimo dienas, ir mūsų birančias iš akių ilgėsio ašarėles gal greitai nudžiovins savo gaivinančiais spindulėliais Lietuvos skaiti saulutė!

25 Centralio Lietuvių Biuro Sibire nariai:

K. Čepulis, V. Gelumbickas, J. Sideravičius, P. Dagys.

Centralis Lietuvių Biuras Sibire.

PRANEŠIMAS № 2

15 d. liepos mėnesio 1918 m. m. Tomskas.
Irkutskaja, № 32

5 Centralis Lietuvių Biuras Sibire šiuomi siunčia kolonijoms ir organizacijoms antrą savo pranešimą. Nors pirmutinis pranešimas (№1) buvo pasiūstas veik 30 Sibiro lietuvių kolonijoms bei organizacijoms, nors buvo karštai prašoma ir meldžiama teikti Biurui visokias informacijas ir žinias, patarimus ir sumanymus, 10 nors buvo aiškiai rodomas svarbumas spietimosi visų čionykščių lietuvių į vieną centralę organizaciją, vienok Biuro balsas (iš 30 vietų) sulaukė atsiliepimo tik iš keletos kolonijų bei organizacijų.

Kada viso pasaulio gyvenimas virte verda, kunkuliuoja; kada to gyvenimo išėlusios bangos beširdžiai varto mažesniųjų tautų 15 laivelius, kuriems kiekvienoje minutėje grąso pavojus pasinerti į bedugnės nasrus, ir pražuti amžinai, tąsyk rodos kiekvienam maštančiam žmogui vertėtų būti gana aiškus svarbumas šio momento, svarbumas nuolatos budėti ir akyliai sekti visus šių 20 dienų apsireiškimus ir nuotikius. Bet liūdna! Ne visų čia gyvenančių viengenčių širdis pasiseka pasiekti brolišku žodžiu. Jie tyli. Į jų išėlusias, įk(i)etėjusias nuo Sibiro šalčio širdis mažai daro įtekmės rašto žodis: - jie ramiai sau snaudžia letargo miegu, arba kokiam įspūdžiui netikėtai prižadinus, šoka ir apgraibomi neapsidairę kišasi ten, kur jiems visai kartais nebireiktų kištis. Bendros minties ir sutarties, bendro darbo vis tarp mūsų mažai tesin 25 to. Gana sunku veikti ir įspėti vieną mintį, išlaiko nesusižinoję vieni su kitais.

Žvilgtelėkime į paskutinius šių dienų atsitikimus: Nuvertus didžiumiečių valdžią Laikinoji Sibiro Vakarų valdžia paskelbė visų aficerių priverstiną mobilizaciją. C. L. Biuras, nors rūpindamasis gražinimu Lietuvos piliečių Tėvynėn ir 5 dirbdamas kultūros švietimo dirvoje, bet matydamas, kad paskelbtoji mobilizacija *) liečia ir lietuvius ir – atsižvelgdamas į tai, jog Lietuva trokšte trokšta sulaukti įvairių rūšių darbininkų, ypač inteligentinių ir profesionalinių pajėgų ir kad toms pajėgomis, vieton to, kad sugrįžti Tėvynėn ir darbuotis jos 10 labui, grėšia didelis pavojus poguldyt savo galvas Sibiro platumose Rusijos savitarpinėje kovoje, Biuras skaitė morale pareiga užklausti L. Sibiro Valdžios, ar paskelbtoji mobilizacija liečia lietuvius, kaipo piliečius nepriklausomos Lietuvos Valstybės, įteikdamas jai motyvuojantį laišką.

15 L. Sibiro Valdžia ant mūsų laiško (№ 118) padėjo rezoliuciją, jog visi oficeriai esantieji ant Sibiro teritorijos visų Rusijos Valstybes tautų yra priverstinai mobilizuojami Sibiro armijon.

C. L. Biuras, aiškiai matydamas, kad jo tiesioginiui 20 veikimui: sugražinti Lietuvon kuodaugiausiai sveikų darbininkų – užduodamas didelis smūgis, siunčia L. Sibiro Valdžiai Tomske griežta protestą ir kreipiasi į Švedų Karališkąją Misiją Tomske, prašydamas priimti Lietuvos piliečių reikalų gynimą į savo globą. Svedų Misija prielankiai 25 priėmė mūsų prašymą, tuo tikslu kalbėjosi su L. S. Valdžia, bet aktyviai užtarti mus negalėjo, nes neturėjo tam tikrų įgaliojimų, bet prižadėjo kiek galint mums padėti ir tuo tikslu susižinoti su savo valdžia.

Be to Švedų Misija sutiko su savo diplomatinio kurjeru 30 nusiųsti Vilniaus Tautos Tarybai mūsų laišką, kas ir buvo padaryta 10 birželio 1918 m. Laiške nupiešėme visą C. L. Biuro Sibire įsikūrimo istoriją, jo veikimo tikslus ir, pridėdami laiškus 1) №№118, 119, 120; 2) Sibiro Lietuvių Susivažiavimo 19 kovo 1918 m. nutarimus, 3) Biuro pranešimą № 1, 35 prašėme: 1) Paskirti Lietuvos piliečių reikalų gynimui *) kol kas aficerių, o gal toliau ir paprastų kareivių.

Sibire oficialų Lietuvos Valdžios atstov.:

2) Iki paskyrimui atstovo pavesti Lietuvos piliečių reikalų gynimą Švedų Karališkajai Misijai ir

3) Apie pirmuosius Lietuvos Valdžios šiame klausime žingsnius pranešti Centraliui Lietuvių Biurui Sibire.

5 Tokius politinius žingsnius priverstas buvo daryti Biuras, susidėjęs gyvenimo aplinkybėms. Koki žingsniai toje srityje buvo daryti ar yra daromi kitose Lietuvių kolonijose Sibire, (išskyrus Novo-Nikolajevsko Lietuvių Tautos Tarybą, kuri taip-pat L. S. Valdžiai paskelbė, kad lietuviai politiniuose ir kariškuose Sibiro reikaluose nedalyvauja ir laikosi neutraliai), Biurui nežinoma. Bet Biurui rodos aišku, kad tokiai politinei platformai „visiškas neutralitetas“, pilnai pritaris ir visos kitos Sibiro lietuvių kolonijos bei organizacijos. Taigi Biurai nuoširdžiai pataria visiems lietuviams, kurie skaito save piliečiais nepriklausomos Lietuvos, kaip galima laikytis nuošaliai ir nedalyvauti politiniame ir viduriniame Rusijos gyvenime ir visuose atsitikimuose laikytis griežto neutraliteto.

20 Tokia politinė lietuvių platforma Sibire, toki mūsų protestai, nes ant realės atspirties, nors turi kol kas tik moralę reikšmę, bet ateityje beabejo suteiks daug naudos tautos laisvės užtikrinimui.

Vadovavimosi ir žinios dėlei pridėdame prie šio nuorašus laiškų:

1) nuo 7 birželio № 118

2) " 9 " № 119

3) " 9 " № 120 *)

Kooptavimas naujų narių į Centralį Lietuvių Biurą

30 Biuro posėdyje 7 d. birželio 1918 m. nutarta: „kadangi Biuro veikimas plečiasi ir darbas nuolatos didinasi lygiomis teisėmis kooptuojami į narius Biuro Kazys Pabrėža ir Kazys Novakas. Pradžioje Biuro veikimo buvo kooptuotas Povilas Dagis.

35 *) Tuo pačiu laiku Sibiro Vakarų Valdžiai kaslink mobilizacijos įtekė protestą ir ukrainiečiai.

Apie Lietuvos nepriklausomybę.

Nežiūrint rodos į visą skirtingumą nuomonių, politinių ir socialių pažiūrų, kiekvienas lietuvis visados troško ir trošk-
 5 ta matyti Lietuvą laisva šalimi. Biurui tankiai ateina užklausimai apie tai, ar ištikro Lietuva paskelbta nepriklausoma valstybe. Nenagrinėdami plačiau pasekmių: gerumo ar blogumo paskelbtos nepriklausomybės, mes čia tik pridodame Vokietijos valdovo oficialų dokumentą — manifestą, kuris
 10 Kaune 4 gegužės 1918 m. buvo įteiktas Tautos Tarybos prezidiumui. Taigi bus aišku, kad kiekvienas lietuvis turi teisę vadinti save Lietuvos piliečiu.

Apie „Lietuvių Grįžimo Tėvynėn Fondus“

Grįžimas lietuvių tėvynėn, ypač iš Sibiro, kuriame jie
 15 išsiblaškę po plačiausius plotus, negali neatkreipti į save dėmesį. Kas pirmiausiai turėtų rūpintis apie grįžimą? Valdžia atsakysime. Taip valdžia, bet ar ji yra dabar Rusijoje? Vienas atsakymas — «nėra»! Yra begalinė suirutė, kur kiekvienas apskri-
 20 tys savistoviai veikia, vadovaudamasi savo vietinėmis nuožiuromis. Beto visoje Rusijoje verda atkakliausia kruvina kova, kurioje paskęstų visi mūsų reikalai prie kiekvienos valdžios, kokia ji ne būtų. Politinė situacija po nuvertimui didžiumiečių valdžios vakarų Sibire irgi griežtai persimainė. Bręsto taika, padaryta didžiumiečių, turbūt nebus naujos valdžios
 25 pripažinta, ir gali prasidėti vel kova su Centralėmis imperijomis. Lietuvos nepriklausomybės klausimas, pirma rodėsi jau išrištas, dabar vel gali palikti atviru visvyruojančiu tarpe dviejų kovojančių valstybinių sąjungų. Lietuva ir jos piliečiai beabejo bus užmiršti ir palikti savo spėkoms.
 30 Gal tas išeis ir šiek-tiek mūsų naudai, nes gal suprasime reikalingumą ir rasime galę senti visas materiales ir morales pajėgas savo tarpe. Gal tos visos mūsų kančios, pakeltos Sibire, įkvėps mums dvasią, vienybės ir solidarumo, pri-
 vers prie tvirto organizacinio darbo, duosiančio ateityje nau-
 35 dingus vaisius. Sibire lietuviams stoka visupirmiau-

siai materialių, grynai piniginių lėšų. Ypač grįžime reikale, kuomet ateis galop grįžimo valanda, mes galime pasijusti visai keblame padėjime, nes niekas mums piniginiai nepadės, jeigu patys nepasirūpinsime surasti pinigų savo tarpe. Tikėtis pasparties iš kur kitur mes vargu ar galime. Taigi dabar negaišuodami steigkime tam tikrus „Lietuvių Grįžimo Tėvynėn Fondus“. Nauda iš jų bus begalo didelė, nes kiekvienas į tą Fondą įdėtas skatikas nušluostys lietuvių ašarą, jam grįžtant palengvins jo vargą.

Gal ne vienas pradės abejoti, ar mes išgalėsime savo tikrai menkomis pajėgomis ką-nors įvykdinti. Abejonę reikia mesti šaly. Reikia dirbti gerą darbą, o nesvarstyti jojo pasekmes, nes jos negali būti blogos; esant karštam norui ir energiškam triusiui, mes visados pasieksime savo tiklą. Kiekvienoje vietoje įsteigtas Fondas, suėmus juos į vieną, padarys gana didelę piniginę sumą. Kilsta reikalas bendro nušvietimo ir susižinojimo kaslink piniginio Fondų stovio. Tą pareigą galėtų atlikti Biuras, kuriam Susivažiavimas ir įdėjo tą išaiškinimą materialio lietuvių stovio Sibire. Palikdami suvartojimą tų pinigų vietinėms kolonijoms, visi labai svarbu būtų žinoti visiems, kiek tam tikslui pinigų yra surinkta ir kaip jie manoma sunaudoti.

Taigi nė kiek negaišuodami, kur dar jų nėra, steigkime minėtus Fondus ir apie jų piniginių stovį praneškime Biurui.

Grįžimas Tėvynėn.

Kiekvienas iš mūsų nori kuogreičiausiai sugrįžti savo tėvynėn. Grįžimo klausimas, tai opiausias dabartinis klausimas. Kiekvienas pasisveikinęs Lietuvos pirmųjų-pirmiausiai užklausia „Kada gi važiuosime namon?“ Atsakyti, griežtai nurodant dieną arba nors ir mėnesį kada galop grįšime, negalima, nes tai priguli nuo viso dabarties gyvenimo. Galima pasakyti tik tą, kad organizuoto grįžimo Lietuvon ir oficialiaus leidimo nebuvo. Važiuodavo savo lėšomis atskiri žmonės ir po ilgo ir vargingo bąstumosi gal ir nuvažiuodavo į Lietuvą, bet tai buvo tik pavieni asmeni. Kaip dabar, griuvus didžiumiečių valdžia Vakarų Sibire, grįžimo dalykas stovi, nieko tikro nėra žinoma;

jisai visai paskendęs dūmuose, nes antras mėnuo veik bus kaip ne-
turime jokios žinios iš Europos. Bet dabartiniame politikos gyve-
nime vieną dieną taip, o kitą kitaip. Užtat mums būtinai reikia
būti prisirengusiems prie grįžimo, kad galėtumem laikui atėjus
5 grįžti tėvynėn organizuotai. Tuo tikslu, neatidėliojant nei vie-
nai minutai, rinkote statistikos žinias ir siųskite C. L. Biurui
Sibire, ir steigkite Tėvynėn grįžimo fondus.

Žinios dėlei, kaip grįžimo dalykas stovėjo pirmiau, prideda-
me laišką «Grūdo» — Petrogrado lietuvių draugijos, rūpinančiu-
10 sios grįžimo reikalais. Laiškas rašytas 15 gegužės 1918 m. Jį talpi-
name žodis į žodį ištisai:

„Centraliui Lietuvių Biurui Sibire

G. G.

Tamstų laišką, rašytą balandžio 22 d. š. m. gavome.

15 Sueiti į kontaktą tremtinių gražinimo klausime mes sutinka-
me ir pasižadam padėti, kuo galėsime.

Tuo tarpu oficialiai dar neledžiama grįžti tremtiniam
namo, bet pavienios ypatos, važiuodamos savais pinigais, par-
važiuoja. Tiesa, karantinuose tai, ar belaukiant traukinių, ke-
20 lionėje jiems tenka ilgokai užtrukti. Be jokių kliūčių važiuoja
tik darbininkai, stambesnieji ūkininkai, fabrikantai ir kt.
Šiomis dienomis turi galutinai paaiškėti ir kitų tremtinių
grįžimo klausimas.

Jei Tamstos jau esate surinkę statistikos žinių, malonė-
25 kit mums pranešti, iš kokių stočių ir kiek galėtumėte tremti-
nių duoti. Mes galėsime parūpinti Tamstoms traukinių. Ge-
ra būtų, jei pažymėtumėte, kiek važiuojančių tremtinių tar-
pe bus ligonių ir šiaip silpnos sveikatos. Jiems, rasi, pavyks
išgauti sanatarinių vagonų.“

30 Už Valdybos pirmininką pasirašė V. Bielskis
P. par. sekretoriaus " J. Krikščiūnas

Apie reikalingumą spaudos organo.

Persimainius politinėms sąlygoms ir atkirtus susirėšimą
su Lietuva ir Rusija, mes absoliučiai pasilikome be spauz-
35 dinto lietuviško žodžio. Ar ilgai tasai nenormalus padėji-

mas tėsiai, negalima nei spėlioti, tiek tiktai mes galime tikėtis, kad labai greit apturėsime lietuvių laikraščių iš anapus Ūralo kalnų.

5 Sibiro Lietuvių Susivažiavimas, pripažindamas reikalingumą lietuvių laikraščio Sibire, nutarė neišleidinėti jo dėlei technikos spėkų stokos ir buvimo visokios rūšies organų lietuvių kalba Rusijoje, kuriais galima buvo naudotis. Dabar virto viskas kitaip. Sibiro lietuviai pasijuto visai atskirti ir neturi lietuvių minties reiškęjo — jokio savo spaudos organo. Iški-
10 lo būtinas reikalingumas išleisti laikraštį, kaip reiškęją lietuvių nuomonės, skatintoją kovoj už Lietuvos nepriklausomybę. Biuras pasiryžo tą reikalą atlikti ir išleisti laikraštį. Laikraštis, mūsų nuomone, turėtų būti bepartijinis, skiepijantis Tėvynės meilę, stovintis už Lietuvos laisvę ir platinantis lietuvių tarpe amžinus demokratijos principus liuosybės, lygybės ir brolybės.

Bet Biurui didžiai stinga piniginių lėšų. Kad išleidot laikraščio vieną numerį keturių-penkių puslapių formato „Lietuvių Balso“ nuo 500 iki 1000 egz. reikia nemažiau 700 rub. Tokių pinigų Biuras neturi, bet tikisi, kad palaikant atskiram asmenims ir kolonijoms išgalės tą sumanymą įvykdyti. Taigi meldžiame atsiliepti, išreikšti kaslink to klausimo savo nuomonę, kas ir kuom gali prisidėti prie išleidimo ar darbu (raštais) ar materialiai.

25 Lietuvių kolonijų organizacijos Sibire.

Kad Sibiro lietuvių kolonijos reikalui atsitikus geriau galėtų susinešti viena su kiti, paduodame mums žinomų lietuvių organizacijų adresus.

30 Omskas 1) „Lietuvių Draugija Omske“ — pirmininkas J. Šipaila.
2) Lietuvių Tautos Tarybos skyrius — pirmin. A. Brūžas.
Abiejų adresai: г. Омск, Новая ул. № 1.

Taškentas 1) Turkestano Lietuvių Draugija „Viltis“ — pirmin. D-ras V. Jurgelis. Adres. г. Ташкент, Мариинская ул. № 2.

35 Bolotnos stotis (Tomsko gub.) Organizacijos nėra. Lietuvių koloniją atstovauja Petras Kakeranas. Adr. ст. Болотная, Томск. губер.

- Krasnojarskas 1) „Krasnojarsko ir jo apylinkių lietuvių Sąjunga“ — pirmin. Starkevičius. Ad. г. Красноярск.
- Novo-Nikolajevskas 1) Novo-Nikolajevsko Demokratinė Lietuvių Sąjunga; 2) Lietuvių Tautos Tarybos skyrius; 3) Tremtinių Komitetas. Adresai visų 3 organ. гор. Ново-Николаевск, Обскій проспект, № 26.
- 5 Irkutskas 1) Centro Komiteto Liet. Draugijos nukent. d. k. šelpiti įgaliotinis I. Giedralkis. Ad. г. Иркутск, Саломатовская ул. № 21.
- 10 Čita 1) „Užbaikalio Lietuvių Labdarių Draugija“ — pirmin. p. Marcinkevičius; 2) „Užbaikalio Lietuvių Komitetas tautiečiams tėvynėn grąžinti“ pirmin. Motiejus Čepas. Abiejų adr. г. Чита, Смоленская ул. д. Чапаса.
- 15 Chabarovskas 1) „Chabarovsko Lietuvių Draugija“ — pirmin. Teofilis Karalis; 2) Lietuvių Komitetas Tautos Reikalų gynumui. Adr. г. Хабаровск, Муравьев-Амурская, № 26 ст. arba ст. Бира, Амурской аб.ср. Калалис.
- 20 Vladivostokas 1) Tolimųjų Rytų Lietuvos Draugija „Rūta“, pirmininkas Vaitiekaitis, 2) Vladivostoko Lietuvių Komitetas Tautinių Reikalų Gynumui. Abiejų organ. adr. г. Владивосток, Пушкинская ул. № 33.
- Charbinas 1) Charbino Lietuvių Draugija „Aušra“ pirmin. Kaz. Vinskis. Adr. г. Харбин, Главныя мастерскія.
- 25 Spaskas (Tomsko gub. Kainsko apsk.) Organizacijos nėra. Kolonijos reikalais galima kreiptis į p. Justiną Domeiką. Ad. С. Спасское, почт. т. Контора Усть-Татарское.
- 30 Tomskas 1) „Lietuvių Kultūros ir Apšvietos Draugija Tomске“; 2) Tremtinių Kamitetas. Abiejų adr. г. Томск, Иркутская ул. № 32.
- Tiek tuom tarpu paduodame žinių apie žymesnes ir daugiau žinomas lietuvių kolonijas Sibire. Apie kitas vietas turime gana menkas ir daugiausiai neaiškias žinias. Neturint spaudos organo ir nesant Biure nei vieno samdyto darbininko, siuntinėti platesnius pranešimus nėra išgalės.

Beto prisideda, kaip jau buvo sakyta, tylėjimas daugumos mūsų kolonijų. Jeiga pastarosios dėl nežinomų priežasčių nieko neatsako, iškur Biuras gali žinoti, ką kam sopa ir kaip gydyti. Net Biurui nežinoma, ar visos tos vietos, kur buvo siųstas jo pranešimas nuo 1 gegužės 1918 m. № 1 ir Susivažiavimo protokolai yra gavusios ar ne. Tik žinomi atsitikimai dviejose vietose, kur ypatos, gavusios pranešimą ir žinių lapelius, viską suglemžiusios padėjo į stalčių, nei žodelio nepranešamos kitiems. Netikėtai kam radus ir paklausus, kodėl niekam nesakoma apie Biuro atsiųstasias popieras ir nerenkama reikalingųjų grįžimui žinių, tuodu asmens pradėjo visaip teisintis, o vienas net taip išsireiškęs: „ar jums čia negerai gyventi, kam jums važiuoti į Lietuvą“. Nesuprantama, kaip taip kalbėdamas žmogus ir dar inteligentas gali drįsti nešioti lietuvio vardą. Nors pavardžių tuodviejų žmonių dabar viešai neskelbsime, bet tikimasi, kad jos bus tinkamai įrašytos į Lietuvos atgijimo istorijos knygą.

Kad mūsų darbas nenueitų suvis vėjais, C. L. Biuras prašo visų kolonijų bei organizacijų, sušaukus susirinkimus perskaityti mūsų pranešimus ir, aplamai imant, viską informuoti žmonėms, kiek galima tankiau darant susirinkimus. Apart to išsirinkti iš savo tarpo atskirą komisiją*) iškeletos žmonių, kuri (komisija) galėtų atstovauti visos kolonijos ir jos organizacijų vardu, ir visokiais reikalais susinešti su C. L. Biuru. Jeigu viena kokia-nors organizacija bus įgaliota veikti visos kolonijos vardu, tai atskira komisija žinoma nebereikalinga. Kaip patogiau padaryti, kur yra kelios organizacijos, gali pasitarti tarpe savęs tų organizacijų prezidiumai-valdybos. Kur nėra jokios organizacijos, ten komisiją būtinai reikalinga išsirinkti. Taip-pat meldžiama neatsiliepusių kolonijų bei organizacijų būtinai duoti atsakymas apie moralį ir medžiaginį C. L. Biuro palai-
kymą arba nepalaikymą, kad galima būtų tikrai žinoti, su kokiomis vietomis turime tikrus ryšius.

Iš visų lietuvių kolonijų kol kas gyviausiai rodo prijaunimą ir dalinasi žiniomis Novo-Nikolajevsko kolonija, Bolotnos ir

*) galima ir kitaip pavadinti.

Chabarovsko, o paskui paeiliui eina Čitos, Krasnojarsko ir Spasko kolonijos. Užpildyti žinių lapeliai, išskiriant dvi vieti, iš niekur dar nesugrąžinti.

Piniginių lėšų C. L. Biuro užlaikymui gauta:

5	1. nuo Chabarovsko liet. kolonijos per. Teofil. Kalalį	30 rub.
	2. " N. Nikolajevsko liet. Demokratinės Sąjungos	114 " 10 k
	3. " " " klebono kun. Jurkūno Justino	60 " —
	4. " Tomsko Lietuvių Kultūros ir Apšvietos Draugijos	100 " —
	5. " Krasnojarsko ir jo Apylinkės Liet. Draugijos	50 " —
10	6. " Bolotnos — nuo Brolių Kakeranų	200 " —
	7. " Čitos Užbaikalio Lietuv. Komiteto per p. M. Čepą	35 " —
	8. " Spasko nuo — Justino Domeikos	15 " —

Viso labo 604 rub. 10 k.

15 Biuro pranešime № 1 buvo minėta, kad yra susinešta su nekuriomis organizacijomis kaslink gražinimo Lietuvos piliečių tėvynėn ir kaslink gavimo knygų su knygų leidimo bendrove Maskvoje. Skaitoma pareiga pranešti, kad apart «Grūdo» Draugijos, delei ištikusių Sibiro gyvenime politikinių permainų, atsakymo nei iš niekur negauta.

20 Kadangi nieko tikro apie lietuvių gyvenimo stovį negalima išgirsti ne tik iš Lietuvos, bet ir iš anapus Ūralo ir kadangi lietuviai trokšte trokšta kuogreičiausiai sugrįžti savo tėvynėn, Biuras, apart pasiūsto laiško į Lietuvą per Švedų Konsulatą, įteikė piliečiui Petruui Kregždėi, važiuojančiam iš N. Nikolajevsko Lietuvon, savo platų įgaliojimą vesti tarybas su Lietuvos, Rusijos ir Vokietijos valdžiomis visais Lietuvos piliečių tėvynėn gražinimo klausimais.

30 Petras Kregždė dalyvavo Sibiro Lietuvių Susivažiavime ir gerai Biurui žinomas žmogus. Jis gerai pažįsta lietuvių gyvenimo padėjimą Sibire ir pagal išgalės prižadėjo siuntinėti įvairių mums reikalingų žinių. Atstovas P. Kregždė pranešė, kad iš Omsko jam pavyko išvažiuoti 30 birželio š/m. Kada ir kaip pasiseks nuvykti Lietuvon — nežinoma. Švedų Konsulato kurjeras su atsakymu iš Lietuvos dar ne-
35 suspėjo sugrįžti.

Pasakyti tuom žygiu ką nors aiškaus — yra begalo sunku, kaip sunku įspėti dabartinio suirusio gyvenimo rytojų. Bet greitoj ateityj tikimasi sužinoti šį tą naujo ir aiškesnio, apie ką Biuras pasiskubins pranešti.*)

5 Taigi lietuviai ir lietuvės! nenusiminkime mūsų dabartinio likimo neaiškumu. Jeigu visi pečius s<?>udę, su tvirta valia ir pakilia dvasia nesižvalgydami griebsimės darbo, jeigu visuomenės gerovę ir Lietuvos laisvę augščiau statysime už savo ypatingus gerumus, jeigu bent kiek savęs išsižadėsime, — nėra abejonės: mūsų triušas ir prakaitas, mūsų pasi-

10 šventimas suteiks gausius vaisius!!!

Ypatingai tame atžvilgyje Biuras kreipiasi į mūsų inteligentiją ir į karštas širdis susipratusios jaunuomenės. **Inteligentije!** — galva lietuvių visuomenės? **Jaunuome-**

15 **ne!** žiedas Lietuvos? Jūsų pareiga, Jūsų šventa priedermė su atvira širdimi eiti į liaudį, į tamsią minę, šviesti ir lavinti ją, būti jos draugais, jos vadovais! Jeigu abujų pusių darbuose viešpataus sutartis ir harmonija, jeigu visi žengsime vienybės keliu — šalyn abejonės šmėkla: 20 pergalėsime visas kliūtis ir sugrįšime į Lietuvą naudingais jai darbininkais, ir mūsų Tėvynės nepriklausomybė ir visiška laisvė bus pilnai garantuota (užtikrinta).

Tikimasi, kad šis Biro balsas nepaliks balsu, šaukiančiu tyruose ir kad mes visi numesime snaudulį ir it 25 skruzelėlės sukursime į darbą. Baigiama poeto žodžiais:

Į darbą, broliai, virs į vyrą
Šarvuoti mokslu įstabiu!
Paimsme arklą, knygą, lyrą
Ir eisime Lietuvos keliu!!!

30 **Centralis Lietuvių Biuras Sibire.**

* Bebaigiant rašyti šį pranešimą, gavome žinią, kad 4 birželio 1918 m. į Maskvą atvažiavo Lietuvos pasiuntinys (посланник), kuris žinoma rupinsis visais lietuvių reikalais.

Sibiro Lietuviu Žinios.

Centralio Lietuviu Biuro Sibire organas.

Tomskas, Magistratskaja g., № 10.

№ 1.

1 d. liepos m. 1919 metu.

№ 1.

5 Didysis Europos karas tietuvius is'sklaidé po visa oplac'iaja Rusijos s'ali. Nekuriuose miestuose, kaip tai Petrapilyje, Maskvoje, Voronez'e, kur susispieté z'ymesnis skaic'ius lietuviu inteligentu. buvo leidz'iami lietuviu laikras'c'iai ivairiu pakraipu, kuriais nau-
10 dodavosi ir lietuviai gyvenantieji Sibire. Bet prasidéjus Rusijos pilietis'kai (tarposaviniai) kovai ir pasidarius Uralo karis'kam frontui Sibire gyvenantieji lietuviai liko atskirti nuo anapus Uralo Rusijos ir nebegaléjo is'siras'yti jokio lietuviu laikras'c'io.

15 Antrasis Sibiro Lietuviu Susivaz'avimas Jrkutske 5-12 sausio m. s'm. nutaré is'lei- sti Sibire lietuviu kalba laikras'ti ir atlikti ta darba pavedé „Centraliui Lietuviu Biurui Sibire“. Biuras gi is'leisti laikras'ti greitu laiku negaléjo délei stokos les'u ir darbininku pac'iaime Biure*). Is'leisdamas s'i pirmaji numeri „Sibiro Lietuviu Z'iniu“
20 neturint visai literatûriniu spéku Biuras vis-gi tikisi, kad jos lietuviu tarpe pakels dva- sia, paties stipru vienybès pamata ir sustiprins vilti sulaukti geresniu laiku.

25 Spausdinamos s'iaime numeryje nekurios z'inios yra gana senos, bet kadangi daugumas lietuviu apie Lietuva neturi jokiu z'iniu C. Biuras rado reikalingu gretu naujasniu z'i- niu talpinti ir kiek senesnes.

30 Prie to Biuras skaito reikalingu pranes'ti Sibiro Lietuviu Ziniu skaitytojams, jog II Sibiro Lietuviu susivaz'avimas yra nutares, kad laikras'tis butu tik informacijinis (z'iniu davéjas), o ne uz'siimtu politikos klausymais, nes politikos klausymuose neis'ven- giami ginc'ai, kurie gali net suardyti ir taip silpnas lietuviu organizacijas Sibire.

25 Sibiro Lietuviu susivaz'avimas

35 Kuomet buvo s'aukiamas susivaz'avimas, tai Centralio Lietuviu Biuro Sibire buvo pas- kirta diena atidengimo 5 d. sausio 1919 m. Apie ta diena buvo pranes'ta telegrafu visoms
40 Sibiro kolonijoms. Bet del nepatogių kelionès salygu ir tolumo atskiru koloniju nuo vietos susivaz'avimo - Irkutsko, visi delegatai i ta diena atvykti negaléje.

45 Atvyko atstovai tik is' s'iu vietu: is' Omsko — A. Bruz'as, is' Tomsko — K. Pabrèz'a ir K. Na- vakas, is' Jrkutsko — V. Kubilskis, is' Charbino — J. Maz'eika. Is' atsiustu telegramu paais'kéjo, kad dar kelyje atstovai is' Krasnojarsko, Novo-
50 nikolajevsko, C'itos, Yladvostoko ir Ufos. Tei- pogi tebra dar kélyje du atstovu is' Tomsko — S. Bukauskas ir A. Pridotkas.

45 Is' priez'asties, kad dauguma atstovu dar neat- vaz'avo, negalima buvo atidengti oficiali posédi, bet buvo nutarta padaryti tuojaus neoficiali posédi — pasitariama dalyvaujant tiems atstovams, kurie jau atvyko. Pirmininku posédz'io buvo

50 is'rinktas A. Bruz'as, sekretorium — K. Navakas. Manoma buvo tame posédyje is'rinkti komisija patikrinimui igaliavimu, aptarti maz'daug
55 diena atidengimo susivaz'avimo, is'ris'ti klausy- mas buto posédz'iams ir maz'daug nustatyti susivaz'avimo dienotvarke. Bet tie visi klausy- mai paliko neis'ris'ti ir nutarta buvo palaukti, kuomet atvaz'iuos atstovai dar nors is' dvieju,
60 triju vietu. Tik tai klausyme apie buta posedziams nutarta buvo paimti kambarys kliube vardo «Patlych». Teip gi bendrai buvo nustatyta susivaz'avimo dienotvarké kuri ir buvo pasiûlyta susivaz'avimui.

60 6 dienoje sausio delegatai vel susirinko 1 val po piet vietinès lietuviu mokyklos bute ir atidengé antra privatini posédi. Posédyje pirmininkavo A. Bruz'as, o sekretoriavo Navakas.

65 Paais'kéjus, jog atvyko dar du atstovu is' Novonikolajevsko, J. Jurkûnas ir Baranauskas, is' C'itos A. Naviras, kurie su anks'c'iaus atvaz'iausiai ir dalyvaujançiais posédyje is'

*) Kiek sumaz'éjo spékos C. L. Biuro matyti straipsnyje apie jo darbus.

Omsko — A. Bruz'u, is' Tomsko — K. Pabrėz'a, K. Navaku, St. Bukausku ir A. Pridotku, is, Krasnojarsko — A. Kazakevic'iumi, is' Charbino — J. Maz'eika, is' Irkutsko — V. Kubilskiu ir

5 F. Plaus'iniu sudaro susivaz'avimo kvoruma, nutarta tuojaus negais'uojant is'rinkti mądatams patikrinti komisija. Laukiami buvo dar atstovai is' Ufos ir Vladivostoko, bet negalima buvo spėti kada tikrai jie atvaz'iuos. Komisijon ikaliavimu potikrinimui tapo is'rinkti: Bukauskas' Navakas ir Kubilskis.

Diena susivaz'avimo atidengimo nutarta dėlei rusu Kalėdu s'venc'iu paskirti 8 d. sausio kliūbe «Patlych», o privatiniuose posėdz'iuose svarstyti dienotvarkės klausymus paeiliui, kad suz'inojus nuomone susivaz'avimo, pasekmingiau būtų galima priuos'ti komisijose susivaz'avimui rezoliucijas.

Galūtinai ir smulkiai is'dirbta susivaz'avimo dienotvarkė. Tame pac'iaime posėdyje buvo pakeltas klausymas kas link svec'iu ir davimo jiems patariamo balso. Nutarta, jog susivaz'avimo posėdz'iai kaip, privatiniai, taip ir oficialiai vies'i kiekvieno z'ingeidaujanc'io gali būti atlankomi. Kas link davimo balso svec'iams, tai nutarta privatiniuose posėdz'iuose duoti svec'iams patariamaji balsa, o oficialiuose neduoti visai. (7 balsai pries' davima, 4 uz' ir vienas susilaikė).

30 Pradėta svarstyti pirmas dienotvarkės klausymas: Politinis Lietuvos padėjimas.

Tame klausyme pranes'ima padarė K. Navakas, nurodydamas savo kalboje reikalinguma ir naudinguma savystovybės kurios susivaz'avimas, kaipo lietuviu tautos dalis, turi reiklauti ir is'nes'ti tam tikra rezoliucija. S. Bukauskas savo kalboje nurodė jog nevisuomet gera gyventi ir savystovėje s'alyje, ypac' darbininkams, kurie visame pasaulyje dabar slėgiami. Bet prie dabartinio pasaulio politinio stovio, visgi jis balsuoses uz' nepriklausoma Lietuva. Pridotkas pranes'ė, jog irgi balsuos uz' nepriklausoma Lietuva, tik balsuojant turis omenyje, ne kapitaline Lietuva,

45 bet tokia, kuri uz'tikrins z'mogaus laisve ir jo materijaline gerove.

Pilietis Plaus'inis sako, jog jisai kritis'kai z'iūri i savystovybės obalsi. Jo nuomone. Lietuvai, kaipo nedidelei s'aliai geriaus turėti plac'ia autonomija ir prisijungti prie kokios nors kitos valstybės federacijos rys'iais.

50

Po ilgu dar ginc'u buvo antgalo pastatytas klausymas: «Apie Lietuvos nepriklausomybe». Uz' nepriklausomybe balsavo visi prie dvieju susilaikiusiu. Is'ais'kinus ta klausyma bendrai, tapo is'rinkta komisija is'dirbimui rezoliucijos. Komisijon is'rinkta: J. Jurkūnas, St. Bukauskas ir K. Navakas.

Posėdis uz'dengtas 10 val. vakaro.

60 7 dienoje sausio delegatai vėl susirinko privatiniam posėdz'iuui Lietuviu mekyklos bute. Pirmininkavo A. Bruz'as. Sekretoriavo Maz'eika.

Daromi pranes'imai is' vietu: nuo Novonikolajevsko pranes'a J. Jurkūnas, nuo Tomsko

65 lietuviu kolonijos ir Draugijos K. Navakas, nuo Tomsko tremtiniu — A. Pridotkas, nuo Krasnojarsko — A. Kazakevic'ius, nuo Charbino — J. Maz'eika, nuo Omsko — A. Bruz'as nuo C'itos — A. Novikas. Visose kalbose buvo

70 matyti bendras delegatu ispūdis, kad lietuviu padėjimas Sibire neuz'vydėtinas. Visur beveik trūksta atsidavusiu ir suprantanc'iu visuomenės darba z'moniui ir les'u. Nekuriose vietose trūksta vienybės net kultūriniam darbe, per tai kultūrinės istaigos silpnai

75 gyvuoja. Tremtiniu padėjimas visur labai blogas, bet stengiamasi ta padėjima pagerinti. Is' visu pranes'imu buvo matyti, kad dabar pas lietuvius yra vienas didelis bendras noras,

80 kuogreic'iausiai griz'ti i Lietuva, kad visi nekantriai laukia tos valandos, kada jie galės laisvai vaz'iuoti tėvynėn.

Vakare tos pac'ios dienos buvo is' eilės ketvirtasis privatinis posėdis. Jame buvo svarstomas graz'inimo klausymas. Atstovai pranes'a apie stovi

85 Tėvynėn graz'inimo fondo. Is' pranes'imu pasirodė, jog graz'inimo fondan surinkta labai maz'ai pinigų; pav. Novonikolajevske — 500 rub., Tomske — 300 rub., Charbine — 1000 rub., Irkutske — 85 rub. Daugelyje vietu to fondo visai nėra, kaip pav. Omske. Lietuviu, norinc'iu

90 griz'ti, registracijos klausyme nutarta kuogreic'iausiai uz'baigti pradėta jau daryti registracija, naudojanties C. L. B. S. lapeliais.

95 Pilietybės bei tautybės liūdjimu klausymas.

Principialiai susivaz'avimas pripaz'ino pilietybės bei tautybės liūdjimu reikalinguma. Kas link liūdjimu formos sukėlė daug ginc'u paragrafas tikybos paz'ymėjimui. Nekurie atstovai

100 reikalavo is'braukti is' liūdjimu minėta paz'ymėjima. J. Jurkūnas ir K. Pabrėz'a nurode, jog kartais gali dėlei to kilti nemalonumai patiems gavusiems ta liūdjima asmenims; pav. atsitikus mire'iai it t.t. V. Kubilskis, F. Plaus'inis ir Ā. Pridotkas nurodė, jog tai tik bereikalingas saz'inės varz'ymas ir negalintis tureti vietos XX amz'iuje. Atsirado griez'tai dvi

105 pries'ingi nuomoni.

Pastac'ius ta klausyma balsavimui pasiroode: 110 6 balsai uz', 3 pries' ir 2 susilaikė. Nutarta tikybos paz'ymėjima palikti.

Jes'kojimas keliu griz'imui.

Kalbose buvo nurodyti yvairus graz'inimo keliai, kaip pav. juromis per Vladivostoka ir

115 Odesa, tiesiog per fronta, ir t.t. Bet matyti ais'kiai kad tie visi sumanymai yra begalo sunkiai ivykdomi be svetimu valstybiu pagal-

bos. Todel buvo is'reiks'tas pageidavimas kreipties prie svetimu valstybiu pras'ant pagalbos s'ieme reikale.

Atidengimas Sibiro lietuviu delegatu susivaz'avimo.

5

Paskirtoje dienoje 8 sausio 1919 m. kliūbe vardo «Patlych» apie 11 val. ryto susirinko visi atstovai. Tuomi laiku susiėjo nemaz'ai ir vietiniu lietuviu, z,ingeidaujanc'iu būti prie atidengimo susivaz'avimo.

10

Lygiai 11 val. pirmininkas Centralio Lietuviu Biuro Sibire pil. K. Pabrez'a papras'e delegatus uz'imti savo vietas. Susėdus atstovams jisai, kaipo pirmininkas C. L. B. S., kuris sus'aukė susivaz'avima, paskelbė Sibiro Lietuviu Susivaz'avima atidengtu ir papras'e is'rinkti prezidijuma.

15

Pries' prezidijumo rinkima narys Komisijos del patikrinimo mandatu K. Navakas pranes'a, jog igaliavimai visu atstovu pilnai teisėti, is'skyrus Novonikolajevsko kolonijos, nuo kurios Komisija sulyg rinkimo taisykliū, tegalinti pripaz'inti tiktai viena atstova, nes susirinkime, kuriame buvo rinkta du atstovu, tebuvo tik 20 38 z'monės, o būtina reikia daugiau kaip 50 kad galima būtų is'rinkti du atstovu. J. Jurkūnas paaiskino, jog Novonikolajevsko lietuviai gyvena labai sunkiose aplinkybėse. Visokias kliūtis daro jiems lenkai, kuriu kariumenė stovi Novonikolajevske. Lietuviu susirinkimuose esti net sargybiniai, kuriems turi būti duodami susirinkimu protokolai ir t.t. Suririnkima Novonikolajevske padaryti labai sunku ir visus 30 300 lietuviu ten gyvenanc'iu, sunku sus'aukti. 35 Susirinkimas, turėdamas visas J. Jurkūno apsaulytas aplinkybes, pripaz'ino ir antra Novonikolajevsko atstova pilnai teisėtu.

25

30

35

40

45

50

55

Toliaus Komisija paskelbė, jog atvyko atstovai is' s'iu vietu: Is' Omsko — A. Bruzas, is' Tomsko — nuo kolonijos — St. Bukauskas ir A. Pridotkas, nuo Kultūros ir Aps'vietos Draugijos Tomske — K. Navakas ir K. Pabrez'a, is' Novonikolajevsko — J. Jurkūnas ir A. Baranauskas, is' Krasnojarsko — A. Kazakevic'ius, is' Irkutsko — V. Kubilskis ir F. Plaus'inis, is' Charbino — J. Maz'eika, (jam taipogi duotas igaliavimas ir nuo Chabarovsko lietuviu) ir is' C'itos — A. Novikas. Prie s'ito paskelbta, jog vaz'iuoja atstovas is' Vladivostoko — J. Banys ir Ufos kolonijos nez'inoma pavarde. Susivaz'avimas nutarė ju nelaukti, nes jau ir taip pavėluota susivaz'avimo atidengimas trims dienoms ir pripaz'ino, jog kvorumas susivaz'avimui yra.

Prieita prie rinkimo prezidijumo. Nutarta prezidijuman rinkti keturis asmenis: pirmininka, 55 jo pavaduotoja ir du sekretoriu.

Kandidatais i pirmininkus statomi s'ie atstovai: K. Pabreza, A. Bruzas, A. Kazakevic'ius,

60 A. Pridotkas ir F. Plaus'inis. Slaptu balsavimu K. Pabrez'a gavo 10 balsu, A. Bruzas 6 balsus, A. Pridotkas, A. Kazakevic'ius ir G. Plaus'inis po 3 balsus. Tokiu būdu dauguma balsu tapo is'rinkta: pirmininku — K. Pabrez'a, o jo pavaduotoju A. Bruzas.

65 Renkant sekretorius, V. Kubilskis, kuomet jo kandidatūra buvo is'statyta, nusiémė ja motyvuodamas ta tuomi, jog jis negali prezidijume dirbti, nes jame nesa atstovu ginanc'iu darbininkus; tuomet A. Bruzas pranes'a, kad nors 70 ji rinko daugiausiai darbininkai ir jisai juos atstovauja, bet del pasekmingo susivaz'avimo darbo atsisako nuo pirmininko pavaduotojo priedermiu ir pras'o is'rinkti kita.

75 Slaptu balsavimu i pirmininko pavaduotojus is'renkamas St. Bukauskas gavusis 10 balsu. I sekretorius atviru balsavimu is'renkami: A. Bruzas ir J. Maz'eika.

80 Is'rintaus Pirmininku pil. K. Pabrez'a paskelbė pirma snsivaz'avimo posėdi atidengtu ir paskelbė sekanc'ia susivaz'avimui dienotvarke, is'dirbta privatiniame posėdyje 7 dienoje sausio.

Dienotvarkė.

I. Lietuvos politinis padejims.

- 85 1) Apie Lietuvos politini padejima, ir jos siekius abelnai!
2) Priėmimas deklaracijos Lietuvos politiniu klausymu.
3) Budas iteikimo deklaracijos pasaulio valstybems,
4) Kurioms valstybems ir kokiose kalbose.

II. Pranes'ymai atstovu is' vietu.

- 90 1) Pranes'imas C. L. B. S.,
2) Pranes'imai atstovu.

III. Organizavimas graz'inimo Lietuvos piliec'iu Teyvynen.

- 95 1) Registracija lietuviu tremtiniu ir vietos gyventoju,
2) Is'davimas pas'u Lietuvos piliec'iams,
3) Jes'kojimas keliu kuogreic'iausiam graz'inimui,
4) Lės'os graz'inimiu.

IV. Steigimas lietuviu kariumenės Sibire.

- 1) Tikslas steigimo lietuviu kariumenės.
2) Budas steigimo ir lės'os uz'laikymui.

100 V. Kultūros ir aps'vietos reikalai.

- 1) Abelnai apie kultūros ir aps'vietos padejima,
2) Budai pagerinimo s'vietimo reikalu,

VI. Reikalingumas Centrales Lietuviu orgnizacijos Sibire.

- 105 1) Tikslas organizacijos (pamatiniai dėsniai),
2) Būdas steigimo,
3) Uz'vardijimas,
4) Lės'os uz'laikymui,
5) Vieta,
110 6) Rinkimai nariu.

VII. Spaudos organas.

- 1) Reikalingumas spoudos organo.
2) Turinys ir uz'vardijimas.
3) Budas leidimo:
115 a) lės'os,
b) kalba,
c) rinkimas z'iniu spauzdinimiu.
d) vieta leidimo.

VIII. Atstovų sumanymai.

Susivaz'javimas vienbalsiai prieme s'ita dienotvarkę.

5 Toliau pirm. K. Pabrez'a perskaite telegrafu gautus pasveikinimus nuo lietuviu Bolotnos, Charbino ir Chabarovsko ir nuo Laikinos Latviu Tautos Tarybos Sibire. Visiems atsiuntusiems pasveikinimus tarta s'irdinga ac'iu, o i latviu pasveikinima, skambanti s'itaip: „Nuo s'irdies sveikiname susivaz'javima viengentės tautos. Manome, kad musu pries'ai ant visados bus sutramdyti ir mes, remdamies apsisprendimo principais, is'keltais valstybiu atstovais igysime laisve ir z'engsime petus i peti pirmyn“, atsakyta: „Jusu brolis'kas pasveikinimas lietuviu susivaz'javimui sutvirtina rysius prie pasiekimo bendru idealu“.

10 Susivaz'javimas pradeda svarstyti: „Lietuvos politini padejima“. Tame klausyme kalbejo K. Navakas. A. Paidotkas ir S. Bukauskas. Kadangi tuo klausymu privatiniam posedyje buvo pasidalinta nuomonemis tai be ilgu ginc'u ir beveik be svarbiu pataisu buvo priimta vienbalsiai s'itokis atsis'aukimas ir rezoliucija. Komisijon atsis'aukime ir rezoliucijos is'dirbimui is'rinkta J. Jurkunas, St. Bukauskas ir K. Navakas.

Kreipimasi Lietuviu gyvenenc'iu Sibire prie Valdz'iu visu Tautu.

25 Atstovai lietuviu, gyvenanc'iu Sibire, susirinke susivaz'javiman, dienose, kada baigiasi pasaulinis karas, dienose nes'anc'iose dz'iaugsma ir paguoda visoms pavergtom Tautoms, naudojasi progą, kad is'reiks'ti savo pagarba sajungininkams, tiems nepailstatiems kovotojams uz' geresne ateiti z'monijos.

30 Sibiro Lietuviai su dz'iaugsmu mato, kad tie vargai ir nelaimės, kurios jiems prisiejo perkesti paliekant gimtines vietas palei Nemuna ir Vilija nepapuoletu, kad tos karo sunkenybes, kurias Lietuva drauge su Rusija pakelė, privedė prie pasekmingu vaisiu.

35 Dabar, kada sprendz'iasi visu tautu likimas ir praside's naujo gyvenimo statymas kiekvienos tautos apsisprendimo pamatais, akys visu lietuviu su viltimi z'iuiri i ta s'ievesia gimtines s'alie ateiti, kuri bus karo baigimo pasekme. Jie tiki, kad ju svajones ir tros'kimai is' seno apie savystovia Lietuva per 150 m. auklėjami ant galo isikūnys, kad tos aukos, kurias Lietuva nes'e ant karo aukuro nepasiliks bergzdz'iomis. S'itam garantija yra tie tautu apsisprendimo lozungai, kurie didz'iuju pasaulio demokratiju paskelbti. Lietuviai tvirtai tiki, kad Lietuva ju palikta gaisru ugnimi nus'viesta, dabar jiems griz'tant bus s'viesti dz'iaugsmu ir laisve.

Kas link ateites Lietuvos is'nes'ta sekanti rezoliucija:

50 1) Kiekviena tauta turi teise pilno politinio apsisprendimo.

2) Tik savystové ir liuosa tauta gali prieti prie materialės gerovės ir augst'oto kultūros laipsnio.

3) Lietuva buvo daug s'imtmec'iu savystové valstybė su sostapiliu Vilniuje.

55 4) Nustojusi laisvės Lietuviu tauta visados stengėsi prie neprigulmingumo.

5) Principai laisvo lautu apsisprendime paskelbti Amerikos, Rusijos ir kitu sajunginiu valstybiu demokratiju duoda teise apreiks'ti Lietuviu susivaz'javimui s'i:

60 1) Lietuva turi buti buti neprigulminga.

2) Taikos konferencijoj turi buti Lietuvos atstovai.

65 Ta, kreipimasi su rezoliucija nutarta atspauzdyti trijomis kalbomis francuz'u, anglu ir lietuviu ir iteikti valstybiu atstovams. Js'karto norėta ta atsis'aukima atspauzdyti tuojuos ir iteikti, bet del laiko stokes iteikimas tapo pavestas Centrali organizacijai.

70 Atstovas Centralio lietuviu Biuro Sibire K. Pabrez'a pranes'a apie C. L. B. S. veikima. Kitu atstovu pranes'imai nebedaromi delei to, kad jie jau pranes'e priva-

70 tinoiose posezd'iuose. Pil. K. Pabrez'a plac'iai pranes'a apie Biuro ikurima, jo uz'davinius bei siekius, o taipogi apie Biuro veikima nuo isteigimo iki II Sibiro lietuviu susivaz'javimo. Js' padarytos pinigines atskaitos galima buvo pastebėti, kad Biuras veikė prie labai neprielankiu aplinkybiu. S'iuo klausymu buvo vienbalsiai priimta s'itokia rezoliucija pasiulyta A. Bruz'o: „Antrasis Sibiro lietuviu susivaz'javimas apsvarstes darbus C. L. B. S. ir atrasdama, kad Biuras darbavosi prie labai neprilankiu ir sunkiu aplinkybiu vienog tiek padarė, kiek buvo galima atlikti; nutarta is'reiks'ti s'irdinga ac'iu Biuro nariams uz' uolu pasidarbavima“.

75 C. L. B. S. narys Kazys Navakas is'reiskė Biuro vardu susivaz'javimui s'irdinga padėka uz' jausminga atsines'ima ir apkainavima Biuro darbu.

80 Is'gvildenes ats'tovu pranes'imus is' vietu susivaz'javimas priemė vienbalsiai s'itokia rezoliucija:

85 «Sprendz'iant is' atstovu pranes'imu, susivaz'javimas randa, kad visuomenis'kas gyvenimas kai kuriose lietuviu kolonijose ir organizacijose labai silpnas. Susivaz'javimas s'aukia prie uolesnio darbo savo tautiec'iu labui, labiausia laukia jo nuo inteligentijos, kuri turi eiti sykiu su liaudimi ir vesti ja keliu s'viesos ir laisvės».

Apie organizavima graz'inimo Lietuvos piliec'iu Tėvynėn.

95 Graz'inimo klausymas visu atstovu buvo skaitomas uz' visus kitus svarbesniu ir pas'vesta jam net do posezd'iu: vienas privatinis ir vienas oficialis. Visi atstovai ais'kiai suprato jo sunkuma ivykdinimui greitam laike ir visi ais'kiai mato, jog pas tremtinius ir abelnai pas lietuvius — vienas tros'kimas griz'ti tėvynėn. Griz'ti tuojuas, negalima, nes verdant karui ir sumis'imams galima tik tremtinius praz'udyti, arba istumti juos i dar didesni varga negu dabar. Turėdami omenyje visa to klausymo svarbuma ir sunkuma, susivaz'javimas vienbalsiai priemė sekanc'ia rezoliucija, pasiulyta A. Bruz'o ir galutinai is'dirbta posedyje.

100 Antrasis Sibiro Lietuviu susivaz'javims Sibire nuodugnai apsvarstes klausyma apie lietuviu tremtiniu padejima ir atrasdama:

105 1) Kad dauguma lietuviu tremtiniu susideda is' moteru ir vaiku, kuriu maitintojai paimti laike karės i kariūmene arba kitomis priez'astimis ats'kirti nuo savo s'eimynu.

110 2) Kad tremtiniai paeidami tankiausiai is' sodiec'iu tarpo, palike tėvynėje is'ardytus ūkius, gyvendami tarp nepaprastu guvenimo aplinkybiu, negalėdami uz'sidirbti pragyvenimui reikalingu lėsu, kenc'ia dideli medz'iaagini skurda.

115 3) Kad gyvendami tarp svetimu, nors ir geru z'moniui, nuo kuriu skiriasi kalba, paproc'iais ir tikyba neturėdami savo kalboje uz'tektinai mokyklu, knygu,; baz'nyc'iu ir kunigu, o delto neturi aprūpinimo savo dvasios reikalavimu.

120 4) Kad del virs' minėtu priez'asc'iu, kiekviena diena gyvenimo svetimoje s'alyje, nes'a lietuviams neatlyginamus medz'iaginius ir dvasios nuostolius.

125 5) Kad tremtiniai ne savo noru ir ne uz' prasikaltimus bet priversti buvo apleisti gimtines vietas, ir vien del baisaus karo nustojo visu savo prakaitu uz'dirbtu lėsu pragyvenimui ir perkėntėje neis'pasakytus vargus ir nelaimes, nez'inomus toliau gyvenantiems nuo fronto, ir tokiu būdu uz'sitarnauja jausmingėsnio prie ju atsines'imo ir rūpestingumo.

130 6) Kad del virs' minėtu priez'asc'iu tremtiniai lietuviui nesulaikomai verz'ias i tėvyne ir daugelis atskiru ypatu ir net s'eimynu leidz'ias i pavojinga kelione gimtines s'alies linkui, nelaukdami patogesniu kelionės salygu.

Nutarė:

135 1) Kuoveikiausiai organizuoti lietuviu graz'inima i Tėvyne, ir ies'koti lėsu laikinam sus'elpimui s'eimynu, negalinc'iu pragyventi savo uz'darbiu.

2) Organizavima gražinimo ir suteikima laikinos pas'alpos pavesti C. L. B. S., kaip pildomamjam organui nutarimu Antrojo Sibiro Lietuvių Susivaz'javimo, nurodant s'iuos pamatinius dėsnius jo darbu gražinimo reikale:

5 a) Kuogreic'iausias uz'baigimas lietuvių registracijos, pradėtos C. L. B. S., isteigto pirmojo Sibiro Lietuvių Susivaz'javimo Novonikolajevske, Biuro z'iniu lapeliais.

10 b) Is'davimas paliūdyjimu Lietuvos pilieciams apie ju pilietybe bei tautybe, is'dirbus vienoda forma paliūdyjimu.

15 c) Is'rasti lés'as organizavimui griz'imo ir laikinai pas'alpai, negalintiems prasimaitinti savo uz'darbiais, kreipianties prie Rusu valdz'ios, Amerikos Roudonojo Kryz'iaus, Amerikos Lietuvių orgnizacijų ir kur Biuras atras reikalinga.

20 d) Ies'koti yvairiausiais būdais kelius kuogreic'iausiam gražinimui lietuvių i Tėvyne susines'ant su atsakanc'iu valstybiu valdz'iomis, tautinėmis ir visuomenės organizacijomis, rūpinančiomis s'iuo reikalų ir t.t.

25 e) Kuoplac'iausiai informuoti lietuvių per spauda ir susirinkimus apie padėjima klausymo kas link griz'imo i Tėvyne, perspėjant apie pavojinguma nelaiku ir neorganizoto griz'imo.

25 f) Traukti visas lietuvių organiz'acijas ir atskirus z'mones prie uoliausio pasidarbavimo organizavime gražinimo lietuvių i Tėvyne.

Priėmus ta rezoliucija is'karto atskirais paragrafais, o paskui ir visa, posėdis uz'sidengia.

Trec'iasis posėdis 10 sausio 1919 m.

30 Pirmininkauja p. K. Pabrėz'a, jo pavaduotojas p. St. Bukauskas, Sekretoriais: A. Bruz'as ir J. Maz'eika.

S'itime posėdyje buvo apsvarstytas karūmenės klausymas ir is'nes'ta tuo klausymu rezoliucija.

35 Visi atstovai savo kalbose paž'ymėjo, jog steigti Sibire Kariūmene nėra nei tikslo, nei reikalo, nes dalyvauti lietuviams, kaip atskirai savystoviai tautai namiuoje rusu kovoje nėra reikalo. Komisija, is'rinktoji 9 sausio is'dirbimui s'iuo klausymu rezoliucijos, is' K. Navako, St. Bukausko ir A. Pridotko pasiūlė, rezoliucija kuria susivaz'javimas vienbalsiai priėmė:

40 «Antrasis Sibiro Lietuvių Susivaz'javimas nuodugnai apsvarstes klausyma apie steigima Lietuvių kariūmenės Sibire ir atrasdama.

45 1) Kad sulyginamai lietuvių Sibire yra labai maz'as skaic'ius, kuriu dauguma susideda is' tremtiniu.

2) Kad sveike'nieji lietuviai vyrai pasilieka vienintėlais maitintojais savo s'eimynu ir nas'laic'iu.

50 3) Kad Europos karas, kuriame lietuviai padėjo tiek daug auku drauge su Rusija dlei bendro labo, jau baigtas,

nutarė del virs'minėtu priez'as'c'iu lietuvių kariūmės nesteigti».

Kultūros ir aps'vietos Klausymas.

55 Visi atstovai savo kslbose patėmijo, jog aps'vietos stovis visur labai apverktinas. Bendra nuomonė, jog nez'iūrint i gal greita jau griz'ima tėvynėn, aps'vietos ir kultūros darba reikia varyti kaip galima uoliau. Priimta vienbalsiai s'ioikia rezoliucija:

60 1) Turi būti steigiamos vaikams mokyklos, suaugusiems kursai, paskaitos, daromos ekskursijos i muziejus, dirbtuves, laukus; steigiami chorai, ruos'iami vakarai.

2) Lavinti tarpe lietuvių politini susipratima nesisten-giant ji' is'naudoti partijiniam gyvenimui.

65 3) Ypatinga domė turi būti atkreipta i taip vadina-mas kilnojamas mokyklas. Tuo tikslu paskatinti inteligentines pajiegas kolonijų — kaip mokytojus, taip ir mokslivius is'vaz'iuoti vasaros laiku i kaimus, kur yra nors keli lietuviai, s'iesti ju vaikus ir lavinti suaugusius.

70 4) Steigti kilnojamus knygyklus arba dalinties kny-gomis.

5) Geistina, kad kolonijos kviestu nekuriam laikui lektorius supaz'indinimui su ūkininkavimu, pienininkyste ir t.t.

75 6) Kviesti visus lietuvius inteligentus pas'vensti savo liuosa laika s'vietimui ir lavinimui tautieci'iu.

Steigimas Centralės Lietuvių organizacijos Sibire.

80 Vienbalsiai buvo pripaz'intas reikalingumas tokios organizacijos ir nutarta ja isteigti kaip pildomaji organa Susivaz'javimo nutarimu. Vardas paliekamas tas pats «Centralis Lietuvių Biuras Sibire». Kas link vietos Centraliam Biurui buvo is'reiks'ta nuomonė, kad tinkamiausia yra miestas Omskas, vienog del sunkumo is'rinkimo Centralio Biuro Omske, nes is' Omsko atvaz'javo tik vienas atstovas nutarta Centraliam Biurui vieta paskirti Tomska.

85 Kaz'ys Navakas pasiūlė apsvarstymui ir uz'tvirtinimui paruos'tus dėsnius, kuriuos susivaz'javimas apsvarstes atskirais punktais uz'tvirtina.

Pamatiniai dėsniai Centralio Lietuvių Biuro Sibire.

90 Antrasis Sibiro Lietuvių susivaz'javimas isteigia Centrali Lietuvių Biura Sibire s'iais tikslais ir pamatais:

1) Vykinti gyveniman nutarimus Antrojo Sibiro Lietuvių susivaz'javimo.

95 2) Atstovauti Sibiro Lietuvių ir ginti ju teises pries' svetimas tautas ir valstybes paduodant memorandumus, peticijas, deklaracijas ir t.t. ribose, apibrėz'tose susivaz'javimu ir jo nutarimais.

3) Ieiti i sutartis su kitatauc'iais dalykuose, liec'ian-c'iuose vietinius Sibiro lietuvių reikalus ir ais'kiai naudingus lietuviams.

100 4) Vienyti Sibire apsigyvenusius ir is'tremtus Lietuvių.

5) Stegties visomis is'galėmis parūpinti kuoveikiausi griz'ima lietuvių Tėvynėn.

6) Organizuoti griz'ima.

105 7) Is'rasti lés'as organizavimui ir gražinimui.

8) Rūpinties kultūros ir aps'vietos reikalais.

Organizacija Centralio Lietuvių Biuro Sibire.

110 1) Centralis Lietuvių Biuras Sibire susideda is' penkiu nariu, is'rinktu Antruoju Sibiro Lietuvių Susivaz'javimu.

2) Pareigas pirmininko, iz'dininko ir sekretoriaus nariai dalinasi tarp savės.

115 3) Centralis Lietuvių Biuras gali kooptuoti lygiomis teisėmis naudingus sau z'mones, is'stojus kam nors is' is'rinktu susivaz'javime nariu, bet ne daugiau dvieju z'monių. Toliaus Biuro nariai renkami referendumo būdu, jeigu negalimas susivaz'javimas.

4) Centralis Lietuvių Biuras Sibire turi kiekvienoje lietuvių apgyventoje vietojė ar kur kitur pagal savo nuoz'iuros ir reikalingumo igaliotini.

120 5) Igaliotiniui Centralis Lietuvių Biuras Sibire duoda teise atstovauti s'iuos ar tuos reikalus ais'kia apibrėz'tus Biuro noru ir valia.

125 6) Igaliotinis ir jam kandidatas renkamas vietinės kolonijos ar organizacijos, vienog Biuras turi teise ta igaliotini pripaz'inti ar ne, nurodydamas priez'astis.

7) Vieta Centralio Lituvių Biuro Sibire — miestas Tomskas.

130 8) Centralis Liėtuvių Biuras Sibire turi savo vardu anspauda.

9) Virs'iausiu Biuro organu yra susivaz'javimas.

Lés'os.

Biuro lés'os susidada:

135 1) 10% nuo iplauku kiekvienos organiz'acijos per mėnesi, is'skyrus tremtiniu s'elpimo organiz'acijas ir fondus griz'imui.

2) 1% nuo uz'darbio kiekvieno lietuvių, sutinkanc'io mokėti.

3) Aukos, pelnas nuo vakaru liotereju ir t.t. ren-
giamu naudai Biuro kokios nors organizacijos ar
asmens.

5 4) Piniginiuose rekaluose Biuras veda kuosmulkiausia
atskaita.

Rajonas veikimo Biuro.

Visas Sibiras ir vietos, sutinkanc'ios iesti i rajona
Biuro veikimo.

Revizijos Komisija.

10 Patikrinimui Biuro darbu ir jo atskaitu su-
sivaz'iavimas renka Revizijos komisija is' triju asmenu.

15 Uz'tvirtinus pamatinius Biuro dėsnius, prieita prie rin-
kimo Biuro nariu. Kadangi is'rinkti visus Biuro narius
is' tarpo susivaz'iaivusiuju delegatu nebuvo galima, tai
pil. Bukauskas paklausé susivaz'iaivimo ar negalima bu-
tu rinkti Biuro nariais asmenis nors ir ne esanc'ius
susivaz'iaivime, bet z'inomus daugumai susirinkusiuju
atstovu. Nutarta, jog galima rinkti, jeogu tik tikrai z'i-
noma kad renkamieji sutiks Biure darbuotis.

20 Statomi s'ie kandidatai i C. L. B. S. narius:

25 Kazys Pabréz'a, Kazys Navakas, Andrius Pridotkas,
Steponas Bukauskas ir A. Bruz'as. Is' nesanc'iu susivaz'ia-
ivime statomi kandidatais s'ie Tomske gyvenantieji lie-
tuviai: Vincas Gelumbickas, Vincas Jacevic'ius ir St. Ra-
dzevic'ius. Slaptas balsavimas davé s'iuos rezultatus: K.
Pabréz'a gavo 11 balsu, V. Gelumbickas — 11, K.
Navakas — 11, St. Bukauskas — 10, A. Bruzas — 9,
A. Pridotkas — 3, V. Jacevic'ius — 3, ir St. Radzevic'ius
2 balsu.

30 Tokiu būdu i Centrali Lietuviu Biura tapo is'rinkti:
Kazys Pabréz'a, Kazys Navakas, Vincas Gelumbic'kas
St. Bukauskas, A. Bruz'as.

35 Revizijos Komisijon is'rinkti: A. Pridotkas is' Tomsko,
Aleksndras Kazakevic'ius is' Krasnojarsko ir Augustinas
Baranauskas is' Novoniko lajevsko.

Spaudos organas.

40 Pil. Bruz'as padaré pranes'ima apie butina reikalinguma
spaudos organo. Pranes'e, kad Omske letuviu kalba laik-
rasti is'leisti negalima dēlei nebuvimo s'rifto ir kitu tek-
nikos kluc'iu. Jeigu būtu negalima ir kitose vietose leisti
laikras'ti lietuviu kalba, tai pil. Bruz'as pataria is'leisti
nors rusu kalba. Po ilgu kalbu susivaz'iaivimas priejo
prie tos nuomonés, jog is'leisti laikras'ti, būtinai reika-
linga, bet visai netikslinga rusu kalba; ypac' is'ais'-
kėjus jog kitose miestuose galima leisti savo kalboje.

45 Sitame klausyme priimta sekanti rezoliucija: Antrasis
Sibiro Lietuviu Susivaz'iaivimas apsvarstes klausyma apie
reikalinguma spaudos organo Sibire ir turédamas ome-
nyje

50 1) Kad is' Europos, Rusijos, Lietuvos ir is' kitur
jokiu lietuviu laikras'c'iu neateina.

2) Kad suvienijimui lietuviu bendram darbui spaudos
organas butinai reikalingas.
Nutare:

55 1) Is'leisti periodini spaudos organa lietuviu kalba,
pagal is'galés nereg'iaus karto per dvi savaiti.

2) Jame turi atspindėti lietuviu gyvenimas Sibire, pa-
dėjimas, apie griz'ima tėvynen, z'inios apie Lietuvos da-
bartini padėjima, darbai C. L. B. S.

60 3) Laikras'tis turi buti ne politinis bet informacinis.

4) Laikras'c'io uz'vardijimas: „Sibiro Lietuviu Z'inios“.

5) Redagavima ir leidima pavesti Centraliam lietuviu
Biurui Sibire.

65 6) Lés'as leidimui imti is' bendros Biuro kasos ve-
dant leidimo atskira atskaita.

Posėdis 11 sausio 1919 m.

70 Pil. A. Novikas ines'a klausyma apie sėdinc'ius ka-
lėjime lietuvius uz' nekriminalinius prasikaltimus. Savo
pranes'ime A. Novikas nurodo, jog tie kaliniai daugiau-
sia raudonos armijos kareiviai. Visi z'ino, kad ju dau-
guma priversti buvo stoti raudonojon armijon tik del
kasnio duonos. Antanas Bruz'as nurodo, jog Omskan buvo
suvaz'iaive 1200 emigrantu lietuviu. Gyveno jie labai
75 sunkiose aplinkybėse, bet tik 400 tepastojo raudonojon
armijon ir tik per dideli agitacija. S'iuo klausymu priim-
tas nutarimas: „Kuoveikiausiu laiku visomis is'galėmis
ir visais galimais būdais pasistengti paliuosuoti visus
lietuvius, sėdinc'ius kalėjime iz' nekriminalius prasikal-
80 timus. Vietinés organizacijos turi suz'inoti apie ju skai-
c'iu ir kalte ir pranes'ti Biurui“.

Paskutinis posėdis susivaz'iaivimo 12 d. sausio 1919 m.

kliūbe „Patlych“.

Antroje valandoje po piet susjrinko visi atstovai pas-
kutiniam posėdz'iu. Bute z'ymus skaic'ius vietiniu lietuviu.

85 Sekretorius A. Bruz'as skaito visus protokolus, kurie
su maz'omis pataisomis randami teisingais ir po jais pa-
siras'oma.

Tik pritikolas pirmo posėdz'io, kuriame buvo svarstomas
Lietuvos politinis padėjimas sukelia nedidelius ginc'us.

90 Antgalo atstovai Kubilskis, Pridotkas ir Plaus'inis
pras'o ines'ti i pskutini protokola kad jie principaliai
nesutinka su vienu kreipimosi is'sireis'kimu sajungininkams
būtent»: is'reiks'ti savo pagarba sajungininkams,
95 tiems nepailstantiems kovotojams uz' geresne ateiti
z'monijos».

100 Pasiras'ius po protokolais buvo sakytas atsivėikinimo
z'odis. Kalbiėjusieji is'reis'ké uz'siganėdinima, kad su-
sivaz'iaivimas praėjo ramiai ir kad ivairaus politikos
isitikrinimo nariams galima buvo vieni kitiems nusilei-
dz'iant visuose svarbiuose klausymuose sutartinai dar-
buotis. Taip-gi buvo is'reiks'tas pageidavimas, kad lie-
tuviai, pergyvene, sunkias valandas ir beve liūdytojais
ivairiu pervertu pasekmiu, sugebés surasti susitaikinimo
105 būda ne tik s'ioje s'altoje Sibiro s'alyje, bet ir
Lietuvoje.

Apie lietuva.

Is'liuosavus Vilniu is' vokiec'iu Vyriausioji Lietuviu Tautos Taryba pavede profesorui Valdemarui sutaisyti ministeriu kabineta. 9 lapkric'io 1918 metu Valdemaras iteike Tautos Tarybai toki ministeriu saras'a: Ministeriu Tarybos pirmininkas ir uz'rubez'io dalyku ministeris (laikinas karo) jis profesorius A. Valdemaras. Vidaus reikalu ministeris pr. ad. Stas'inskas. Finansu ministeris (laikinas keliu) pr. ad. M. Yc'as, buvusis dumos atstovas. Teisiu ministeris pr. ad. P. Leonas, s'vietimo reikalu ministeris J. Yc'as, z'emés ir visuomenés turtu ministeris agronomas J. Tubelis.

Ministeriu Taryba yra tiktai pildomasai organas ir atsako uz' savo darbus pries' Tautos Taryba iki seimo sus'aukimo.

20 Vyriausioje Tautos Taryboje yra 60 z'moniu, Tarybos pirmininkas Smetona, vice pirmininkai Staugaitis ir baronas S'ilingas.

25 Vyriausioji Tautos Taryba ir Ministeriu Taryba prisieke valdyti Lietuva iki Seimo, is'rinkto visuotinu balsavimu.

o o

30 Prusu Lietuvos apskric'iai: Tilz'es, Gumbinés ir Karaliauc'iaus atsiskyre nuo Vokietijos ir kartu su savo Tautos Taryba, pirmininkaujant D-rui Gaigalaic'iu, buvusiam parlamento atstovu, susivienijo su Didz'iaja Lietuva.

35 S'ios Maz'osios Lietuvos dalis lietuviai, kaip ras'oma „Sandaroje“ № 17. s' m. yra nusiunte Paryz'iun delegatus, kurie reis'kia Maz'osios Lietuvos z'moniu norus ir reikalauja ta Lietuvos dali suvienyti su visa Lietuva.

o o

40 Lietuviu seimas, is'rinktas visuotiniu balsavimu, susirinko i Kauna 16 sausio ir Tensési iki 23 sausio s' m. Palatoje yra 160 nariu, is' kuriu 93 atstovai maz'az'emiu, 39 socialistu pakraipos, 12 demokratu sajungos ir 16 paz'angiec'iu.

45 Profesorius Valdemaras (uz'rubez'iaus reikalu minisreris) ir M. Yc'as (finansu ministeris), pranes'a, kad Lietuvos Seimas igaliavo juos reikalauti, kad Taikos Konferencija pripaz'intu toki Lietuvos ribu rubez'iu: visa Kauno rédyba, dalis Kurlendijos su Palanga iki Iluksta, visa Vilniaus rédyba, is'skiriant maz'a rytu dali, Grodno rédyba iki Ukrainos rubez'iaus, Suvalku rédyba, is'skiriant pietu dali Augustavo apskric'io, ir visa Prusu Lietuva su Karaliauc'iumi.

60 Lietuviu delegacija, pirmininkaujant Kun. K. Ols'auskui ir nariai: advok. Rosenbaum, Daujotas, Semas'ka ir generalis'kas sekretorius Gabrys, atvyko i taikos konferencija Paryz'iun sausio puséje s' m.

65 Daktaras S'liupas — pirmininkas Lietuviu Tarybos Amerikoje is'vaz'iao i Europa 25 sausio s' m.

70 Londone British Museum Dr. S'liupas ir kun. Andrius'ka surado daugybe senu Europos z'emlapiu su teisingais Lietuvos rubez'iais. Tokiu z'emlapiu jau seniai reikalauja Taikos Konferencijos delegatai, bet uz' jokius pinigus tu z'emlapiu British Museum neduoda is' ten is'nes'ti.

75 Dr. S'liupo ir kitu Londono lietuviu veikéju rupesniu jie bus nufotografuoti ir pasiunsti Taikos Konferencijon (Sandara № 17²⁴/iv 1919 m).

o o

80 Amerikos laikras'tyje „Tévyne“ № 16-18 bal. 1919 m. ras'oma: „Pastaromis dienomis ateina z'iniu, kad Lietuvoje Konservatyvis elementas paémé virs'u, o «Sandaroje» № 17 is' 24 baland'z'io s' m. patalpinta ir sanstata Naujosios Ministerijos. Jame pranes'ama: „S'iandiena gavom is' Lietuvos Biuro S'veicarijoje pranes'ima, kuriame paduoda naujosios ministerijos sanstata: Dovydaitis, (kriks'. — dem) — ministeriu pirmininkas, Prof. Valdemaras (paz') — Uz'rubez' dal. ministeris. Rosenbaum, (z'ydas) viceminis. uz'rub. dalyku. M. Yc'as, (pazang.) — iz'do ministeris. Petrusis, — veikiantis iz'do ministeris. Merkis, — veikiantis apsaugos ministeris. Stulginskis, (Kriks', dem.) — viduriniu dalyku ministeris. J. Yc'as, (bepart) — aps'vietos ministeris. Noreika, (pazang.) — justicijos ministeris. 95 Simoliunas, (bepart) — krasos ir telegrafo administratorius“.

100 Tame pa'ciame № 16 „Tévyne's“ patalpinta telegrama is' Kopenhageno s'io turinio: „Bal. 4 d. gautas is' Kauno sekantis pranes'imas: «Lietuvos Respublikos Prezidentas s'iandien sudéjo prisiega pries'ais Taryba, arba Parlamenta. Nariai Tarybos taipgi prisieke remti Konstitucija». Véliaus paais'kéjo jog tuomi naujai priimtuoju Lietuvos Prezidentu yra A. Smetona“.

110 Toliaus ras'oma: „Lietuvos valstybé yra pripaz'inta defakto Danijos (atstovas Savickis), Norvegijos (atstovu projektojama Petrusis), S'vedijos (atstovas juristas Gilis, buvusis ministeriu Tarybos kanceliarijos direktorius, ilga laika gyvenés Helsingforse), S'veicarijos (atstovas Daumantas, jo sekretoré poi)

Kodakauskaitė). Vokietija yra oficialiai pripažinusi Lietuvą (atstovas yra Dr. J. Saulys, kun. Purickis jo patarėjas, Dr. Penkaitis sekretorius; pasiuntinystė užima buta buvusios Austro pasiuntinystės). Visi atstovai Skandinavijoje ir Finlandijoje turi diplomatu privilegijas: siunčia savo kurjerus (pasiuntinius), turi valstybės sifra (tam tikra savotiška rasėta susirašinėjimams su savo valdžia), išduoda pasus ir tt.“

Lietuvai paskola.

Kaip matyti Lietuvos Valdžia yra padariusi paskola Anglijoje nes «Sandaroje 24 bal. s. m. № 17» rasoma: «Delei ne-

seniai įvykusios sutarties tarp Lietuvos ir Britanijos Valdių Lietuvos poskolas reikale veikiantieji Londone lietuviai apsilakė pas Britanijos Valdžios atstovus, isreikdami padėką už suteiktą paskolą».

Apie bada Lietuvoje

Atvyke is Lietuvos Londonan Lietuvos Kabineto nariai pasakoja, kad Lietuva, palyginamai, is atvilgio i maisto klausima, kaip karės laike, taip ir dabar negalėjusi ir negalinti perdaug skunstis. Lietuviai sugebėjo su maistu pasirupinti, nezūrint i rekvizicijas ir kitus vargus. Ir atvažiausieji svečiai is Lietuvos, kaip patis sakosi ir isroto, nėra nekiek isbādėje, nors visa laika Lietuuoje gyvene. («Sandara» № 17 is 24 balandzio s.m.).

Centralės Lietuvių Organizacijos Sibire ikurimas ir jos darbai.

Centralė Organizacija.

Lietuvių Kultūros ir Apsvietos Draugijoje Tomske 1917 metais iskilo mintis apie reikalinguma lietuvių susivazavimo ir ikurima Cantralės Organizacijos Sibire. Spaliu m. 20 d. 1917 m. i visus Sibiro miestus, miestelius ir kaimus, kur tik buvo galima tikėtis atrasti siokia ar tokia lietuvių organizacija, ji issiuntinėjo laiskus, kviesdama tarti savo nuomone kas link saukimo Sibiro lietuvių susivazavimo ir steigimo Cantralės Organizacijos.

Pritariant daugumai organizacijų, minėta Draugija laisku is 15 d. Sausio m. 1918 m. susaukė Sibiro lietuvių susivazavima 6/19 d. Kovos m. 1918 m. Novo-Nikolajevske, kaipo patogiausioje tuo laiku vietoje.

Susivazaviman atvyko atstovai is Tomsko, Krasnojarsko, Bolotnos ir Novo-Nikolajevsko. Is kitu miesu, kaip-tai: Vladivostoko, Chabarovsko, Citos susivazavimui prisiusti pasitikėjimai, nes dėlei nekuriu aplinkybiu, nors ir buvo isrinkti atstovai, bet negalėjo atvažiuot i. Susivazavimas, vykdimui gyveniman savo nutarimu, isteigė Centrale Organizacija vardu «Cantralis Lietuvių Biuras Sibire. Budamas neskaitylingu placiu igaliavimu veikti vardu Sibiro lietuvių daugumos Susivazavimas Biurui duoti negalėjo. Vienok visos Sibiro lietuvių organizacijos ir kolonijos, susipazinus su suaviszavimo nutarimais ir pamatiniais dėsniais, kuriais isteigtas C. L. Biuras, pripazino Biura, kaipo Centrale Organizacija, ir prizadėjo ji moraliai ir medziaginiai palaikyti. Apie savo darbus C. L. Biuras visoms organizacijoms ir kolonijoms paskelbė per C. L. B. S. pranesimus № 1 is 1 Geguzės 1918 m., № 2 is 15 Birzelio ir per Sibiro lietuvių Susivazavima Jrkutske 5 — 12 Sausio 1919 m.

Praslinkus beveik metams po pirmojo susivazavimo C. L. B. S. susaukė Jrkutske 5 d. sausio m. 1919 m. antraji Sibiro Lietuvių Susivazavima. Antrasis susivazavimas taipgi pripazino būtina reikalinguma tolimesniai laikui centralės organizacijos ir ikurdamas ja

tuo paciu vardu «Centralis Lietuvių Biuras Sibire» davė placius igaliavimus. (Biuro nariu sanstata ir kodėl jo buveinė paskirta Tomskas, nurodyta straipsnyje «Sibiro Lietuvių Susivazavimas»).

Deklaracijų iteikimas.

C. L. Biuras savo darbus turėjo pradėti iteikimu Valstybiu atstovams Sibire deklaracijų — kreipimosi II-jo Susivazavimo prie Valdziu visu tautu, nes tolimesniai jo darbai labai svarbu zinoti valstybiu pazirus kas link Lietuvos nepriklausomybės.

Kreipimasi turėjo buti iteiktas trijose kalbose spausdintas (anglu, francuzu ir lietuviu).

Padarytas Jrkutske vertimas kreipimosi anglu kelboje, pasirodė visai netikes, prisiėjo Tomske is naujo versti; rusu tipografijos ta kreipimasi taipgi greitai atspausdinti negalėjo, o laikas bėgo.

Galugale tam tikru francuzu kalboje laisku apie isteigima Cent. Liet. Biuro Libire Omskan Biuro nariui pil. A. Bruzui buvo pasiustos deklaracijos iteikimui valstybiu atstovams. — Iteikus deklaracijas pil. A. Bruzas, sulig savo pasizadėjimu, turėjo persikelti Tomskan sandarbininkavimui C. L. Biure, nes tik tokiomis saligomis Tomsko lietuvių atstovai sutiko darbuotis Biure ir jo buveine paskirti Tomske.

Nesulaukdamas pil. Bruzo, Biuras du kartu telegrafavo Omsko Draugijai klausdamas apie ji ir iteikima deklaracijų.

Tik 4 d. Balandzio m. 1919 m. Biuras apturejo pil. Bruzo laiska, kuriame jis raso, kad buves pavestais jam Biuro reikalais pas Valstybiu atstovus ir suzinijos kad Valstybiu atstovai neturintis oficialiu ziniu apie pripazinima ju Valdziomis Lietuvos nepriklausomybės, kad jie pasizadėjo patarpininkauti Biuro susinesime su Lietuva ir kad jam paciam nepasisekė isvažiuoti is Omsko dėlei kelionės aplinkybiu, nors ir dide-liu nuostliu panesės.

Naudodamos Valstybių atstovų pasiz'adėjimu patarpininkauti, Biuras pasiuntė 24 Balanz'io Kaunan Lietuvos Valdž'iai telegrama sekanc'io turinio:

Lietuvos Valdž'iai Kaune.

5 Sibiro Lietuvių Organizacijų Delegatų susivaz'javimas Sausio mėnesyje Irkutske, isteigė Centrali Lietuvių Biura Sibire m. Tomske. Biuras, atstovaudamas Lietuvius Sibire, pras'o Lietuvos Valdž'ios paskirti Sibiran savo igaliotini, arba igalioti Biura, prisiunc'iant tam tikras instrukcijas, ir nustatyti nuolatini susines'ima.

10 Susivaz'javimas vienbalsiai priėmė deklaraciją prie Valdž'iu Tautų reikalaujant Lietuvai nepriklausomybės.

15 Deklaracija pasiusta Taikos Konferencijai per Amerikos Konsulatą.

18 d. Balandž'io m. s. m. keli egzemplioriai deklaracijos pasiusti Amerikos Valdž'kam spaudos Biurui patalpinti užsieninioje spaudoje; apart to pasiusta Amerikos lietuvių loikras'c'iu redakcijoms per Charbino Lietuvių Komiteta tautinių reikalų gynimui.

Lietuvių kariūmenė.

25 Tomske kaltinamas Biuras buk tai per jo neveiklumą lietuviai s'aukiami rūsu kariūmūnėn, gal but taippat kaltinama ir kitose vietose.

30 Biuras turi pranes'ti visuomenei, kad kariūmenėn s'aukiami priverstinai ne tik vien lietuviai, bet ir latviai ir estai, nes Sibiro Valdž'ia apsiskelbusioji visos Rusijos Valdž'ia, kaip Lietuvos taip ir minėtu tautu nepriklausomybės nepripaz'ysta.

35 Tuojau po nuvertimo Sibire Tarybų Valdž'ios, kada dar Valdž'ios Vairas buvo eseru rankose, buvo kreistasi prie valdž'ios atstovų kelis kartus apie Lietuvos nepriklausomybę, bet gaudavosi atsakymas, kad ta klausyma gali is'ris'ti tik Rusijos steigiamasis susirinkimas, o iki toliai Rusijos teritorijoje gyvenantieji lietuviai, latviai ar estai skaitosi Rusijos pilieč'iais ir turi butinai pildyti ju priedermes.

40 Susitvėrus Ministerių Tarybai, buvo iteiktas jai C. B. laiskas is' 29 d. Liepos 1918 m. № 130 s'iočio turinio.

Ministerių Tarybai.
Laikinos Sibiro Valdž'ios.

45 Sibiro Lietuvių Susivaz'javimas m. Novo-Nikolajevske 19–22 d. Kovos mėn. 1918 m. isteigė „Centrali Lietuvių Biura Sibire“ svarbiausiais tikslais—atstovavimas lietuvių Sibire ir organizavimas graz'imo ju i Tėvyne.

50 Lietuva iki 1569 m. buvo savistovi Valstybė. Nuo 1569 m. — unijoje su Lenkija ir tik po is'dalinimo 1772, 1773 ir 1795 metuose Lenkija su Lietuva nustojo savistovybės. Lietuva teko Rusijai, kuria Rusijos Valdž'ia smarkiai persekiojo (uz'draudimas lietuvių kalboje spaudos, priverstinas atėmimas z'emiu, atėmimas baz'nyč'iu cerkvėms ir t.t.)

55 Bet tros'kimas atstatymo neprigulmingos Lietuvos tarp lietuvių visada buvo vadovaujanc'iu pamatu prie is'ris'imo Lietuvos politikos ateities. Taip, didysis Lietuvių Seimas Vilniuje 1905 m., Lietuvių Kongresas Amerikoje 1916 m., Lietuvių susivaz'javimas S'veicarijoje 1916 m. Lietuvių Seimas Petrograde 27 Geguz'ės — 4 Birz'elio 60 1917 m. is'nes'e rezoliucijas, reikalaujanc'ias neprigulmybes Lietuvai. Galu-gale is'rinktoji Lietuvių Seimu Vilniuje 18-22 Rugsėjo 1917 m. Tautos Taryba, vadovadamosi Konferencijos Stokgolme (Svecijote) nutarimais (kurioje dalyvavo is'rinkti lietuvių delegatai is' Lietu-

65 vos, nuo Lietuvių, gyvenanc'iu Rusijoje, S'veicijoje ir nuo S'iaurės Amerikos Junktinių Valstybių) 11d. Grodž'o mėn. 1917 m. vies'ai apskelbė Lietuva neprigulminga, savarankis'ka Valstybe. Lietuvos neprigulminguma pripaz'ino Centalės Europos Valstybės.

70 Apskelbus Laikinajai Sibiro Valdž'iai isakyma kas link priverstinios mobilizacijos lietuvių-oficerių, Centralis Lietuvių Biuras Sibire susiras'eis su Sibiro Vakarų Lietuvių organizacijomis ir turėdamas omenyje

75 1) kad Laikinoji Rusijos Valdž'ia kiekvienai tautai pripaz'ino pilno politinio apsisprendimo teise, 2) Kad Lietuva, 11 Gruodž'io 1917 m. vies'ai paskelbdama save neprigulminga Valstybe, ais'kia is'reis'kė savo valią,

80 3) Kad pertai Rusijos Valdž'ia arba Steigiamasis susirinkimas neturi teisės sprensti Lietuvos likima be sutikimo Lietuvos pilieč'iu.

80 4) Kad pilieč'iai vienos Valstybės negali būti priverstinai is'naudojami kita Valstybe savo tikslams.

85 ir 5) Kad isakimas kas link mobilizacijos lietuvių skaitosi nepripaz'inimu ir pasmerkimu lietuvių teisiu,

90 pras'o laikinosios Sibiro Valdž'ios paliuosuoti nuo mobilizacijos Lietuvos pilieč'ius iki sulaukus nuo Lietuvos Valdž'ios Vilniuje nurodymu, nes be tam tikru nurodymu Lietuvos pilieč'iai neturi teisės stoti i Rusijos Sibiro Armija.

S'iuo klausymu apie savo nutarima Centralis Lietuvių Biuras pras'o jam pranes'ti.

95 Bet lig s'iol jokio atsakymo negauta. Ipatis'kuose pasikalbėjimuose Biuro atstovų su valdž'ia, ji loikėsi tos pat nuomonės, kaip augs'c'iau nurodyta.

100 Rusis'kieji gi Sibire laikras'c'iai net aimanavo, kad buvusioji prie Kerensko Valdž'ia pripaz'indama pilna teise tautu apsisprendimo, pasiėgusi neatsargiai. — Prie tokiu aplinkybiu, neturėdamos realės spēkos Biuras todėl ir negali daug ko nuveikti.

105 Kas link organizavimo savo kariūmenės, II-is Susivaz'javimas Irkutske yra nutares — lietuvių kariūmenės Sibire nesteigti, per tai ir Biuras, nors gal ir būtų reikolinga kariūmenė, neturi teisės ja organizoti.

Mūsų kaimynai estai taip-gi nesteigė, nes apturėjo is' savo Valdž'ios isakyma Sibire kariūmenės neorganizuoti.

110 Vien tik latviai, neskaitant lenku, turi Sibire savo kariūmenė, i kuria priima lietuvius ir estus per karis'kuosius savo igaliotinius, kurie yra beveik kiekviename mieste.

Kariūmenės klausymu Lietuvos Valdž'iai Kaunan per francuzų konsulatą pasiusta sekanti telegrama:

115 Kaunas: Lietuvos Valdž'iai. Sausio 9 d. 1919 m. Sibiro Lietuvių susivaz'javimas nutarė nacionalinės lietuvių kariūmenės Sibire nesteigti. Sibiro Valdž'ia mobilizuoja lietuvius, net ir tremtinius, lygiai su vietiniais rūsu gyventojais. Kuomet lenku (tautinė) kariūmenė organizavosi, nekurie lietuviai i ja pastojo. Dabar nekurie 120 stoją latvių nacionalinėn kariūmenėn, arba lenku pavaldinyste priima. Centralis Latvių Biuras sutinka lietuvius astkiron dalin is'skirti, jei bus uz'laikoma Lietuvos Respublikos lės'omis.

125 Lenku kariūmenės lietuviai oficieriai aplenke Centrali Lietuvių Biura is'gavo nuo vyriausios Lenku Karvedystės Sibire sutikima organizuoti lietuvių dalis prie lenku kariūmenės. Manome, kad Lenku Valdž'ia ateityje pareikalaus atlyginti is'laidas. Latviu ir lenku kariūmenės priklausu Sajunginiku Vadovavimo.

130 Pras'ome kuogreic'iausiu nurodymu. Tomskas. Birz'elio 21 d.

Centralio Lietuvių Biuro Sibire Pirmininkas Kazys Pabrėz'a.

Santikiai su lenkais.

Nekurie lenkai skleidžia žinias apie Lietuvos susivienijimą su Lenkija. Bet tokiomis žinioms negalima tikėti, nes lietuviu Amerikos laikraščiųuose randami straipsniai panasiai šiam: „Francuzų komisija, kuri nuvažiavo Lietuvon iš Paryžiaus, nori apimti komanda Lietuvos armijos. Yra bijomasi, kad prancuzai kurie yra labai prielankūs lenkams, neiškirstu kokios sūtkos Lietuvoje, lenku ikalbėti. Todel dr- as Sliupas persergėjo Britanijos valdžia, kad šita komisija priziūrėtu. Anglai prizadėjo tai padaryti“.

15 Jei buvo kokie kreipimasi lietuviu prie lenku kas link „brolis'kos“ pagalbos, apie kuria skelbama Sibiro laikraščiųuose, tur but, paeina vien iš Lietuvos dvarponiu, kurie paskutiniu laiku vadina savi „lietuviiais“ lenkais'kai kalbanc'iais. Ju norai — tai nereis'kia lietuviu visuomenės nuomone bei jos tras'kimus.

25 Centralis Biuras stengiasi pats susūžinti su Lietuvos Valdžia ir tik iš jos galėsime ka nors tikro suzinoti apie santikius lietuviu su lenkais.

Is' lietuviu gyvenimo Sibire.

30 OMSKAS. 26 sausio s. m. ivyko Omsko ir jo apilinkiu Lietuviu Visuotinas Susirinkimas.

Omsko lietuviu kolonijos atstovas Antanas Bružas plac'iai pranes'ė apie Antaraji Sibiro Lietuviu Susivaz'iaivima Irkutske 5–12 ii 1919 m.

35 Susirinkimas vienbalsiai pripaz'ino, kad susivaz'iaivimas visuose savo nutarimuose vadovavos lietuviu reikalais ir tros'kimais ir nutare palaikyti visais galimais budais Centrali Lietuviu Biura Sibire, kaipo pildomaji Organa Susivaz'iaivimo nutarimu. Igalotiniu Biuro tapo is'rinktas p. Dominikas Vanagas.

40 OMSKAS. 3 kovo s. m. rupesniu lietuviu jaunuomenės kuopos buvo suruos'tas Garnizono karis'koje salėje Lietuviu vakaras, padidininimui les'u Centralio Lietuviu Biuro Sibire del organizavimo graz'inimo lietuviu i tėvyne. Vakaras pasisekė gana gerai is' visu atz'vilgiu. Buvo neblogai sulos'ta K. Puidos istoris'ka drama „Mirga“, o paskiau z'aislai ir s'okiai. Publikos buvo daug ir paliko uz'ganėdinta vakaru.

45 Gryno pelno vakaras davė 1853 r. 02 kap. Uz' vakaro suruos'ima priklausos s'irdingas ac'iu visiems los'ėjams, o ypatingai daugiau pasidarbavusiems p-lei Al. Masiulytei, V. Zalkauskui, D. Vanagui, P. Stasiulioniui ir ponei Onai Valienei uz' suruos'ima bufeto.

60 Tremtiniai Tomske.

Pirmoji banga tremtiniu, kaip dauguma juos vadina pabėgėliais, pasiekė Tomska pabaigoje 1915 metu. Pavadinimas „pabėgėliai“ nėra atsakomas, nes tie žmonės, ne patys pabėgo, o juos priverstinai is'-

vijo — is'trémė. Tarpe svetimtauc'iu tremtiniu atbloks'tos Tomskan ir lietuviu s'eimynos. Tuo laiku c'ionai nebuvo jokios lietuviu organizacijos. Nekurie seniau apsigyvene Tomske lietuviu dirbdavo is'vien su lenkais ir vargs'ams tremtiniams kartu su jais padavė pirmaja sulyg is'gale pagelba.

70 Kada-gi Tomskan atvyko tremtiniu lietuviu didesnis skaic'ius, tada lietuviu pradėjo organizuotis atskirai nuo lenku. Is'pirmo buvo igaliotas vietinis klebanas — dz'iakonas kun. J. Demikis veikti Tomske vardu Petrogrado Centralinio Komiteto Lietuviu Draugijos nukentėjusiems del karo s'elpti ir s'elpti lietuvius tremtinius Komiteto lés'omis. Bet greitu laiku daugiau susipratusieji lietuviu suorganizavo Tomcko Skyriu minėtos Draugijos su jo Valdyba vadinama „Komitetu“. Visos s'elpimo ir aprupinimo tremtiniu pareigos perejo i rankas „Komiteto“ nuo 1 sausio 1916 m.

85 Tomsko Skyrius Lietuviu Draugijos nukentėjusiems del karo selpti rūpinosi tremtiniais iki 13 d. sausio mėn. 1918 m., kada Tarybu Valdžios laikuose patys tremtintai paėme s'elpimo darba i savo rankas in tam tikslui is' savo tarpo is'rinko Likvidacijine-Organizacijine Komisija. Vėliau gi tapo sutvertas Tomske vienas visu tautu Tremtiniu Komitetas su tautiniais skyriais — sekcijomis. S'itoki forma organizacijos matyti ir dabartiniai Sibiro Rusu valdziai patinka nes ji iki s'ioliai laikosi.

100 Is' prisiunsto Biurui Tomsko lietuviu tremtiniu sekcijos pirmininko pil. Pridotko lais'ko matyti, kad tremtiniu gyvenimas Tomske, tur but kaip in kitur, labai vargingas, ypac' nas'laic'iu. Valdžios pas'al-

pa — vienos as'aras: asignojama keli rubliai keliems mėnesiams. Stipresnės s'eimynos kiek galedamos padedancios nas'laičiams—tėms. Liudna, kad turintiems Lietuvoje savo ūkes net prisieina c'ia Sibire elgėtauti.

5 Tomske lietuvių tremtinių yra užsiraš'iusiu virš' 550 ž'onių; dabartiniame laike tas skaičius ž'ymiai sumaz'ejo: nekurios s'eimynos persikėlė i kitus miestus ar kaimus, o daug gi verč'iami badu ir skurdu nukeliavo i ana pasauli — reta s'eimyna nepaliko atminti ant s'altu Sibiro kapu.

15 Dauguma lietuvių tremtinių gyvena kruvoje — bendrabuc'iose, kuriu yra keturi. Vienas iš' didž'uju s'iu bendrabuc'iu gyvenimui yra visai netikes: tame name buvusi kada tai koki dirbtuvė ar sandelis, 20 bet delei stokos butu ir ju branginybės jame gyvenama. Beveik visuose bendrabuc'iuose kiekviename kambaryje talpinasi kelios s'eimynos, todėl tokiose salygoose, beabejo, sunku ir atsakanti s'varuma 25 už'laikyti.

Sv'ietimo reikalais rūpinasi „Lietuvių Kultūros ir Aps'vietos Draugija Tomske“. Už'laikoma lietuvių pradine mokykla su dviem mokytojais. Yra vakariniai suaugusiems kursai, knygnas su skaitykla, lietuvių choras, nekarta pasirodes lietuvių vakaruose.

30 1917 m. buvo bvi mokykli: viena tremtinių, kita Kultūros ir Aps'vietos Draugijos les'omis už'laikoma, bet kadangi valdž'ia nustojo davusi lės'as už'laikymui tremtinių mokyklos, Kultūros ir Aps'vietos Draugijai prisiejo tremtinių mokykla paimti savo globon ir suvienyti savo ir tremtinių 40 mokykla vienon.

Pirmasiais metais, vasara, s'ventadieniais buvo daromos su jaunuomene už' miesto geguz'inės: susirinke visi paskirtoje vietoje, būryje su dainomis eidavo už' miesto, ten pasiz'aide, pasilinksmine, pasiskaite 45 knygu ar laisras'ciu, vėl būryje gryz'davo namon. Visa jaunuomenė laikėsi savo

tarpe (buryje), net kitataučiai gerėjisi. Bet dabar gi apsiprate, prisigėre kiek tai 50 miesto „kvapo“, veik kiekvienas jes'ko sau ivairesniu pramogėliu: vienas „sodne“, kitas prie kortu, trecias prie degtinės stiklelio. Tik atskiros ypotos naududames gera proga neperstojo lavintis, kad pagryz'us I Lietuva galetu būti naudingais 55 visuomenės darbe.

Lietuviai Chabarovske.

Chabarovske, ant Amūro upės ir jo apylinkėse Lietuvių yra i 50 s'eimynu iš' kuriu pusė pabėgėliai, be to i 16 s'eimynu maz'ai ž'inomu. Visi ž'ingėdauja, kada pasiliuosuos kelias ir rengias griz'ti 60 Lietuvon.

Už'siima ivairiais darbais. Vieni iš' 65 lietuvių vede lenkes ar ruses, kiti iš' seniaus atkeliavusiu surusėje; tėvai nors galūtinau savo kalbos ir neuz'mirs'e, vienok mėgsta s'eimynoje kalbėti lenkis'kai arba ruis'kai, o vaikai jau visai svetimtautinės dvasios, ir tėvu kalbos nesupranta. Yra «Liaudies Sajungos» skyrius, vadynamasis «Chabarovsko Lietuvių 70 Draugija,» kurio pirmininku p. Kalalis, pagelb p Mikuc'ionis ir iz'dininku p. Pulkovnikas. Draugija skaito 37 narius, dalis kuriu prisiras'e ir i lenku orgnizacijias ir neines'e nariu mokesnio. Lenkai savo ž'adėjimais (liktai) greito per Odesa pabėgėliu gabenimo namon, savo karalystės algijimu, legijonais, padarė sau puikia reklama: prisiras'inėjo netik lietuvių bet ir ž'ydei; daugiausia greito namon griz'imo tikslu. Atėjus ž'iniai, kad didž'iumiec'iai Odesa už'emė, visi lenku 85 greitojo griz'imo projektai ž'lugo ir jie, kaip ir mūsų'kiai, negali būsimojo gabenimos diena ispėti.

Su lietuviais c'ia lenkai apseina kolkas gana mandagiai, nors prikais'iojimu savo 90 «unijos» neuz'mirs'ta.

Kita syki pasistengsiu plac'iaus apie mūsų kolonija painformuoti.

Teofilus K.

Lietuvių Organizacijos Sibire.

95 **Vladivostoke**

1) Lietuvių Komitetas Tautinių Reikalų Gynimui (Pus'kinskaja, 33).

2) Tolimųjų Rytų Lietuvių Draugija «Rūta» (Pus'kinskaja, 33).

100 3) Vladivostoko Lietuvių Aps'vietos Draugija «Arklas» (Vostoc'nyj institut, A. Polis'aic'iu).

Chabarovske

105 4) Chabarovsko Lietuvių Draugija (Muravjovo-Amurskaja, 26—T. Kolaliui).

Charbine

- 5) Lietuvių Komitetas Tautos Reikalų Gynimui (Pekarnaja, 366 – 4).
6) Lietuvių Draugija Tolimuose Rytuose «Aus'ra» (Pekarnaja, 366 – 4).

Blagovies'c'enske

- 7) Lietuvių Draugija (Sadovaja, 13—J. Survilai)

C'itoje

- 10) 8) Uz'baikalio Lietuvių Labdarių Draugija C'itoj (Smolenskaja, namas C'epo).
9) Uz'baikalio Lietuvių Komitetas Tautie'c'iu Tėvynėn Graž'inimui (Smolenskaja namas C'epo).

15 Irkutske

- 10) Lietuvių Kultūros ir Aps'vietos Draugija «Vienybė» (Charlampijevskaja, 42).
11) Lietuvių Komitetas n. d. k. s' (Charlampijevskaja, 42).

20 Krasnojarske

- 12) Krasnojarsko ir jo apylinkių Lietuvių sąjunga (Blagovies'c'enskaja, namas Michailova).

Tomske

- 25) 13) Centralis Lietuvių Biuras Sibire (Magistratskaja 10, butas 10)

- 14) Lietuvių Kultūros ir Aps'vietos Draugija (Nikolskyj pereulok 11, butas 3).
15) Tremtinių Komiteto Lietuvių Sekcija (Poc'tamtskaja № 23, namas S'tol-S'mit).

Bolotnaje (Tomsko rėdybos)

- 16) Lietuvių Kolonija (atstovas Petras Kakeranas).

35 Novo-Nikolajevske

- 17) Novo-Nikolajevsko Lietuvių Demokratinė Sąjunga (Obskij prospekt 26).
18) Lietuvių Tautos Taryba Novo-Nikolajevsko rajono (Obskij prospekt 26).

40 Omske

- 19) Lietuvių Tautos Taryba (Uc'ebnaja, 67).
20) Lietuvių Draugija (Uc'ebnaja, 67).

Ekaterinburge

- 21) Ekaterinburgo Skyrius Lietuvių Draugijos nukentėjusiems dėl karo s'elti (Gogolevskaja, 9, butas 3).

C'eliabinske

- 22) Komitetas Lietuvių Draugijos nukent. dėl karo s'elpi (Isetskaja, 62).
23 (Sąjunga Katalikų Jaunuomenės (R.-K Baz'nyc'ia)

Ufoje

- 24) Lietuvių Komitetas (Uspenskaja 82).

55 Spauzdinant laikras'ti gautos z'inios:

«Lenku Seimas 30 Balandz'io nusprendė, kad santikiai buvusios Lietuvos Karalijos su Lenkija bus galutinai is'ais'kinti Steigiamajame Lenkijos Seime, kame galės dalyvauti atstovai nuo visu (buvusios) Didz'iosios Lenkijos teritoriju». (Skreilapa № 9) Mat kaip lenkai ris'a Lietuvos nepriklausomybė.

- 60) «25 Seguz'es atvaz'iavo Liepojun Anglu Valstybės atstovas Talent'as. Talent'as bus Anglijos atstovu Lietuvoje, Latvijoje ir Igaunijoje. Jam pavestos ir Anglu misijos Kaune, Liepojuje ir Revelyje». (Brihva Latvija № 2).

Persikėlus Permio Universitetui Tomskan avaz'iavo jo profesorius-filologas Kazys Būga —lietuvių kalbos z'inovas.

- 65) *Delei stokos lietuvis'ku raidz'iu ir lietuvių raidz'iu rinkėju laikras'tis is'ejo su trukumais, klaidomis ir sdausdinimas jo gana ilgai uz'sitensė.*

Atsakomasis redaktorius C. L. B. Pirmininkas K. Pabrėz'as.
Leidėjas Centralis Lietuvių Biuras Sibire.

Kaina 3 rub

Sibiro Lietuviu Žinios.

Centralio Lietuviu Biuro Sibire organas.

Tomskas, Magistratskaja g., № 10.

№ 2.

14 d. Rugsėjo m. 1919 metu.

№ 2.

5 Nuo Centralio Lietuviu Biuro Sibire.

° °

Del darbininku stokes Biuro viekimas buvo silpnas. Papildyti Biura naujais nariais nebuvo galima, nes neatsirado z'monių, galinc'iu ir sutinkanc'iu jame darbuotis.

10 Liepos mėn. atvyko i Tomska lietuviams z'inomas universito profesorius Kazys Buga, kuris maloniai sutiko ieiti Biuran nariu. Gelumbickis tapo paliuosuotas is' kariumenės. Rugsėjo pradzioje atvyko is' Omsko narys Antanas Bruzas.

Biuro nariai, budami pilname skaic'iuje, 8 Rugsėjo naujai pasidalijo terp saves priedermes.

15 Biuras tikisi, kad dabar galės pasekmingiau vykinti i gyvenima Antrojo Sibiro Lietuviu Susivaz'avimo nutarimus. (Z'iurék № 1. „SLZ“).

Biuras tik tuomet pasekmingai veiks, jeigu lietuviai nesidalydami partijomis, tvirtai palaikys ji, vykdydami vietose Biuro nurodymus ir gausiai remdami lés'omis, nes kitaip Biuro darbas bus bergz'dz'ias ir lietuviams dar ilgai reikės jies'koti priglaudos po svetimu sparnu.

20 Tomskas, Rugsėjo 8 diena, 1919 metu.

Pirmininkas Profesorius **Kazys Buga**.

Pirmininko pavaduotojas Steponas Bukauskas.

Iz'dininkas Vincas Gelumbickis.

Sekretorius Kazys Pabrez'a.

Ras'tinés Vedéjas Antanas Bruzas.

25 Is' Centralio Biuro veikimo.

30 Kadangi Lietuva jau Nepriklausoma Valstybė, svarbiausiu Biuro tikslu yra is'kovojimas lietuviams Lietuvos piliec'iu teisiu. Tai padaryti labai sunku, nes dabartinė rusu valdzia nepripaz'ista Lietuvos Nepriklausomybės. Biurui svarbu turėti oficijales z'inias apie Lietuvos pripaz'inima Taikos Konferencijos bei Didz'iuju Valstybiu. S'iuo reikalu Biuras kreipėsi pas Anglijos, Amerikos ir Prancuzijos valstybiu atstovus. Atsakymas dar negautas. Gal but atstovams reikės susines'ti su savo valdz'iomis. Tuo pac'iu klausimu Ruggjuc'io mėn. Biuras pasiuntė Irkutskan inz'inieriu K. Piuda tarties su kitu tautu centralémis organizacijomis.

Biuro Igaliotiniai.

35 Susiva'avimo nutarimu Biuras privalo turėti lietuviu atstovavimui ir ju teisiu gynimui visose kolonijose savo igaliotinius.

Kur ju dar nėra organizacijos ir kolonijos privalo sus'aukti lietuviu visuotinus susirinkimus, is'rinkti igaliotinius ir atsiusti Biurui rinkimo protokolus.

40 Biuras geidz'ia, kad s'is nurodymas delei jo didelės svarbos, butu is'pildytas be ypatingu paraginimu.

Igaliotininiais turi buti renkami z'monės, pasis'vente darbui tautiec'iu tremtiniu labui, nez'iurint ju politis'ku paz'iuru.

Igaliotiems nuolat bus duodami nurodymai ka ir kaip turi jie veikti.

Igaliuojimus ir antspaudas igaliotiniai gaus is' Biuro.

45 Sodz'iuose, kur yra bent kelios lieuviu s'eimynos, reikia is' savo tarpo is'rinkti z'mogu ir prans'ti jo adrėsa. Biuras per s'iuos z'monės susizinoti galės su sodz'iu gyventojais.

Lietuviu kariuomenė

Biuras pripaz'ista, kad Sibiro lietuviams nereikalinga sava kariuomenė, bet kadangi, gyvenimo aplinkybiu verc'iamas, susidarė Lietuviu Batalijonas, Biuras reikalui atsitikus ima ant savęs jo teisiu gynima.

5 Pirmasis Atskiras Vytauto Didz'iojo vardo Lietuviu Batalijonas susidarė Novo-Ni kolajevske prie lenku kariuomenės.

Batalijonas yra Lenku Virs'iausios karo Valdybos z'inioje ir per ja gauna apru- pinima is' tu pac'iu lės'u, kaip ir lenku kariuomenė.

10 Vidujiniuose reikaluose Batalijonas yra savarankis, komanda ir knygos vedamos lietuvis'kai, turi savotis'ka drabuz'iu forma.

Batalijonas turi teise is'siskirti is' lenku kariuomenės pagriz'us tėvynėn arba ir anksc'iau, jei to pareikalautu Lietuvos Valdz'ia.

Perėjimas is' lenku kariuomenės i lietuviu batalijona laisvas.

15 Visiems lietuviams, norintiems stoti i Batalijona, reikia kreiptis arba tiesiog i Lietuviu Batalijona Novo-Nikolaevske, arba prie lenku komendantu bei karo Komitto delegantu, kurie yra beveik visuose didesniuose miestuose.

Smulkesnius paais'kinimus apie batalijona gali suteikti kiekviena lietuviu organizacija.

Biuro lės'os

20 Biuras laikosi ir veikia vien tomis lės'omis, kurias sumoka patys lietuviai. Biurui reikėtu siuntinėti savo atstovai prie kitatauc'iu ivairiems pasitarimams, reikėtu siusti telegramos i Amerika ir kitur, reikia laikyti res'tinė ir nors vienas jojė nuolatinis darbininkas. Visam tam reikalingi dideli pinigai, nes dabartinis rublis turi beveik tokia verte, kaip seniau kapeika. Biuras dirba ne koku nors partiju tikslams, bet visu lietuviu labui, taigi nuo visu turi teise reikalauti palaikymo. Susivaz'ivimas nutarė, kad Biurui 25 lietuviai mokėtu po viena nuos'imti, o organizacijos po 10 kas mėnuo. Iki s'iol maz'ai kas imokėjo. Dabar Biuras, budamas pilname nariu skaic'iuje, mano plac'iau veikti ir reikalauja, kad visi lietuviai isimokėtu viena nuos'imti kas mėnuo (viena rubli nuo kiekvieno s'imto, uz'dirbto per mėnesi), a organizacijos 10 nuos. Nuos'imti reikia 30 mokėti kas mėnuo iki 1 dienos sekanc'io mėnesio i organizacijas, nelaukiant raginimo ir pras'ymo, o organizacijos nevėliau kaip 10 d. privalo is'siusti Biurui sumokėtus pinigus ir saras'us sumokėjusiu.

Susiras'ymo su Amerika klausimu.

35 Daugelis lietuviu turi savo giminiu Amerikoje ir kiti negali su jais susiras'yti. Biu- ras pataria siusti lais'kus i Amerikos laikras'c'iu redakcijas, kuriu adresus z'emiau paduodame. Lais'kus reikia ras'yti trumpus, nurodyti kam siunc'iamas lais'kas, kuria- me mieste paskutiniu laiku gyveno ir pras'yti redakciju, kad suies'kotu adrėsata. Ma- nome, jos tai padarys.

Kiek bus galima, rupinsimės atrasti geresni buda lais'kams leisti i Amerika ir i Lietuva.

40 Ant lais'ko reikia paras'yti is' virs'aus: «America. Въ Америку», o paskiau kas seka:

1. «Tėvynė». 307 W. Zoth st. New York, N.Y.
2. «Darbininkas». 242 Broadway, So. Boston. Mass.
3. «Amerikos Ukininkas». Box 96. Hart, Michigan.
- 45 4. «Lietuva». 3253 So. Morgan st. Chicago, Ill.
5. «Sandara». 366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Apie laikras'c'io leidima

50 Dabartiniu laikiu laikras'c'io leidimas ypatingai informacinio turinio neapsakomai sunkus. Sunku gauti popieriaus, drangu spausdinti; lietuviu kalbai spaustuvėse nėra kai-kuriu raidz'iu ir t.t. Z'inios tenka rinkti is' laikras'c'iu. Susiz'inojimo nėra ne vien su Lietuva, bet ir bendrai net su uz'sieniais. Z'inias rinkti mums turi padėti visuomenė, nes mes neturime spēku sekti visus laikras'c'ius, kuriuose yra nors menkiausios z'inutės apie Lietuva, apie lietuvius, apie lietuviu vietines organizacijas — z'odz'iu tariant kur yra paminėta Lietuva arba lietuvis. Nurodome s'ioki buda is'karpoms rinkti

ir joms siuntinėti Biurui. Organizacijos ir visuomenės veikėjai kiekviename mieste susitaria tarp savęs ir paveda iškarpu siuntinėjima vienam žmogui ar organizacijai, o žiniu rinkiama gali pasidalinti tarp kelių žmonių, kurie atrade laikraščiuje ka-nors apie Lietuva ar lietuvius, tuojau perduoda organizacijai išsiusti Biurui. Tokias pat
 5 iškarpas privalo siusti visi gaunantieji laikraščius iš užsienių: lietuvių, latvių
 10 igaunių, lenkų, francuzų, angliu ar kitomis kalbomis. Jei kas renka laikraščius ir nenori daryti juos iškarpomis, gal reikalingas žinias išrašyti ir atsiusiti, tik tuomet reikia, kad kokia-nors organizacija patvirtintu išrašo teisingumą. Visose iškarpose turi būti rasalu pažymėta: 1. laikraščio išleidimo vieta, 2. laikraščio vardas, 3.
 15 išleidimo laikas ir numeris, 4. kas siunčia iškarpas, adresas. Suprantama, iškarpos reikia siusti kuogreičiausiai. Žiniu iš užsienių Biuras labiausiai laukia iš Tolymų Rytu — Vladivostoko, Blagoviesčensko, Chabarovsko, Charbino, kur susizinojimas su užsieniais daug lengvesnis. Organizacijos ir kolonijos privalo kuotankiausiai siuntinėti žinias apie savo veikimą ir gyvenimą; geistina turėti susirinkimu ir posėdžių proto-
 20 kolu išrašai. Nuo visu galinciu maž daug rasyti laukiame žiniu korespondenciju. Tegul niekas nesigėdi siusti žinias su klaidomis arba nekaip parasytas — mums svarbu, kad butu galima suprasti apie kačia rasoma, o klaidas mes patis pasitaisysime.

Tegul plaukia iš visu tolimiausių ir tamsiausių kampelių žinios, o mes jas kuoplacžiausiai skleisime.

20 Organizacijos ir atskirti žmonės privalo platinti laikraštį ne tik savo mieste, bet placžiausiai skleisti jį apylinkiu sodžiuose, kur yra nors viena lietuvių sėimyna. Tamsiame sodžiuje užmestam lietuviui laikraštis bus daug brangesnis, negu mieste gyvenanciam.

25 Tegul kiekvienas lietuvis žino kas dedasi jo tėvynėje ir kas dedasi tarp lietuvių sunkiame ištrėmime. Musu sėitas atsėaukimas tegul nebuna tyruose sėaukiancėio balsu.

Laikraštį stengsimės leisti kas dvi savaiti. O jei plati visuomenė rems musu darba, tai ir tankiaus.

Laikraštis leidžiamas po artimiausia profesoriaus Bugos priežiūra.

Lietuva.

30 (Žinios imtos iš ivairiu sėaltiniu)

Laikinoji Ministeriu Taryba.

Vyriausioji Tautos Taryba išrinkusi ministėriais; Profesoriu A. Voldemara — ministeriu tarybos pirmininku ir užsienių dalyku ministeriu;
 35 M. Ycėa buvusi Rusu valstybės dumes nari, — finansiu ministeriu; P. Leona teisiu ministeriu; V. Stasėnska — vidaus dalyku; J. Tubeli-zėmės dalyku; J. Ycėa tautos sėvietimo; Generola Zėukauskė — karo ministeriu; St. Liandzbergė-keliu
 40 ir darbo ministeriu.

Sajungininku pasėalpa Lietuvai.

Birzėlio mėn. 24 d. iš Paryzėiaus pranesėa, kad Augsėtoji Ėkonominė Taryba savo posėdyje zėngusi pirma zėingsni Lietuvos aprupinimui lokomotyvais ir vagonais.
 45

Svetimu sėaliu prekyba su Lietuva.

Londono užsienių ministerija pranesėa, kad pradėdant balandzėio mėn. 14 d. leidzėiama atnauinti prekyba su Lietuva ir Latvija. Leidima prekėms vezėti dusdinanti Londono sajungininku blokadė komisija. Ivezėam sios Lietuvon ir Latvijon prekės negali buti išvezėamos Rusijon ir kitosna sėalysna, kuriose dar nenuimti blokadė.
 50

Klaipėda atiduosia lietuviams.

55 Iš Tilzėes per Berlyną atėjusi žėinia Liepos mėn. 20 d. Londonan, kad Klaipėda neilgai trukus paimsianti angliu kariuomenė ir tuojau perduosianti lietuviams. Klaipėdos lietuvių rengia iškilme del angliu kariuomenės atvykimo.

60 **Baltijos dalyku Komisija.**

Prie Taikos Konferencijos pradėjusi veikti Baltijos dalyku Komisija. Jai pavesti ėsa risėti Lietuvos, Latvijos, Igaunijos ir Suomijos valstybiu klausimai. Komisijoje ėsa Anglijos, Prancuzijos,
 65 Amerikos, Italijos ir Japonijos atstovai. Komisija gaminanti istatymu sumanymus, kuriuos paskui priimas vadinamasis «Didysis Penketas». Daugelyje klausimu liecėiancėiu teritorijos, finansiu ir strategijos dalykus, komisijos nariai jau galutinai susitare su Lietuvos, Latvijos ir Igaunijos atstovais. Olando salos busia neėtraluotos ir atiduotos Tautu Ligai globoti. Lietuva gaunanti Klaipėda. Lietuvos sienas (rybas) su Lenku valstybe Komisija jau nustacėiusi. Deklaracija,
 70 kuria sajungininkai zėada išleisti Igaunijos valstybės reikalu jau ėsanti paruosėta.
 75

Gyvenimo pigumas Liepojoje

Kovo mėn. s. m. Liepojoje mokėje: rugių pudui—10 rub., kviec'iu—11 rub., miez'iu—8 rub., aviz'iu — 6 rub., miez'iniu kruopų pudui — 10 rub.,
 5 duonos svarui — 30 kap., Miltai buvo brangesni des'imc'ia procentu kaip grūdai. Bulvių pudui mokėje 4 rub, rugintu kopustu pudui-5 rub. Galvijams buvo mokama—20 rub., avims—15 rub., kiaulėms—40 rub., jautienos pudui—40 rub., kiau-
 10 lienos — 60 rub., kiaulinių lydytu tanku svarui mokama buvo — 2 rub. 50 kap., jautienos sva-
 rai — 3 rub., vienam kiaus'iniui — 20 kap., saldaus pieno buteliui — 15 kap., cukraus milteliu sva-
 rui — 2 rub., pjaustyto cukraus svarui — 2. rub. 50 kap., druskos pudui — 4 rub. Maistinėse miesto
 15 krautuvėse parduoda kortelėmis: marmalado puse svaro už' 75 kap., rugitu kopustu sv. už' 10 kap., kavos sv. už' viena rub.' s'protu d'ez'e už' 2 rub. Iuodo vilnono audimo mastas
 20 kainuoja 32 rub. s'ilko mastas 16 rub., kamas'ai (burlec'iai) — 20 rub. Laikras'cio numeris-12 kap., teatro bilietai nuo 50 kap. iki 3 rub. 50 kap.
 Red. prieras'as; Is' Liepojos kainu z'emumo galima spėti, kad ir Lietuvoje maisto yra
 25 uz'tektinai.

Musu Kaimynai.

Latvijos pripaz'inimas.

Latvija pripaz'inusios kaipo nepriklausoma valstybe iki Taikos Konferencijos galutinio nu-
 30 tarimo s'ios valstybės: Anglija — 1918 m. lapk-
 ryc'io mėn. 11 d., Amerikos Senatas gruodz'io 10 d ir Japonija — 1919 m. Sausio 10 d.

Prancuzai ir Latviai.

Geguz'ės mėn. 3 d is' Maskvos pranes'a,
 35 kad ir prancuzu misija atvykusi Liepojun ir pradėjusi vesti tarybas su Latvijos valdz'ia.

Latviu Susivaz'iavimas.

Centralis Latviu Tautos Tarybos Biuras nus-
 40 prendes sus'aukti Irkutske antra Sibiro latviu delegatu susivaz'iaivima.Susivaz'iaivimas paskir-
 tas Latviu Respublikos sukaktuviu diena, tai yra Lapkryc'io mėn. 17 diena.

Is' koloniu gyvenimo

OMSKAS. 12 rugp. Vietiniai lietuviai dideliai apsidz'iau-
 45 gè sulauke „Sib. Liet. Z'in.“ NI. Atsiusti 50 egz. tapo is'parduoti per dvi dieni ir telegrafu igal. Vanagas pras'e is'siusti dar 100 egz. Mokėjo uz' numeris ne maz'iau kaip po 5 rub., o kaikurie po 10, 15, 25 ir net 50 rub. Uz' 50 egz. surinkta 395 rub. 25 kap.
 50 Is' to matyt, kaip lietuviai pasiilgo spausdinto z'odz'io. Geistina, kad kito numerio nepriseitu tēp itgai laukti. J. S.

Prieras'as: Biuras taria ac'iu Omsko lietuviams uz' laikras'cio palaikyma aukomis virs' nustatytos kainos.

TOMSKAS. Mokykla Lietuviu mokykla gyvuoja Tomske
 55 jau penkti metai. 1918–19 mokslo metais trenliniu ir vietiniu vaiku buvo susiras'e apie 100; lankė mokykla daugiau, kaip 60.

Ac'iu nepaprastam is'tisais metais pasis'ventimui Draugi-
 60 jos Tarybos nariu aps'vietos darbe, nez'urint i tai, kad vietinė valdz'ia jau du kartu rekvizavo mokyklos buta, Liet. Kult. ir Aps'v. Draugija tikisi suradus kita buta ir 1910–20 moksle metais, kaip tremtiniu, tēp ir vietiniu lietuviu vaikams, uz'laikyti mokykla. Buto sam-
 65 dymas, mokyklos laikymas prie dvieju mokytoju, sargo ir kitu is'laidu s'iuo laiku labai brangiai atseis,bet

Tomsko lietuviai, suprasdami aps'vietos begaline nauda nepaliaus kaip ir pirma aukave ir sugebės is'laikyti mokykla.

Mokslas vedamas lietuviu ir rusu kalbomis. Mokykla
 70 turi miesto pradiniu mokyklu teises ir programa. Norintieji lankyti mokykla vaikai uz'ras'omi Efrėmovskaja g. № 4 bute vargonininko pas mokyto ja Miez'lais'ki arba Draugijos ras'tinėj Efrėmovskaja № 7. J. Dainius.

TOMSKAS. Vakaras. Sekmadienyje, rugsėjo 14 d. Lenku name, Magistratskaja № 15, Liet. Kult. ir Aps'v. Dr-ja ruos'ia lietuviu savybės vakarėli. Vakaro pelnas skiriamas mokyklos laikymui. Pradz'ia 8 val. vakare. Uz' iėjima vieton bilieto nuo kiekvieno imamos aukos nemaz'iau, kaip 10 rub. Tomsko lietuviu jaunuomenė turi neuz'mirs'ti, kad rublis dabar yra kapeikos vertas ir kad aps'vietimas svarbiausis gyvenimo irankis, todėl privalo kuodaugiausiai atsilankyti ir nepasigailėti geram tikslui skatiko. J. Dainius.

TOMSKAS. Mirė Tomsko lietuviu gerbiamas Kazys C'epulis, buvusis Tomsko Liet. Kult. ir Aps'v. Dr-jos ir Centralio Liet. Biuro Sibire pirmininkas.

Laikras'cius pirkti ir is'siras'yti galima visose lietuviu organizacijose, kuriu adrs'ai nurodyti «Sib. Liet. Zin.» № 1. Organizaciju ir atskiru z'moniui, platinanc'iu laikras'ti pras'ome ilgai nelaukiant siusti piniguz' parduotus egzempliorius ir pranes'ti likusiu skaic'iu. Jeigu truktu, telegrafu reikalaukite s'iuo adresu — Томск, Магистратская 10, Литовское Бюро — is'siusime. Sib. Liet. Z'in. № 3 is'eis po dvieju savaic'iu.

Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a.
 Leidėjas: Centralis Lietuvių Biuras Sibire.

Kaina 2 pub.

Томскъ, паровая типографія Томскаго Союза Кооперативовъ

Kaina 2 rub.

Sibiro Lietuviu Žinios.

Centralio Lietuviu Biuro Sibire organas.

Tomskas, Efrémovskaja g. № 4.

5 **Pirmi metai. 26 d. Rugsėjo m. 1919 metu № 3.**

Nuo Centralio Lietuviu Biuro Sibire.

° °

10 Bolotnos lietuviu kolonija ir Barabinsko lietuviai per p. Liukperti, is'reis'kia kars'ta pageidavima turėti Biuro is'duotus liudijimus apie Lietuvos pilietybe. Biuras gerai su-
pranta ta tros'kima ir z'ino, kad jis yra ne vien Bolotnos ar Barabinsko, bet visu lietuviu
tros'kimas.

Kolei Biuras neisgavo oficialiu z'iniu apie Lietuvos Nepriklausomybės pripaz'inima, negalima is'duoti tokiu liudijimu. Daroma yra, kas tiktai galima kad juos is'duoti. Kaip tas daroma, smuikiai apie tai ras'yti dar ne laikas.

15 Biuras vél ivairiais budais ir keliais siunc'ia is'karto keleta vienodo turinio lais'ku i Amerika ir Lietuva ir tikisi, kad jeigu bent vienas is' ju nueis, mes gausime parama is' ten. Biuras norétu siusti delegata per Amerika Lietuvon. Tam reikalingi dideli pinigai. Pavidz'iu, latviu atstovo siuntimas is' Sibiro i Latvija apsėjo apie s'es'ias des'imtis tukstanc'iu rubliu, kuriuos sumeté Vladivostoko latviai. Remkite Biura lés'omis, kad galétu jis veikti.

20 **Lietuviu kareiviu reikalas.**

25 Lietuviams kareiviams is'blas'kytiems po ivairias kariuomenés dalis, gyvenantiems tarp z'moniu, svetimu jiems kalba, tik ba ir paproc'iais, tenka kesti dideli dvasios skurda; jiems butu labai maloni menkiausia z'inuté apie mylima tévyne. Visi, z'inanti lietuviu kareiviu ar oficeru adresus, kuogreic'iausiai pranes'kite juos Biurui, kad galétu siuntinėti jiems laikras'ti. Lietuviu Batalijono kareiviams ir esantims lenku kariuomenėje laikras'tis siuntinėjamas.

Amerikos laikras'c'iu bendra apz'valga.

(Tolimesniuose musu laikras'c'io numeriuose Amerikos laikras'c'iu z'inios apie Lietuva bus paduotos plac'iau. Laukiame is' Charbino nauju Amerikos laikras'c'iu, kuriu kaip nebegauname jau trys mènesiai.)

30 Biuras per Charbina yra gaves keleta Amerikos laikras'c'iu, kuriuose yra nemaz'a idomiu z'iniu is' Lietuvos ir Amerikos lietuviu gyvenimo. Kadangi s'iuo metu mes beveik nieko nez'inome apie Lietuva, 35 tai bus nepros'ali s'i-ta suz'inoti kad ir is' senu laikras'c'iu. Biuras turi kelis numerius «Tévynés», «Sandaros», «Darbininko» ir «Lietuvos» 1918 m. lapkryc'io ir gruodz'io mènesio ir s'iuo metu balandz'io nemesio visu tu laikras'c'iu po viena numeri.

40 AMERIKOJE. Visi mes gerai dar atme- name, kaip lietuviai, budami z'iaurios pamotés globoje, verkdami turėjo trauktis

45 is' gimtosios savo s'alelés ir jes'koti sve- tur pastogés, kad kur galétu jie nusi- kratyti skurdu, prispaudimais ir persekio- jimais. Todel dabar ir galima lietuviu rasti visose pasaulio dalyse, o daugiausiai 50 Amerikoje. Lietuviu Amerikoje ésanti ben ketvirta visos musu tautos dalis (apie milijona z'moniu). Dabartinis Amerikos lietuviu judėjimas graz'iausiai rodo, kad is' Lietuvos svetur keliauta ne tautos nuokartu ir is'gamu, bet tikruju savo s'alies piliec'iu. Amerikos lietuviuose musu sugriautoji ir nuliez'toji tévyné, dabar 55 turi stipria parama. Ten visuose lietuviuo- se z'ymu augs'c'iausias upo pakilimas,

nepaprastas atsidavimas darbui Lietuvos atstatymui ir iškovojimui jai laisvės. Visu pakraipu z'monės, katalikai. tautininkai ir socilistai, reikalauja ir troks'ta Lietuvai

5 Nepriklausomybės ir uoliai darbuojasi s'io tros'kimo ivykinimui gyveniman Lietuvos reikalams remti pinigais yra susidare: Tautos Fondas, Lietuvos Nepriklausomybės Fondas, Tautos Iz'das, Lietuvos Atstatymo Bendrovė, Lietuviu Centralis Komitetas nukentėjusiems del karo s'elpti. Ant kiek stiprios lės'omis kai kurios s'iu istaigu galima spėti, pavyzd'iu is' to, kad Lietuvos Atstatymo Bendrovė perkanti du

10 juras laivu ir du laivu Nemunū plaukyti ir idedanti s'inta tukstanc'iu doleriu Valstybinin Lietuvos Bankan. Atstatymo Bendrovės pirmininkas Ramonas Karuz'a balandz'io mėn. 15 d. is'keliaves is Paryz'iaus Lietuvon, kame tarp ko kita rupinsiasi Klaipėdos uosto prirengimu prekybos reikalams.

Paskutiniu laiku susidares is' visu centraliu istaigu Pildomasis (Egzekutyvis)

25 Komitetas, kuris atstovaujas Lietuvos Valdz'ia ir esas Amerikos virs'iausiuoju lietuviu organu. Ivairiu istaigu igalioiniai vaz'inėja po miestus ir miestelius, kalba prakalbas ais'kindami Lietuvos padėjima ir reikalus ir rinkdami pinigus Lietuvos reikalams. Lietuviu Dienoje, 1917 metais. Amerikos baz'nyc'iose buve surinkta nukentėjusiai Lietuvai s'imtas trys des'imtys tukstanc'iu doleriu. Amerikos lietuviai

30 turėje Lietuviu delegacijoje Taikos Konferencijoje savu atstovu. Amerikos kariuomenėje tarnave lietuviu apie tris des'imtis tukstanc'iu. Penki s'imtai tukstanc'iu lietuviu esa pasiruoes'e tuoju griz'ti tėvvnėn.

40 LIETUVOJE. Is' z'iniu, gautu is' Lietuvos valstybės atstovu, S'veicarijos Informacinio Lietuviu Biuro ir kitu versmiu, patiriame, kad Lietuvoje s'iu metu balandz'io mėnesyje buvo jau susitvarkiusi pastovesnė valdz'ia.

45

Lietuviu Taikos Konferencijos Delegacija buvusi gerai suorganizuota ir nas'iai veikusi, teip kad Lietuvos nepriklausomybė buvusi patikrinta. Maz'oji (Prusu) Lietuva ir Gardino z'emės dalis, kurioje gyvena lietuviai, susivienijusi su Didz'iaja Lietuva. Susivienijusios visos Lietuvos politis'kosios partijos ir sudariusios viena valdz'ia. Vokioje buve apie des'imti tukstanc'iu lietuviu nelaisviu, tarnavusiu rusu, kariuomenėje. Per kara tapusi sunaikinta penktoji dalis Lietuvos giriu. Lietuvos dvarininkai dar pries' kara savo ukius uz'state bankuosna uz' du s'imtu penkias des'imtis milijonu rubliu, o ju visi dvarai esa verti penkiu s'imtu milijonu rubliu.

1918 metu rudeni griz'e Lietuvon is' Rusijos daug tremtiniu. Kelias is' Amerikos Lietuvon vos teatsidares s'iu metu balandz'io mėnesyje, kuomet ir prasidėjusi Amerikos prekyba su Lietuva. Is' Amerikos leidz'iamos Lietuvom ivairios prekės. Is' Amerikos laikras'c'iu sunku apibudinti Lietuvos ekonominis padėjimas. Bet is' visa ko matyti, kad ten bado nėra. Dar prie vokiec'io duonos svarui, mokėje 20–30 kap. Jauc'iamas esas z'monėse dvasios pakilimas ir dz'augsmas igytaja laisve. Veikes Vilniuje lietuviu universitas. Isikurusios muzikos, dailės, dramos ir kitokios specialiu mokslu mokyklos. Gyvuojanti Datnuvos ukio mokykla. Pristeige daugybe gimnaziju net nedideliuose miesteliuose, pavyzd'iu, Kupis'kyje, Skuode, Linkuvoje.

80 Visur ruos'iami vakariniai kursai ir paskaitos suaugusiems. Miestuose, miesteliuose ir net sodz'iu darz'inėse ir kluojimuose rengiami kuncertai, teatro vaidivimai, vakarai.

85 Mes, Sibiro lietuviai, rodos, esame vargingiausiam padėjime. Budami atskirti nuo tėvynės dviem sienom (rubez'iais), gyvendami dvasios ir kuno skurde, mes negalime prisidėti prie Naujos Lietuvos statymo, taigi mums neikia nors patiems stipriau susiorganizuoti. B. ir B.

90

Lietuva.

Valstybės Tarybos atsis'aukimas.

95 Lietuvos Valstybės Taryba is'kilmingame posėdyje 16 d. vasario mėn 1919 metu priėmusi i Lietuvos piliec'ius atsis'aukima, kuriame tarp kita ko sakoma: „Pernai, 1918 metu vasario 16 diena Lietuvos Taryba, reiks'dama ir vykindama ta nuo amz'iu paveldėta lietuviu tautos nepalauz'ama valia ir tvirta pasiryz'ima buti

100

laisviems paskelbė atstatanti demokratinga, nepriklausoma Lietuvos valsybe ir sutraukianti visus rys'ius kurie jo kada nors ris'o su kuria bent svetima valstybe.

105

Tegu neis'dilsta ta diena-vasario 16 diena musu s'irdyse, tegu mini ja amz'inai musu vaikai in vaiku vaikai. Tebunie ji musu tėvynės atgimimo diena („Sandara“ № 17, 24/iv. 1919 m).

110

Anglu pasiuntinys Lietuvoje.

5 Geguz'ės mėn. 28 d. s' m. is' Londono oficjalinau telegrafuoja, kad atsiz'velgus i Baltijos stovio paskutinasias atmainas yra nuspresta is'siusti anglu misija Lietuvon, Latvijon ir Igaunijon su jos skyriais Kaune, Liepojoje ir Revelyje. Anglu komisorius pulkininkas Talentas jau geguz'ės mėn. 25 diena is'keliaves is' Londono Liepojon.

Amerika ir Lietuva.

15 Balandz'io mėn. 14 d. ras'o is' Paryz'iaus, kad Amerikos karo misija paskelbus Rusijai, kad ji imsianti ris'ti Rusijos klausima ne anksc'iau, kaip kad isikursia savarankės valstybės Suomiuose, Baltuose ir Lietuvoje.

Lenku plebiscitas Lietuvoje.

20 Birz'elio mėn. 17 d. is' Paryz'iaus pranes'a. Z'monės, gyvena Vilniuje ir jo aplinkėse, taipogi Gardino ir kitose senosios Lenku z'emės srityse, kurias dabar lenku kariuomenė uz'ėmė, patys galėsia is'reiks'ti savo nora plebiscito budu, ar jie nori tapti Lenku z'emės dalele, ar prisidėti prie kitos kurios valstybės, arba sudaryti nepriklausoma savaranke valstybe. S'ita nutarima, pasiulius Glambinskiui, lenku Seimas priėmes vienu balsu, kas matyti is' paskutinės telegramos lenku Taikos Konferencijos delegatams. Seimo nutarimu, tu z'emės sric'iu gyventojai privalo is'sirinkti tam tikrus delegatus kurie turėsia ju vardu spresti. Rinkimus atliksia visuotinu slaptu ir lygiu balsavimu. Is'rinkti busia tie delegatai, kurie gausia proporcionalis'kai visudaugiausiai balsu („Z'oln. Pol.“ № 42). Prieras'as. Rodosi, kad lenkis'kai mastant, galima butu padaryti plebiscita ir 40 Vars'uvoje arba Lodziuje, nes ir tenai yra atejunu gal nemaz'iau, kaip Lietuvoje lenku.

Musu Kaimynai.

Baltijos murinai.

45 Londonis'kis rusa diplomatijos atstovas Kast. Nabokovas viename anglu laikras'tyje geguz'ės mėn 6 diena duodas Britanijos valdz'iai patarima nepalaikyti Baltijos tautu stengimosi igauti savarankuma ir nepriklausomybe. Nepriklausomybės judėjimas Latvijoje ir Igaunijoje taip pat esas nepateisinamas, kaip ir murinu (negriu) respublikos paskelbimas Amerikos Suvienytose Valstijose.

55 Paskui s'itokios rusu diplomatų deklaracijos mums darosi suprantomas latviu ir igauniu geismas nebūti murinai Rusijoje ir gyventi savarankiu «baltuju z'moniū» gyvenimu laisvuose Baltijos Juros pakras'c'iuose. (Skreil N 16. 29. VIII)

Latviu Tautos Taryba.

Latviu Tautos Taryboje esas s'imtas nariu, is' kuriu 78 latviai, 8 vokiec'iai, 7 z'yda, 5 rusai, 1 lietuvis ir 1 lenkas.

65 Igaunijos pripaz'inimas.

Igaunijos nepriklausomybe iki galutinam Taikos Konferencijos nutarimui pripaz'inusios s'ios valstybės: 1918 metais geguz'ės mėnesyje — Anglija 3 d., Prancuzija 13 d., Italija 29 d. ir 1919 m. kovo mėnesyje Japonija.

Anglija ir Igaunija.

75 Rugpjuc'io mėn 18 d. pranes'ė telegrafas, kad Igaunijos valdz'ia atsisakanti dalyvauti. Petrapilio ėmime, nes taikos konferencija nepripaz'istanti jos nepriklausomybės. Generolas Hofas anglis'kis Baltijos komisorius tvirtai stovi uz' tai, kad butu patenkinti Igaunijos reikalavimai, nes antraip virtus visam tam judėjimui prieitu galas. (Skaeil. N 16. 29. VIII)

Karininku Reikalai.

Spausdinamas atsis'aukimas gautas nuo Lietuviu Batalijono vado p. Linkevic'iaus.

85 **Atsis'aukimas ing Sibiro senuosius gyventojus lietuvius ir karo tremtinius**

Lietuviai!

90 Ilga laika musu Tėvynė gyveno prispaudime ir varge. Dvasios skurdas ir tautos gerovės naikinimas buvo visuotini. Nustojusi laisvės musu nelaimingoji s'alis z'engė jau i kapus ir gal po trumpo laiko nebetu like Lietuvos né vardo. Ji butu numirusi. Bet ne taip lengva numarinti tauta. Atsirado tokiu Lietuvos sunu, kurie ėmė budinti ir kelti tėvyne is mirties snaudulio ir ikvėpė jėga gyvenimui. Prasidėjo smarkus tautos kilimas, aps'vietime ir kulturoje. Truko dar vieno galingo akstino musu Tėvynei,

truko savistovybės ir laisvės. Kiekvienas lietuvis pamatė ir suprato, kad esant trukdan-
 c'ioms jėgoms negalima tikslingai net kultūros ir aps'vietimo darbo dirbti. Bet virto
 kitokie laikai. Sutruko varz'anti Lietuva plieniniai panc'iai. Kilo didysis karas, kurs
 nepasakomai sunaikino musu gimtąja s'ali, bel jo kraujo srovėse is'plaukė uz'gimus
 5 taip laba laukiama Lietuvos Laisvė ir Nepriklausomybė. Is'plaukė ji kaip skriauda ir
 s'aukė atiteisimo ir atlyginimo. Dabar Lietuva, turėdama savo valdz'ia ir kariuomene
 tvirtai stovi sargyboje taip brangia auka igytos Laisvės. Kaip matyt is' gaunamu z'iniu,
 Lietuvoje vėl lyg atgimė musu garsioji senovė ir proseniu dvasia. Lietuviai nuvarginti
 10 s'imtmetiniu jungu ir z'iauriuoju karu, susiburė, griebėsi uz' ginklo ne uz'kariavimams,
 ne plės'imams, bet savo s'alies ir jos laisvės gynimui; ietuviai paėmė gimtinės s'alies
 likima i savo rankas ir prives ja prie s'viesios ateities ir gerovės.

Mes Sibiro lietuviai, dar tebesnaudz'iaime senu mirties snauduliu. Gyvendami ypatinge
 gose gyvenimo aplinkybėse, mes nieko nepadarėme savo Tėvynės labui. Musu jaunos
 spēkos aikvojamos svetimiems tikslams. lietuviu vardas pamintas uz'mirs'tas; neturime
 15 jokiu teisiu, kaip savo s'alies pilieci'iai. Mums c'ia niekas nepadės. Turime patys bend-
 romis spēkomis is'kovoti sau Lietuvos pilieciu teises. S'ioje s'alyje, kur taip daug puva
 kau u geresniu Lietuvos sunu, z'uvusiu kovoje uz' geresne ateiti tėvynės laikais baisaus
 jos persekiojimo, pradėjo spiesties musu is'blas'kytos spēkos i Pirma Lietuviu Batalijona.
 20 Is'tikruju, nejaugi mums maloniau tarnauti svetimoje kariuomenėje ir slapstyties po
 svetimas pakampes, vitoj drasiai susiburti savo kariuomenės eilėse, is'reikalauti sau
 ir savo vientautiec'iams patogesnes salygas gyvenimui, kaip tai kad padarė c'echai, lenkai
 ir latviai. Nejaugi mums nerupi Lietuvos iskėlimas vardo, pagelbėjimas kovotojams uz'
 Lietuvos Laisve Tėvynėje.

Tik mes vieni pasilikome uz'pakalyje kitu tautu, kurios jau seniai suprato, kad da-
 25 bartiniame laike vienas irankis teveikia butent ginkluota jėga.

Gana mums svyruoti! Eikime visi i lietuviu kariuomenės rindas, kad jose is'kovo-
 tumėm savo teises ir is'taisytumėm kelia Lietuvai. Jos atgimimui ir laisvei!
 S'alrin svyravimas! Lai gyvuoja Laisva, Nepriklausoma Lietuva! Eikime Jos keliais!
 Vytauto Didz'iojo vardo Pirmojo Atskiro Lietuviu Batalijono Karininkai.

30 **Is' kiloniju gyvenimo.**

BOLOTNA. Tomsko gub. Rugsėjo 20 d. ivyko vietinės
 lietuviu kolonijos visuotinas susirinkimas pirmininkaujant
 S. Sutkui ir sekretoriaujant J. Sideravic'iu. Nutarimai:
 35 Igaliotiniu Bolotnos lietuviu atstovavimui vienbalsiai
 pilnai sutinka su C. L. Biuro nuomone, kad Sibire sava
 kariuomenė nereikalinga, bet kadangi jau yra susitvėres
 lietuviu batalijonas, nutarė kiek aplinkybės pavelins
 40 prisidėti prie jo palaikymo ir vystimosi. Reikalavima
 C. L. Biuro Sibire apie jo palaikyma lės'omis, susirin-
 kimas nutarė sulig is'galės Biura remti. Bolotnos lietu-
 viai is'reis'kia kars'ta pageidavima kiekvienas turėti
 Biuro is'duota dokumenta, liudijanti Lietuvos pilietybe.

C'ITA. C'itoje lietuviu gyvenima apie du s'imtu su virs'um,
 45 ju skaic'iuje apie 60 tremtiniu. Gyvuoja dvi draugiji.
 Pries' tremtiniu atvykima isikurė Uz'baikalio Labdariu
 Draugija. Ji, valdz'ios padedama, uz'laikė dvi prieglaudi
 tremtiniams, samdė jiems lietuviu kuniga ir laikė lietu-
 50 viams pradedamąja mokykla. Bet 1917 metais baigiantis
 kuomet valdz'ia nustojo pinigų davus, abi prieglaudi
 prisėjo uz'daryti, kunigui algos nebuvo is'ko bemokėti.
 Mokykla dar is'vyvavo iki mokslo metu galui, pavasari
 gi 1918 m. ir ji pragyvenusi dvejus metus, dėl lės'u
 55 uz'sidarė. Tremtiniu dauguma gavo vietas gelz'kelio dirb-
 tuvėje ar kur kitur; liko keletos senuc'iu, del menkos

sveikatos negalinc'iu uz'sidirbti. Tas senutes palaiko Lab-
 dariu Draugija.

1917 metu gale c'itieci'iai lietuviai ikurė Uz'baikalo
 60 Lietuviu Komiteta, kurs turėjo rupintis lietuviu graz'i-
 nimu tėvynėn. Tuo metu visi tikėjo galėsia greitai griz'ti
 namo, su noru ras'ėsi I Komiteta ir mokėjo mėnesini
 mokesni po viena nuos'imti. Pirmais Komiteto gyvenimo
 65 metais isiras'ė is' C'itos ir kitur 102 z'mogu. Metu gale
 kasoje buvo 2000 rubliu. Bet pamac'ius kad greit griz'ti
 nebus galima, daugumas ats'alo ir Komitete antrais me-
 tais nariu skaic'ius sumaz'ėjo ligi keliolikos.

1918 m. Lietuviu Komiteto Pirmininko rupesniu buvo
 padarytas saras'as norinc'iu griz'ti i tėvyne. Susiras'ė
 70 268 z'monės.

Bent du kartu metuose buvo keliami lietuviu s'eimyn-
 nis'ki vakarai. Iz'ymesnis vakaras buvo itaisytas per
 1918 metu Kalėdas Komiteto rupesniu ir jo naudai. Tuo-
 met pirma karta C'itoje vaidinimo lietuvis'kai Z'emaitės
 75 komedija „Apsiriko“. Z'moniui susirinko i du s'imtu, tarp
 kuriu buvo ir svetimtauc'iu. Pelno turėjo s'es'is s'imtus
 su virs'um rubliu. J. M.

KRASNOJARSKAS. Mums ras'o is' Krasnojarsko, kad
 ten lietuviai snaudz'ia.

Esanti Lietuviu Draugija, bet sunku esa sutikti lietuvi. (!)

Laikras'tis leidz'iamas po artimiausia profesoriaus BUGOS priez'iaura.
 Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a.
 Leidėjas: Centralis Lietuviu Biuras Sibire.

SIBIRO LIETUVIŲ KALEN- rengia is'leisti profesorius Kazys BUGA drauge su A. Bruz'u ir kun. S. Pupalaigiu. Pras'oma
 DORIŲ 1920 METAMS siusti Kalendoriui medz'iaga. Straipsnius apie Lietuvos politini padėjima karo laiku ir da-
 bar atsiminimus is' bėgimo laiku ir gyvenimo is'trėmime, draugiju ir koloniju gyvenimo
 apras'imus su statistikos z'iniomis, trumpas apysakas, eiles ir juokus. Kalendoriu leis Tomsko dz'iakonas kun. J. Demikis
 savo lės'omis. Pelno nelaukiame, bet jei jo butu, skiriame lietuviu graz'iaimo tėvynėn reikalams. Medz'iaga turi buti
 atsiusta iki lapkruc'io mėn. 15 diena i siuo adresu: Томск, Ефремовская ул. № 4 Професоры К. Буга.

Sibiro Lietuviu Žinios.

Centralio Lietuviu Biuro Sibire organas.

Tomskas, Magistratskaja g., № 10.

Pirmi metai.

18 d. Spaliu m. 1919 metu.

№ 4.

5 Nuo Centralio Lietuviu Biuro Sibire.

Rugsėjo mėn. 30 d. išvaz'avo Omskan C. L. Biuro narys A. Bruz'as, kuris apsilankys pas svetimųjų Valstybių Atstovus ir Vyriausįjį Valdytoją Admiralą Kolc'aką Lietuvos nepriklausomybės pripaž'inimo reikalui ir dėl Sibiro lietuvių paliuosavimo nuo stojimo rusų armijon. Be to jis kreipsis pas svetimųjų Valstybių Atstovus su pras'ymais 10 persiūsti Lietuvos Valdž'iai ir Amerikos Lietuvių Organizacijoms C. Liet. Biuro lais'kus.

Lietuviu batalijono vadas pripaž'ista C. L. B. pilnateisiu Sibiro lietuviu visuomenės organu.

C. L. Biurui Vytauto Didz'iojo vardo 1-ojo atskiro Lietuviu Batalijono vadas atleido lais'ka, iš' Novo-Nikolajausko paz'ymėta s'. m. rugsėjo mėn. 30 d. numeriu 735, kuriame s'itaip ras'o: Centraliniui Lietuviu Biurui Sibire.

15 Norėdamas eiti pilniausiame kontakte su Lietuviu Visuomene ir ja Centraline istaiga C. L. B. S. as', kaipo atstovas ir vadas Lietuviu kariuomenės Sibire, pripaž'istu C. L. B. S. pilnateisiu Sibiro Lietuviu Visuomenes organu.

Biuro veikimas naudai Lietuvos ir jos piliec'iu visuomet ras iš' karininku pusės — paspirti.

20 Vadas Batalijono, Poruc'ikas *Linkevic'ius*.

Biuro Ingaliotiniai.

25 «Sibiro Liet. Z'iniū» 2-jame № C. L. Biuras pras'é organizacijų ir kolonijų, kame dar nebuvo įgaliotinių, iš'sirinkti juos ir atsiūsti Biurui rinkimo protokolus, bet iki s'iolei jis nėra dar gavęs z'iniū iš's'iū vietū: Vladivostoko, Blagovies'c'ensko, Irkutsko, Krasnojarsko, Novo-Nikolajuosko ir k.

Kame dar nera įgaliotinių, C. L. Biuras pras'o antru kartu kuogreic'iausiai sus'aukti Visuotinius susirinkimus, iš'sirinkti sau įgaliotinius ir atsiūsti Biurui rinkimo protokolus, nurodant Biuro z'iniai jų adresus.

30 Biuro įgaliotinių priedermė yra: iš'davinėti savo apylinkės lietuviams tautybės bei pilietybės liudijimus, rinkti ir organizuoti vieno nuos'imc'io rinkimą iš'pavieniū z'moniū ir des'imto nuos'imc'io iš' draugijų pajamū, rinkti aukas Biurui ir Biuro leidž'iamajam laikras'c'iu. Nuos'imc'iams ir aukoms rinkti yra pagamintos tam tikros kvitū knygelės, kurias Biuras jau siuntinėja įgaliotiniams.

35 Ingaliotiniai netrukus iš' Biuro gaus antspaudas ir kampinius s'tempelius, kurie jau daromi.

40 Mūsų organizacijos ir visuomenės veikėjai turi neuz'mirs'ti, kad Biuro įsakymū nepildymas trukdo Susivaz'avimo nutarimū vykinimā gyveniman, ardo Biuro nustatytus plenus, kad kiekvienas, kad ir maz'as pavėlavimas gali padaryti lietuviams daug nuostoliū, kad atsakymas uz' lietuviams naudingū Biuro įsakymū neis'pildymā puola ant organizacijų ir veikėjų, kurie tū įsakymū neis'pildo.

Sibiro Rytū lietuviū susivaz'avimas.

Vladivostoko lietuviū tautos reikalū gynimo Komitetas drauge su Vladivostoko s'vietimo draugija vardu «Arklas» turejė bendrā, posedi kuriame, apsvarstė politinį bei ekonominį Sibiro Rytū lietuviū padėjimą ir visus klausimus, pakeltus Lietuviū Batalijono

atsis'aukime, radė reikalingu sus'aukti Sibiro Rytų lietuvių susivaz'ivimā Vladivostoke spalīū mėnesio viduryje. Susivaz'ivimo diena, gavus Vladivostokiec'iams is' valdzi'os leidima, būsianti lietuvių organizacijoms ir kolonijoms pranes'ta telegrapu.

5 Susivaz'ivimui Vladivostoko draugijos siūlo svarstyti s'iuos klausimus: 1) Lietuvos padejimas, 2) Lietuvių kariuomenės organizavimas Sibire, 3) Lietuvių tremtinių bei pabėgėlių reikalai, 4) Kultūros ir s'vietimo reikalai, 5) Sibiro Rytų centro organizavimas lietuviams ir 6) Sārys'is su Centraliu Sibiro Lietuvių Biuru ir Novo-Nikolajousko Lietuvių Tautos Taryba.

10 Vladivostoko draugijū sumanytājī susivaziavimā C. L. Biuras pripaz'īsta esant naudingu, bet jis pats del negalėjimo Biuro nariams atsitraukti nuo tiesioginio jū darbo negali pasiūsti susivaz'iviman nuo savės delegatū. Biuras tikisi, kad vladivostokiec'iū sumanytasis susivaz'ivimas vadovausis Antrojo Sibiro Lietuvių Susivaz'ivimo nutarimais, is'spaudzintais «Sibiro Liet. Z'iniū» 1-jame №, ir parems tojo susivaz'ivimo pildomājī organā — Centralī Sibiro Lietuvių Biurā — susivaz'ivimo nutarimū vykinime gyveniman. Jei Sibiro Rytū susivaz'ivimas rastū kartais easnt reikalinga īsteigti lietuviams antrā Sibiro Rytū centralē organizacijā, tai Biuras tuomet pasiūlytū tā organizacijā steigti kaipo Biuro Skyriū Rytams, tikslais ir pamatais Antrojo Sibiro Lietuvių Susivaz'ivimo priimtais. Naujoji organizacija, budama Centralio Biuro Skyriumi, būtū labiau suris'ta su Biuru tuo laiku, kuomet ir esamosios īstaigos dar nestengia mūsū visuomenē 20 tinkamai aprūpinti. Sio metu neleistinas maz'ū mūsū spēkū skaldymas.

Biuro lēs'os.

Mes gyvenantieji Sibire lietuviai esame atgimusiuos nepriklausomos Lietuvos dalis, tik dar neis'gavome is Sibiro Rusū Valdz'ios pripaz'inimo mums tos savarankės Lietuvos piliec'iū teisiū. Centralis Lietuvių Biuras viso savo is'gale stengiasi ta kuoveikiausiai is'gauti. Bet tam reikalingos didz'ios islaidos ir nieks is' svetimū tam tikslui mums pinigū neduoda ir neduos, patys lietuviai turime tuo pasirupinti ir savo reikalams pinigū sumesti. Antrasis Sibiro Lietuvių Susivaz'ivimas tam tikslui ir kitū jo nutarimū vykinimui gyveniman nustati sī mokesni: kiekvienas lietuvis C. L. Biuro reikalams turi mokėti po vienā nuos'imtī nuo savo uz'darbio, t.y. po viena kapeika nuo 30 uz'dirbto rubliaus, o Lietuvių Draugijos bei organizacijos po des'imtī nuos'imc'iū nuo pajamū. Tie pinigai turejo plaukti ī C. L. Biura per jo īgaliotinius bei vietines lietuvių organizacijas. Iki siolei maz'a kas prisipaz'ino esās tikru lietuviu, nes labai maz'a C. L. Biuras gauna tū nuos'imc'iū nuo uz'darbio. Nuos'imc'ius priiminēja vietiniai C. L. Biuro 35 īgaliotiniai o kur dar jū nėra — vietinės Lietuvių Organizacijos bei Draugijos, kur ir paskutiniūjū nėra tai privalo simesti kuriam is'timesniam lietuviu, o jis tuos pinigus atleis C. Biurui. Jei nuos'imc'iū lietuviai nemokės, tai ir C. Biuras negalēs prideramai veikti ir vykinti Antrojo Sibiro Lietuvių Susivaz'ivimo nutarimus, paskelbtus «Sibiro Lietuvių Z'iniū» pirmajame numeryje. Tada patys save kaltinkite jei liksime c'iomai Sibire svetimtauciū bernais.

40 Del laikras'c'io leidimo.

C. L. Biuras savo laikras'tī siuntinėja visoms Sibiro lietuvių Organizacijoms ir kairiems pavieniams z'monėms. Iki s'olei néviena Organizacija dar nepranes'é, kiek jai reikia siūsti laikras'c'o numerīū ir neparas'é, ar ji gavusi yra bent numeri C. L. Biuras vél pras'o visū Organizacijū pranes'ti jam kiek kam egzemplioriū reikia siūsti.

45 Uz' gautuosius «Sib. Liet. Z'iniū» numerius pras'ome atsiteisti ir pranes'ti kiek dar liko neparduota ir kiek bei kam is'dalyta dykai. Uz' parduotuosius numerius teikitės atsūsti pinigus.

Neturėdamas C. L. Biuras s'iū z'iniū tikrai nez'ino kiek reikia spaudzinti «S. L. Z.» egzemplioriū, o spaudzinti be reikolo daug atliekamū egzemplioriū prie s'io meto popieriaus brangumo — neis'mintinga.

Pinigus uz' laikras'tī, aukas, nuos'imc'ius ir k.k. reikia Biurui leisti s'iuo adresu: Центральное Литовское Бюро в Сибири, Томск, Магистратская № 10.

Lietuva.

Lietuvos pripažinimas.

Amerikos senatas pripažįsta Lietuvos nepriklausomybę.

65-ojo Kongreso 3-asis posėdis 1918 m. Gruodžio mėn. 10 d. senatorius Lodz'as pasiūlė Suvienytųjų Amerikos valstijų senatui rezoliuciją, kuri buvusi atiduota peržiūrėti senato užsienių reikalų komisijai.

Rezoliucija: Senatas mano, kad Lietuva reiktu atskirti nuo Rusijos, gwarantuoti jai nepriklausomybę. Tos pačios teisės reiktu suteikti irgi Latvijai ir Igaunijai. Visos šios tautos turetu būti laisvos ir nepriklausomos, nes tik jos valdydamos nepriklausomus Baltijos jūros pakraščius tebutu atrama pasaulio taikai ir laisvei sutvirtinti ateityje.

Admiralo Kolc'ako atsakymas sąjungininkams Baltijos valstybių reikalu.

Savo atsakyme Sąjungininkams, išleista mėn. 5 d., admiralas Kolc'akas išreiškia savo pažiūras Baltijos valstybių klausime tokiais žodžiais: „Mes jau dabar esame gatavi pagaminti šitą klausimą išryškinti, kurie sujungti su Igaunijos, Latvijos, Lietuvos, Kaukazo ir Užkaspijos tautinių grupių likimu, ir mums yra visos priešastys tikėti, kad bus priimti greiti sprendimai, nes jau ir dabar valdžia patvirtina autonomijos teises ivairioms tautoms. Žinoma, šiuo autonominiu vienetu (istaigu) sienos ir kompetencija turi būti nustatoma kiekvienu atsitikimu ypatingai. Bet jai rastusi keblumu risiant šiuos klausimus, tai valdžia mielai noru sutiks priimti Tautų Lygos patarnavimą ir pasidarbavimą, kad tuo būtų galutinai išryškinti šitie klausimai“. (Skreilapos № 10).

Lietuvos santykiai su Vokija.

40 Ka vokiečiai mano daryti su Lietuva?

Vokija norinti paimti Lietuva savo nagan. Tuo tikslu ji stengiasi visais galais sukelti Lietuvoje maištą, privesti žmones nusiminimop, kad paskui galėtu ateiti Vokijos kariuomenė tvarkos daryti. Tape tokiuo būdu Lietuvos išgelbėjais iš anarkijos, vokiečiai nebešeis iš jos ir paliks joje šeiminkauti. („Krestjanskij Viestnik“ № 17. 16. IX).

50 Vokiečių darbai Lietuvoje.

Iš Lijono rugsėjo 12 d. prancuzų radijaus telegrafas paleido žmonėmsna iš lietuvių informacinio biuro gauta tokia žinia:

Vokiečiai nenori liautis vokiecinimo darba
55 vare Prusu Lietuvoje. Klaipėdos vokiečių konsistorija daro visokių kluciu pamaldų ivedimui lietuvių kalba. Lietuvos prezidentas Antanas Smetona, Respublikos valdžia ir sąjungininkų misijos, esančios Kaune,
60 kasdien gauna iš šiaurės Lietuvos gyventojų daug protestų dėl vokiečių kareivių žiaurenybių. Budami žmonės privesti lig paskutiniuosius, stengiasi visomis jėgomis kuoveikiausiai prisirengti prieš pasipriešinimo ginklu ir išvartyti svetimus užkariautojus, kaip jie tai yra padarę su didininkais.

Vokiečiai nenori išsikraustyti iš Kurs'o ir Lietuvos.

Kad neįsprūstu iš vokiečių rankų Kurs'as ir Lietuva, generolas Holc'as esąs prasimanęs naują apgaule. Jis pats išvažiaves Vökion, bet vokiečių kariuomenė perdavęs buvusiam rusų armijos apicieriui kunigaikščiui Liveniui. Lietuvoje vokiečiai esą net persivilke rusų kareivių forma. Vokiečių kariuomenės vadai skelbia, kad jie eina pagalbon Omsko rusų valdžiai prieš balsėvikus vakaru fronte. Vokiečiai ir toliau vez'a kaip ir vez'e iš Lietuvos maista ir kitus turtus, kurių prisilupė Lietuvoje. Kurs'e jie irgi nori sulaukti šiuo metu dėrliaus, ji prisisavinti in išgibenti. Vokiečių kamendantas Flec'eris skelbias, kad vokiečiai kareiviai Baltijoje gausia žemės ūkiui. Tokio pažadėjimo, suprantama, nėra davusi Latvių laikinoji valdžia, bet tik vokiečių baronų pakeltoji A. Niedros valdžia. Vokiečiai nesigėdi net skūstis sąjungininkams, kad Ulmano valdžia esanti drauginga balsėvikams. Sąjungininkai suprasdami vokiečių apgaule, reikalauja, kad jie galutinai išsikraustytu iš Kurs'o ir Lietuvos.

Vökios socialu demokratu partijos organas „Forvertas“ protestuoja prieš generolą Holc'a, sakydamas, kad jo apgaulingas ir vylingas elgimos su Lietuvos ir Latvių valdžia ne tiktai pakenksias demokratinei Vokijai, bet dar drauge net ir padėsias rusų reakcijai. Vokijos nepriklausomųjų (kairiųjų) socialistu laikraščiai vienu balsu visi šaukia, kad vokios valdžios gynimos ir teisinimos dėl Baltijoje daromųjų eibių esąs be pagrindo ir pamato, kuriuo vaikai tegali tikėti. „Freiheit“ o laikraštis ras'o: „niekas neabejoja, kad ištiesos vokiečių armijos dalys perėjo pas rusus, ir kad Kurs'e kribz'dėte kribz'da vokiečių kareiviai!!

Baitijos s'aliu padėjimas esas labai
klaikus („trevoz'nyj“). Generolas Holcas
nieku laikās sajungininku reikalus ir ju
isakymus. Atsikrauste Kurs'an vokiec'iai
5 dvarininkai sekā jo pėdomis. Laukiamas
esas taipaja susidūrimas (konfliktas) tarp
lenku ir lietuviu.

Penkiu didz'iuju valstybiu Taryba rug-
sėjo mėn 27 dienos ryta nusprendusi
10 nuleisti Vokios valdz'iai per mars'ala Fos'a
paskutine note, reikalaujanc'ia tuojau is-
kraustyti generolo Holco kariuomene is'
Lietuvos ir Kurs'o. Jei Vokios valdz'ia
nepaklausytu notės, tai sajungininkai tuo-
15 met nustosia Vokion ve'ze maista ir
atimsia kredita.

**Vokiec'iu kariuomenės sukilimas Kurs'e ir
naujas monarkistu susimokymas.**

Anglu laikras'tin (Times) rugpjūc'io mėn.
20 28 d. teregrafuoja is' Berlyno, kad vokiec'iu
kariuomene ties Mintauja (Jelgava) pakė-
lusi mais'ta pries' savo virs'ininkus ir kad
esas is'keltas aiks'tėn naujas vokiec'iu
25 karininku samokslas. Samokslininkai mo-
narkistai norėje paėmus valdz'ia savo
rankosna Kurs'o (ir Lietuvos) soste pasodinti karaliu.

Lietuvos karas su Rusijos tarybu valdz'ia.

Visuotinė mobilizacija Lietuvoje.

30 Is' Berno per Paryz'iu balandz'io mėn.
6 d. pranes'a, kad Lietuvoje esanti pas-
kelbta visuotinė mobilizacija. Prezidentas
Lietuvos kariuomenės vyriausiuoju vadu
paskyres Z'ukauska, kursai jau pagarsėjes
35 Japanu ir Vokiec'iu kare, buves tris kar-
tus suz'eistas ir gaves augs'ciausijai karo
z'enkla. Lietuvos kariuomenė stovinti atstu
50 kilometru nuo Dinabarko. Ju lakiotojai
sugadine gelez'inkeli ties Panevėz'iu. Ka-
40 riuomenė laimėjusi dideli grobi.

**Lietuviai sumus'e bals'evikus traukia Vil-
niaus link.**

Lietuviu misija is' Danijos sostapilio
Kopenhageno pranes'a („Dal'nevostoc'noje
45 Obozrienije“ № 152, 15. IX), kad lietuviu
fronte bals'evikai esa apsupti ir siūla
tuojau taikintis. Lietuviai traukia Vilniaus
link, artidamies prie lenku (? Red.) sienos.

Lietuviu taikos derybos su bals'evikais.

50 Rugsėjo mėn. 9 dienos telegramoje is'
Paryz'iaus, perduotoje Tokijon 14. IX, ras'o,
kad is' Vars'avos atėjusi z'inia, jog taikos
derybas pradėsia vesti lietuviai su bals'e-
vikais, kai pastarieji padarysia visa priren-
55 giamaji darba. Lietuva jau is'leidusi savo
atstovus frontan.

Bals'evikai siūlo taikintis.

Igaunijos, Kurs'o, Suomijos ir Lietuvos
delegatu eina tartuvės del bals'eviku pasiū-
60 lymo taikintis. Baltijos s'aliu detegatu
tartuvės nutarusios pirma suz'inoti su
sajungininkais, kad galėtu duoti bals'evi-
kams galutina atsakyma taikinimosi reikalu.

65 Sajungininkai neleidz'ia Lietuvai, Latvijai ir
Igaunijai taikintis su bals'evikais.

Sajungininkai pranes'e Igaunijiai, Lie-
tuvai ir Kurs'ui, kad Taikos Konferencija
nepripaz'insianti ju nepriklausomybės, jei
jie neliausia tuojau vede derybas taikos
70 reikalu su bals'evikais.

**Baltijos valstybės sutinkā taikintis su bal-
s'evikais.**

Antroji Baltijos valstybiu sonforencija pabai-
gusi Dorpate savo darbus spaliū mėn. 1 d.
75 Lietuva, Latvija ir Igaunija sutinka is' nauja
pradeti taikos derybas su bals'evikais, jei jie
atkartos savo pasiūlymā pries' spaliū mėn 25 d.
Bals'evikū valdz'ios atstovai turėsiā atvykti
derybū reikalu Dorpatan. Buvė nutarta kreiptis
80 Taikos Konferencijon su deklaracija nuo Baltijos
valstybiū Konferencijos.

Lietuvos santykiai su Lenkais.

Lenku kariuomenė Lietuvoje.

Rugsėjo pradz'ioje lenku kariuomenė
85 paėmusi Zarasus (Novo-Aleksandrovsk), is'
kur iki Dinabarko 24 varstai. Latviai smar-
kiaiai susirėme su bals'evikais ant Daugu-
vos kranto.

**Lenkai stengiasi Lietuvos z'emes prie savės
prijungti.**

Lietuvos valdz'ia nesutikusi su Lenkijos
pasiūlymu padaryti rinkimus (kas tai per
rinkimai, is' „Rusies“ laikras'c'io № 50,
6. IX. neais'ku. Red.) prie kontroliaus
95 (kieno tas kontrolius? Red.), kad tuo budu
gyventojai (kurios s'alies? Red.) galėtu
is'reiks'ti, ar jie nori dėtis prie Lenkijos.

Lenku susirėmimas su lietuviu kariuomene.

Omskietės Anglu Karo Misijos pranes'i-
100 mu rugpjūc'io mėnesi Lietuvoje kile ne-
susipratimu tarp lenku ir lietuviu. Buve
net susirėmimu.

Is' „Lietuviu Spaudos Biuro“ rugsėjo
105 mėn. 7 dienos telegramos per Londona
gauname z'inoti, kad tie nesusipratimai
pasibaige lenku kariuomenės smarkiu susi-
rėmimu su lietuviu kariuomene. Del tojo
kariuomenu susirėmimo lenku valdz'ia
griez'tai pareikalavusi ultimatu, kad lie-
tuviai atsitrauktu uz naujos demarkacinės
110 linijos. Nepaklausius lietuviams lenku ulti-
mato, jie graso paskelbsia Lietuvai kara.

Lietuva ir Ukraina būsimeji Lenkijos priešakininkai.

5 Vokiec'iu politikas Erbergeris, kuri laiko vienu iz'ymiausiu ir itakiausiu politikos veikėju ne tiktai Vokioje, bet ir svetur, sako, kad Lenkija, kuri atgimė beveik vienu prancūz'u dėka, negali būti pavojinga Vokiai, delto kad ukrainoje ir Lietuvoje isivyravusi esanti prieš'inga lenkams dvasia („Nasz Put' № 1).

Lenkijos valdz'ia einanti is' vien su bals'evikais prieš' ukrainiec'ius, gudus (bielorusus) ir lietuvius.

15 Naujojo Jorko laikras'c'io („Taim'as“) korespondentas pranes'a is' Paryz'iaus, kad Lietuvos laikinosios valdz'ios uz'sienio reikalu ministeris prof. Augustinas Valdemaras rugpjuc'io menesio pradz'ioje apreiskes Taikos Konferencijai, kad tarp Lenkijos ir Tarybu Rusijos esanti padaryti slapta sutartis.

25 „Mes z'inome, kalbėjęs Valdemaras, kad yra tokia sutartis is' truju versmiu. Apie tai buvo ras'yta kaipo apie jau ivykusi atsitikima Maksvos „Izviestiju“ skietyse; apie tai ras'e taipaja vienas ukrainiec'iu laikras'tis. Beto, mūsų pac'iu valdz'ios galva pranes'a man apie tai savo lais'ke, atėjusiam Paryz'iun.“

30 Kaip galima spėti is' mūsų turimu z'iniu, pasakoja toliau Valdemaras, Lenkija ta sutartimi turi gauti Rytu Galicija, dali Valuinies, Cholmo z'eme ir kai-kurias Gudo s'alies (Bielorusijos) ir Lietuvos z'emes. 35 Uz'tai lenkai is' savo s'alies imasi sutru-pinti Ukrainos respublika in neiti toliau uz' jiems paskirtosios demarkacinės linijos ju „vadinamajame“ kare su bals'evikais“.

40 „Mes taipaja zinome, sako Valdemaras, kad Lenkija turi savo diplomatinį atstova, pavarde Venekauska, Maksvoje, ir kad Vars'uva ir Maksva diena dienon tarpu savės susiz'ino radijaus telegrapu“. („Nasza Gazeta“ № 37, 26. IX).

45 **Pirmasis Lietuvos Prezidentas.**

Lietuva susilaukė savo Prezidento. Juo yra Antanas Smetona.

50 A. Smetona gimė 1871 m. Uz'ulėnio kaime, Taujėnu val. Ukmergės pav. Kauno gubernijoje. Jo tėvai Jonas ir Julijona, buvo neturtingi z'monės; jie teturėjo keturias des'imtines z'emės, o paskui paaugus vaikams pripirko dar tris. Musu pirmojo prezidento tėvas, Jonas Smetona, brangino aps'vietima ir stengė savo vaikus pramokyti. Viena savo sunu, Antanuka, leido mokytis 55 Taujėnu vatsc'iaus mokyklon. Per z'iema Antanukas pramokės s'iek tiek mokykloje ir vasara nemesdavo knygos, bet nes'iodavos su savim net galvijus ganydamas. Per tris z'iemas is'ėjo mokslus liaudies mokykloje. Pastebėta 60 Antanuko nepaprastas gabumas. Mokytojas prikalbinėjo Antanuko tėva leisti sunu toliau mokytis. Jonas mielu noru sutinka ir nori leisti savo sunu gimnaz'ijon. Antanukas irgi su as'aromis pras'o leisti toliau ji mokytis. Deja! Ka padarysi vargas budamas! O dargi yra be 65 Antanuko trys sunus ir tris dukterys. Bet visgi Jonas Smetona nuvez'ė savo Antanuka Ukmergėn ir atidavė vienam z'ydui mokytis. Antanukas labai dz'iaugėsi galėdamas toliau mokytis. Vienok tas dz'iaugsmas buvo neilgam. Greitu laiku nuoz'mi giltinė pakirto jo tėveli. 70 Netekes globėjo, Antanukas manė, kad jo svajonės apie mokykla ir moksla amz'inai jau z'lugo. Bet geru tevu ir vaikai geri. Vyresnysis brolis Ignas, o taip gi ir Motiejus, pasiryz'o savo brolio neapleisti. Ignasius pasilieka su motina prie ukio, o Motiejus vaz'iuoja Liepojon ir 75 pastoja gelez'ies lielyklon, kad galėtu broliui padėti moksla eiti. Ir s'tai Antanukas po kiek laiko jau yra Palangos progimnazijos mokiniu. Vienok vargas didz'iausias. Ignasius su likusiais namie vos ka, gali is'siverst. Motiejus irgi maza uz'dirba. Antanukui atsieina badauti. Juoda duona ir vanduo — jo maistas. Gale ir neuz'tenka. 80 Tuo priversta Antanuko motina kreipiasi prie Vadokliu klebono kun. J. Balvoc'iaus (Geruc'io), pras'ydamą paramos savo sunui. S'is is'tyres vaiko gabumus, sutiko padėti. Tokiuo budu Antanukas baigė Palangos progim-

85 nazija. Baiges progimnazija, Antanas pras'o savo motinos ir broliu, kad ji leistu gimnazijon. Namis'kiai s'iektiek sustiprėje, leidz'ia Antana Mintaujos gimnazijon. Mintaujoje Antanas mokydavo kitus mokinius, o sulaukes vasaros mokydavo dvaroniu vaikus ir tuo būdu sumaz'indavo saviesiems is'laidas. Bet vėl nelaime. Mintaujoje mokiniai nepravaslavai atsisake melstis prie rusu s'v. paveikslu, uz' ka ir buvo is'vartyti is' gimnazijos. Ju tarpe buvo ir Antanas. Is'vartyti nesnaudz'ia. Is'renka Antana ir kitus, kurie nuvaz'iave Petrapilin, save ir savo draugus is'teisino.

90 Po to atsitikimo Antanas pastoja Rėvelio gimnazijon. 95 C'ia ir baigia Antanas vyduitini moksla.

100 1900 m. Antanas istoja Petrapilio universitan teisiu skyriun, kuri ir pabaigia. Nors vargo ir bėdu prityrė, bet, turėdamas tvirta valia ir dideli prota, pergalejo visas kliutis. Budamas studentu per vakacijas Antanas stengėsi visomis savo pajegomis s'viesti lietuvius savo kaimynus. 105 Atvez'davo visokiu laikras'c'iu ir knygu'iu ir paskleisdavo po kaima. O nereikia uz'mirs'ti, kad tuomet lietuviu ras'tas buvo uz'draustas Rusijoje ir persekiojami jo platingojai. Bet Antanas turėjo omenyje tik tevyne Lietuvos ir jas sunu artoju laime ir gerove. Baiges augstuosius mokslus Antanas Smetona apsigyvene Vilniuje. Advakotu nestoja, norėsis uz'siėmimas jam be abejo butu atnes'es daugiau pelno. Iis matė didele spraga Lietuviu artoju gyvenime. Jis matė lietuvius tamsumoje gludanc'ius. 110 Taigi Antanas Smetona visas savo jėgas aukoja aps'vietime skleidimui visuose Lietuvos kampeliuose. Jis pirmuc'iausia veikia „Vilniaus Z'iniose“ „o paskui sustato bendrove Vilties laikras'c'iu leisti kurios jis buvo redaktorius ir ikurėjas. Kilus baisiam karui ir inteligentams is'begus is' Yilniaus ir apskritai is' Lietuvos, A. Smetona 115 paliko Lietuvoje. Pasiliko kaipo is'tikimas pilietis ir mylintis savo moc'iute-tėvyne jos ir jos teisiu ginti. Uz'tai Lietuvos piliec'iai is'rinko ji Pirmuoju Lietuvos Prezidentu ir s'iū metų balandz'io 4 d. Antanas Smetonas prisieke is'tikimai tarnauti Lietuvai. 120

Lietuvos diplomatiniai atstovai svetur.

Lietuvos pasiuntinys prielgaunijos valdžios.

5 Lietuviu spaudos biuras is' Berno rugsėjo mėn. 12 d. pranes'a kad daktaras Jonas S'liupas pakeltas esas Lietuvos valdžios diplomatinu atstovu prie Igaunijos valdžios.

10 Viename pokylyje pas Latvijos ministeriu pirmininka, kuriame dalyvavo visi atvyke Rygon diplomatai, S'liupas primygtinai apreis'kes, kad kova turinti būti vedama bendra su bals'evikais ir vokiec'io grobiamaja politika. Uz'sienio reikalu rninisteris pasiz'adėjes is'rūpinti Sajungininku sutikima. Jis pakėlės taure is'gėres sveikata Lietuvos, Latvijos ir Igaunijos susibic'iu-liavimui drauge su ju kriks'tatėviais Sajungininkais.

20 **Baltios Reikalai.**

Maz'uju tautu delegacija pas Klemansa.

25 Kovo mėn. 17 d. pas Taikos Konferencijos pirmininka buvusi atvykusi igauniu, latviu, lietuviu ir ukrainiec'iu delegacija, kuri geidusi suz'inoti, kuomet jiems busianti duota galia is'reiks'ti savo reikalavimus ir norus Taikos Konferencijai. Visu keturiu tautu vyriausiu reikalavimu yra

30 ju Nepriklausomybės pripaz'inimas, pagelbos gavimas ginklu, municija ir kreditu. Klemansas is'reiskes savo uz'jautima ju stengimuisi ir pranes'es delegacijai, kad ji vos tik tuomet tegalėsianti ateiti konferencijon, kai busias pabaigtas Vokios (vokiec'iu s'alies) klausimas, nes tik tuo metu konferencija teimsianti nagrinėti Rusijos ir su ja suris'tus Baltijos ir Ukrainos Klausimus. („Times“ — 18/m.)

40 **Lietuviu, latviu, igauniu ir ukrainiec'iu kongresas.**

45 Amerikos Naujajame Jorke nesenai buves lietuviu, latviu, igauniu ir ukrainiec'iu lygos kongresas. Kongrese dalyvave 150 atstovu ir daugybė Amerikos valdininku. Kongresas vienu balsu nutarė reikalauti nepriklausomybės visoms keturioms respublikoms ir pras'é Amerika pripaz'inti ju nepriklausomybe.

50 **Baltijos valstybiu konferencija.**

55 Latviu valdž'ia, kaip pranes'a prancūzu radijaus telegrafas, nusprendusi dalyvauti Baltijos valstybiu konferencijoje, kuri pradėjusi veikti Dorpate (Tartuose) rugsėjo mėn. 28 d.

Suomiū, Lietuvos, Latvijos ir Igaunijos valstybiū įgaliotiniai s'ioje Konferencijoje svarstė labs'evikū pusiūlytą susitaikymo klausimą.

60

Musu Kaimynai

Latviai.

Latviu valstybės atstovas Sibirui.

65 Latvijos valdž'ia savo atstovu Tolimiesiems Rytams ir Sibirui pakėlė Latviu Tautos Tarybos pirmininka inz'inieriu Joni Mazpuoli. Atstovui pavestos ginti latviu teisės Omsko valdž'ios srityje. Atstovo buveinė Vladivostoke.

Sibiro latviu delegacija is'keliaivo tėvynėn.

70 Rugsėjo mėn. 6 d. is' Vladivostoko italu laive is'vaz'iauo Latvijon „Sibiro ir Uralu Latviu Tautinės Taribos“ delegacija, kuri tarp kita ko is'sivez'usi daug lais'kū is' Sibiro latviū kolonijos tėvynėn.

75 **Latviu pulkus is'ves'ia is' Sibiro tėvynėn.**

80 Balandž'io mėn. 19 d. latviu delegacija iteikusi Taikos Konferencijai note, kurioje pras'iusi parvėz'ti latviu pulkus, susidariusius Sibire ir Uraluose, Latvijon. Latviai gave z'inia, kad Imantos pulkas, stovis dabar Vladivostoke, esas nutartas vez'ti, tiktai visa bėda esanti del laivu parupinimo. Iki bas parupinti laivai gali praeiti keli mėnesiai arba net ir visa pusė metu.

Latvijos biudz'etas.

85 1913 metais Rusija turėjusi „Skreilapos“ z'inioimis, is' Latvijos pelno 88054576 rublius arba 234,7 milijonu frankū. Tais pac'iais metais kitū valstybiū pelnas buves daug maz'esnis, būtent: Danijos — 132,7 milijonu fr., Graikijos — 143 mil. Bulgarijos — 190,3 mil., Norvegijos — 195,4 mil. ir Suomijos — 195,4 mil. fr. Naujosios Zelandijos (273,1 mil.) ir Meksikos (265 mil. fr.) pelnas buves ne kuo didesnis uz' Latvijos pelna.

95 **Igauniai.**

Igauniū steigiamasis susirinkimas.

100 Igauniū valstybės steigiamasis susirinkinas susirinkes Révelyje (Talinoje) s'iemet balandž'io mėn. 23 d. ir paskelbes Igaunius demokratine respublika.

Tomsko igauniu kolonija.

Tomske antri jau metai kaip eina igauniu laikras'tis „Siberi Asunik“ (Sibiro gyventojas). C'ia jie turi savo „Tautos Taryba“, kuri jau

is' davinėja savo tautiečiams igauniu pilietybės pras'partus. Spaliu mėnesio pabaigoje igauniu „Tautos Taryba“ per savo karo reikalu skyriu émé savo jaunus vyrus (nuo 17 iki 45 metu) 5 traukti tautis'kosios armijos leistruosna, is' duodami tam tikrus rusu kalba ras'ytus liudijimus. Tie liudijimai paliuosuoja igaunius nuo tarnavimo rusu kariuomenėje.

Ukrainiečiai.

10 **Lenkai nenori pripaz'inti Ukrainos valdžios.**

Is' Vars'uvos pranes'a Paryz'iuon rugsėjo mėn. 2 d. („Rus'“ № 50, 6. IX) kad Lenkijos valdž'ia dar nepripaz'inusi Ukrainos valdžios.

Rusai.

15 **Rusijos naujosios sienos.**

Viename Japonijos anglis'kame laikras'tyje randame is'spauzdinta nauja Europos z'emélapi, kuri padirbusi Amerikos geografine draugija ir uz'dėjusi antras'a — „Europos naujosios sienos, 20 kurias nustatė Taikos konferencija“. Z'emélapyje esanti pridėta pastaba, is' kurios matyti, kad ir nésanc'ios naujosios sienos galutinai nustatytos, bet jos ateityje ne kiek atsimaitysia.

25 Naujajame z'emélapyje Rusijos sienos lieka tos pac'ios tiktai s'iaurėje. Siena su Suomija eina tuo pac'iu ruoz'u. Petrapilis paliekas Rusijai. Igaunijos sienos lieka senosios. Latvijos sienos kiek praplatintos, nes jai pridėti Rezeknės (Рѣжида) ir Dinabarko miestai.

30 Ing pietus nuo Dinabarko esanti neais'ki ir abejoma savo tautybe sritis — lietuviu ar lenku. S'ion sritin itraukti Vilniaus gubernijos miestai: S'venc'ionys, Pastoviai, Glubokas, Daks'yc'iai, Smurgainys, Vileika, Maladec'nas ir kiti miesteliai, Palackas — pasienio miestas.

35 Toliau parodyta Lenkijos rytu siena, Ji eina

maz'-daug per Palacka, Barisova ir Babruiska. Tokiu būdu Minsko miestas atsiduria lenku z'emėje.

40 Nuo Babruisko siena pasuka ing pietu vakarus, palikdama Lenkijoje Pinska, Rovna, Lucka, Dubna, Valuiniaus Vladimira ir Kovali.

45 Visa Rytu Galicija su visais ukrainiečiais tenka lenku nagan. Padaliju Kamencas (Kamenc-Podol'sk) darosi lenku miestu, susisiekianc'iu su Rumunijos Besarabija.

Rumunija pasirodo esanti s'eimininkė visoje sirtyje nuo Pruto iki Dniestro upės. Odesa virstanti pasienio miestu. („Nasza Gazeta“ 50 № 13).

Yvairios z'inios.

Pabégėliu ir tremtiniu grāz'inamasis komitetas.

55 Lenku, igauniu, latviu ir lietuviu Omsko organizacijos „Rusies“ (№ 57, 16. IX) laikras'cio pranes'imu sudariusios komiteta pabégėlams ir tremtiniams grāz'inti tėvynén. Sajungininku misijos z'ada komitetui kuo galėdamos padėti.

60 **C'ekai bei slovakai vaz'iuoja namo.**

65 C'eku misija pranes'a, kad sajungininkai c'eku bei slovaku kariuomenei is'gabenti is' Sibiro tėvynén duoda des'imti laivu, stovinc'iu dabar Kinu mariuose. Gabenimo reikalui anglu valdž'ia duodanti anks'c'iomis (kreditu) 50 milijonu franku.

Armenu respublikos atstovas jau Omske.

70 Diplomatinis Armenijos atstovas Dzemajus spaliu mėn. pabaigoje buves atsilankes Omsko uz'sienio reikalu ministerijoje, kame jam pasi-z'adėjė remti armenu reikala. Armenu respublika sajungininkai jau pripaz'ine.

Karininku Reikalai

75 **Lietuviu batalijono pirmasis paliepimas, is'-leistas 1919 m. liepos mėn. 27 d.**

KARININKAI!

S'iandien susibureme mes, lietuviai i savo kuopa ir nuo s'ios dienos pradesime gyventi sykiu viena karis'ka s'eimyna, sykiu nesime varga 80 ir karo sunkumus, sykiu dz'iaugsimes ir linksminsimes. Esame viena s'eimyna, nes esame visi vienos musu motinos Tevynes sunai, esame jos apginejai, pamatas jos laisvės, parama jos laisves vystimosi. Toli c'ia mes nuo musu, s'alies vargo 85 nelaimes is'mėtyti, bet tegul atmintis apie musu artoju s'ali bus ta kelia vedanti z'vaigzde, kuri

galu gale nuves mus i gimtaja vieta S'iandien susibureme, siandien pradeda musu karis'ka s'eimyna gyventi savistoviai. As', kaipo tos s'eimynos vadas, pras'au visu karininku padėti man daryti ta sunku karininku darba. Musu laimingas ir geras sugyvenimas tik priguli nuo mus pac'iu. Taigi kiekvienas tenerugoja ant tu sunkumu ir nepatogumu, kuriuos is' pradz'ios reiks mums pakelti, atmindami, kad esame Lietuvos kareiviai, kad esame lietuviai. Dirbkime nuo s'irdies ir pagal sąž'ines kiekvienas sau paskirta darba, lavinkimes karos dalykuose, vienykimes dvasioje. Savo draugus visuomet suturekite nuo blogo arba neapmastyto z'ingsnio ir parodykite jiems

dora kelia. Bendra pagalba ir vien sutartis yra tuo didžiausiu veikeju, kuriai esant kiekviena kariuomenes dalis jaučia save kuostipriausiai ir kurios nesant jinai praz'uva. Karis'koji disciplina turi savo istatymus, be kuriu negali kiekviena kariuomenes dalis gyventi. Disciplina yra viena — tai karis'ka, jokios kitos negali buti. Uz'taigi, laikykimes tu karis'ku istatymu ir paproc'iu, nes jie yra pamatu musu darbo ir jo tikslingiausio vykinimo.

Susirinkome cia i viena vieta ac'iu lenku vadovystei, taigi turime jiems buti dekingi ir neuz'mirs'ti, kad jie c'ia mums Sibire padeda. Savo atsines'imuose su lenkais paliepiu buti mandagiais ir parodyti jiems, kad lietuviai visuomet buvo disciplinuotais, kareiviais, visuomet su garbe nuo senoves nes'iojo karz'ygio varda ir neuz'mirs'ti geradarybes. Uz'taigi reikalauju ir pabriez'iu, kad kiekviemas mano ir kiekvieno vado paliepimas turi but is'pildytas kuoveikiausiai. Uz neis'pildyma isakyma ar kitus prasikaltimus bausiu pagal kares istatymu. Bet tikiuosiu, kad man nereikes vaduoties bausmimis, nes kiekvienas supranta, jog visi dirbsime naudai Tevynes.

LAI GYVUOJA NEPRIGULMINGA LAISVA LIETUVA!

Vadas Bataliono poruc'ikas Linkevicius. Su originalu sutinka:

30 Adjutantas karuz'as *Padgaiskis*.

Is' koloniju gyvenimo.

NOVO-NIKOLAJEVSKAS. Lietuviu batalijonas is' karo z'ygio, kuri turėjo Slavgorodo apylinkėje, jau parvoz'iaivo rugsejo pabaigoje. 35 Atvaz'iaivo daug kareiviu lietuviu is' Vladivostoko, Charbino ir C'itos. V. Barzdz'ius.

OMSKAS, rugsėjo m. 30 d. Maz'as Omsko lietuviu būrelis laukia is' Biuro laikras'cio, ilgai nesulaukdamas ima net nekantru ti. Bet 40 daugiau yra lietuviu, kurie visokiais būdais atsikalbinėja nemoka lietuvis'kai skaityti. Nemo-kanc'iu niekas negali priversti skaityti. Mes is' ju to tenorime, kad patys neskaitydami kitu neatkalbinėtu, pramoniodami visokias nesamones. 45 Laikras'ti platinant tenka girdėti daug nemalonių z'odz'iu Biuro adresu: Biuras, girdi, nieko neveikia, neis'rupines Sibiro lietuviams Lietuvos pilietybės, neapsaugojos lietuviu nuo stojimo rusu kariuomenén, ir t.t. 50 Tautiec'iai! darydami mes Biurui tokiuos priekais'tus, ar palaikėme ji lés'omis ir darbais? Biuras vienas is' savės, jei mes jam nepadésime ir neparemsime darbu ir lés'omis, vargu stengs atlikti ta darba, kuriam ji rinko visuomené. 55 Omsko kolonijos tautiec'iai, nez'eminkime savo kolonijos vardo pries' kitu Sibiro miesto kolonijas!

B. P.-dis..

Redakcijos atsakymai ir klausimai.

D. Vanagui, B. Masiuliui, P. Borysovic'iu, J. Grigaliūnui, K. Mataic'iu ir V. Barzdz'iu. Laikras'ciu is'kar-pas gavome. Ac'iu. Pras'ome ir toliau siusti.

T. K., Bijūnui ir A. P.

Sveiku eilės tebeguli redakcijose tarboje. 65 Tinkamasias eiles galésime indėti „S. L. Z“ “ mėnesinin priedan, kuri z'adame paskirti vienoms apysakaitėms ir eilėms.

Charbino lietuviams Ac'iu uz' kinu anglis'ka laikras'ti. Ar ne galėtumet sveiki 70 parūpinti ben viena Amerikos lietuviu laikras'ti? Is' kitur mes tikru z'iniu apie Lietuva negausime.

Laikras'tis leidz'iamas po artimiausia profesoriaus BUGOS priez'iura.

Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a.

Leidėjas: Centralis Lietuviu Biuras Sibire.

KALVELIS Kazimieras is' Kauno gub. Vilkmėrgės apskrites, Virbalis'kiu vals'ciaus, Nanis'kiu sodz'iaus pras'o atsiliepti gimines ir paz'istamus s'iuo adresu: Красноярскъ, (Закаченская слобода), Гоголевская ул. домъ Ларионова № 25.

SIBIRO LIETUVIUI KALEN-rengia is'leisti profesorius Kazys BUGA drauge su A. Bruz'u ir kun. S. Pupalaigiu. Pras'ome DORIUI 1920 METAMS siusti Kalendoriu medz'iaga. Straipsnius apie Lietuvos politini padėjima karo laiku ir dabar atsiminimus is' bėgimo laiku ir gyvenimo is'trėmime, draugiju ir koloniju gyvenimo apras'imus su statistikos z'iniomis, trumpas apysakas, eiles ir juokus. Kalendoriu leis Tomsko dz'iakonon kun. J. Demikis savo lés'omis. Pelnu nelaukiame, bet jei jo butu, skiriame lietuviu graz'iaimo tėvynén reikalams. Medz'iaga turi buti atsiusta iki lapkryc'io mėn. 15 dienai siuo adresu: Томск, Ефремовская ул. № 4 Профессору К. Буга.

Kaina 3 rub.

Томскъ, паровая типографія Томскаго Союза Кооперативов

Kaina 3 rub.

Sibiro Lietuviu Žinios.

Centralio Lietuviu Biuro Sibire organas.

Tomskas, Magistratskaja g. № 10.

Pirmi metai.

30 d. Spaliu m. 1919 metu

№ 5.

Lietuva.

Lietuvoje dabar esās jau naujas prezidentas M. Cėpinskas.

Lietuvos steigiamasis susirinkimas.

Lietuviu Spaudos Biuras pranes'a is' Paryz'iaus rugpjuc'io men. 17 d., kad Steigiamojo Seimo rinkimu istatymo sumanymas esās jau gatas. Balsavimas busias tiesus, lygus, su proporcionaliu atstovavimu. 15 tukstanc'iu rinkiju turesia viena atstova. Rinkimo teise turi visi vyrai, kurie jau sukako 24 metus ir turi pilietybės teise Lietuvije. Steigiamasis Seimas busias susauktas metu begyje.

Lietuvos valdz'ios misija pas Lenkus.

Lietuvos valdz'ia birz'elio menesyje is'leidusi Lenkijon ypatinga misija, kurios virs'ininku esās dr. Sziaulyš. Ton misijon tarp kitu nariu ineinas ir Prancuzu misijos atstovas pulkininkas Rebulis.

Lietuva reikalauja is' Taikos konferencijos pripaz'inimo.

Lietuvos, Latvijos, Igaunijos ir Ukrainos atstovai visi drauge rugsėjo menesyje kreipėsi i Taikos Konferencija, reikalaudami veikus ju nepriklausomybės pripaz'inimo.

Amerika s'elpia Lietuvos kariuomenė.

Is' Paryz'iaus pranes'a 15. IX, kad Liepojon pribuvės pirmasis transportas karo medz'iagos, kuriā Amerika atsiuntusi Lietuvos kariuomenei.

Lietuvos santykiai su Lenkais.

Lietuva teesanti Lenkijos s'iaurės rytū z'mė.

Lenkū valstybės Seimas, kaipo ras'oma „Nasza Zaria“ (№ 152, 17. VIII), del Vilniaus ate-

mimo is' bals'eviku priemės tokiā rezolucija: „linksma s'irdim priimdamas z'iniā apie s'iaurės rytū z'emės drauge su jos sostine Vilniumi paliosavivimā,pirma laiko nenustatydamas busimos teisiniū valstybės santykiū konstrukcijos su buvusios Lietuvos kunigaiks'tijos teritorija, tos kunigaiks'tijos, tarp kurios buvo laisvavale unija, Seimas mano, kad s'iuo metu vidujinius s'itū z'emiū santykius tegali nustatyti vienas bendras visos Lenkijos respublikos steigiamasis Susirinkimas, dalyvaujant jame paliosuotūju teritorijū (sric'iu) atstovams“.

Is' Lenkū Seimo rezolucijos matyti, kad lenkai nenori pripaz'inti Lietuvos atskira, nuo Lenkijos nepriklausoma, valstybe. Rusū Caro valdz'iai Lietuva buvo „s'iaurės vakarū s'alis“, o Lenkū Seimui yra „s'iaurės rytū z'emė“.

Lietuviai pras'oma Sajungininkus is'kraustyti lenkū kariuomenė is' Lietuvos.

Augs'tuoju Vilniaus valdytoju Lenkijos prezidentas pakelės Osmolauskā. Lietuviū tautai buvusi paskelbta lenkū valdz'ios deklaracija, kurioje ji giriasi atnes'usi Lietuvai laisvė.

Lietuviai pras'oma s'ajungininkū Augs'tajā Tautybā, kad ji palieptū lenkū kariuomenei, uz'emusiai dalī Lietuvos, is'sikraustyti is' jos. Lietuvos valdz'ia pati galėsianti apginti savo s'alī nuo bals'eviku, jei ji gausianti karo medz'iagos („Nasza Zaria“ № 154, 19. VII).

Prancuzu laikras'ciuose esā daug ras'oma del Vilniaus prijungimo prie Lenkijos ir garsinama ten daug netikrū gandū, kad Vilniaus gyventojai norī susijungti su Lenkija („Rus-skaja Armija“ № 218, 9. X).

Baltijos reikalai.

Politinė Lenkijos sąjunga su Baltijos valstybėmis.

Is' Lijono 19. IX telegrapuoja: Is' Vars'uvos pranes'a, kad Lenkijos valdz'ia nutarusi pasiūsti

70 Lietuvon ir Igaunijon tam tikras misijas, kuriū tikslas esās uz'megzti draugis'kus santykius su minėtomis valstybėmis. S'itos misijos — tai pirmutinis z'ingsnis lenkū visuomenėje kilusiai min-

c'iai, jog visos naujai susidariusios vakarų Rusijoje valstybės turi sudaryti tam tikrą politinę sąjungą ir tuo patim sutrukdyti begimstančią rusų — vokiečių sąjungą („C'eskoslowsky dennik“ № 226).

Vokiečiai Kursė

Vokiečių apicieriu ir kareivių pilni esa Baltijos Jūros pakrasčiai labiausiai Kursas. S'is'alis atrodanti dabar judresnė, kaip kad buvusi karo metu. Gatvių kampai iš'klijuoti esa visi skelbimais, skelbiančiais, kad kariuomenė kariausianti už'u kaizerio (karaliu) su d'ėmokratija. „Forvert“ laikras'cio apskaitymu generolo Holco kariuomenės laikymas Kurs'e atseinas kasdien po 800 tūkstančių markių. Než'inia, kas sumoka tokia aibė pinigų. Vokios valdžia nustojusi bedavusi pinigų Holco kariuomenei („Russkoje Dielo“ № 6, 11. X).

Vokios valdžia nebegalinti suvaldyti Holco Kariuomenės.

Vokios valdžia, kaip ras'o iš' Londono, savo atsakyme sąjungininku notėn del is'sikraustymo is' Baltijos, paminėjęs visas tas priemones, kuriu ji buvus griebusys'i sako, jog toliau ji nebeturinti jėgos suvaldyti Holca ir todėl pras'anti tuojau paskirti mis komisija is' vokiečių bei sąjungininku.

Vokiečių krapstymas is' Baltijos.

Vokiečių spauda suteikia daug naujų, is'galiu apie tai, kaip z'iurima i' Vokios valdžios isakymus is'sikraustymo reikalu is' Baltijos pakrasčių. Klaipėdos laikras'tis „Volksstimme“ tvirtina, kad Kurs'an per siena vis pribūva naujų karo jėgų. Instruties miesto laikras'tis „Volkswacht“ duoda daug prirodymų, is' kuriu matyti, kad ginkluoti kareiviai ir apicieriai su netikrais dokumentais atkanka Instrutin, is'kur kasdien daug traukiniu pervaz'iuoja per siena (rubeziu). Viena batarėja is' Karaliauc'iaus ir bavarieciu būrys pro ten pravaz'iave ant Mintaujos link.

Pagalios naujos konfidencinės 6-tojo korpuso s'tabo z'inios, kuriomis sunku netikėti, skelbia: latviai turi savo kariuomenės nuo 30000 iki 40000 kareiviu. Nereikia stiprinti vokieciu avanpostu, geriau palikti ataka latviamas. Vyriausiasis s'tabas turis viska priruoses ir laikas rezerve dideles jegas staigiai atakai.

Sąjungininku ultimatas privede nusiminimop vokieciu atgaleiviu spauda. „Post'o“ laikras'tis sako, kad tasis ultimatas esas viena is' daugalio salygu, kuriu Vokia negalinti is'pildyti. „Tagishe Rundschau'as“ sako, tai esas naujas prirodymas kad taikods dar nera ir kad sąjungininkai, nori vel toliau kariauti su Vokia („Rus“ № 77, 10. X).

Ir vel sąjungininkai bekraps'ta vokiecius is' Lietuvos ir Kurs'o.

Prancuzu radijaus telegrafas is' Lijono 8 X. skelbia, kad Augs'toji Taryba palikusi Vokios valdžios atsakymu notėn, kuria sąjungininkai buvo paliepe is'kraustyti generolo Holco kariuomenė is' Baltijos, — nepatenkinta. Augs'tosios Tarybos surinktomis z'iniomis Lietuvoje ir Kurs'e Vokios atsakymas pries'taraujas faktams.

Mars'alas Fos'as esas igaliotas prirengti spalui men. 8 diena atsakyma Vokiai. Neis'pildzius Vokiai sąjungininku reikalavimu, ji nebegausinti is' sąjungininku maisto ir neapdirbtu prekiu.

Vokiečiai paėmė Rygą ir isteigė naują Baltijos vokiečių valdžią.

Prancuzu radijaus telegrafas is' Lijono 11. X pranes'a, kad mars'alo Fos'o spalui men. 8 dienos atsakyme Vokios notėn del jos kariuomenės is'kraustymo is' Baltijos esa paz'ymėti pastaruju dienu atsitikimai, būtent: generolas Holcas atsisakas is'sikraustyti is' Kurs'o, vokieciu kariuomenė uz'puolusi Ruga ir isteigus'i Baltijos vokieciu valdžia, kurios pirmininku esas grovas Palenas. Atsakyme pasakyta, kad Vokios valdžios tvirtinimai nesutinka su faktais. Valdžia be abejo kalta, kad Baltijoje ji nesudraudusi savo kariuomenės ir leidusi jai sukilti.

Generolas Holcas Rygos Bendrajai Sąjungininku Misijai atsakės, kad uz' vokieciu kareivių darbus is' jo atenc'ioje nelauktu atsakymo. O jeigu jie dristu ir toliau reikalauti is' Holco atsakymo, tai jis nustosias visai ir besis'nekėjęs su sąjungininkais, o anglus visus lig vienam is'tremsias is' Vokios Kariuomene uz'imtaju Baltijos s'aliu.

Is' Helsinkiu (Helsingfos) atėjusi z'inia patvirtina Holco uz'puolima ant Rygos. Mintaujoje esanti susidariusi Baltijos vokieciu baronu valdžia, kuri, dz'iaugdamosi susilaukus Vokios pagalba, jau is'lido ir manifesta, kuriame ji pasisako ginsianti s'ali nuo bals'eviku.

Vokiečių mais'tas Latvijoje.

Vadinamosios vakaru „rusu“ armijos, kuria sudaro beveik vieni vokiečiai, vyriausiuoju vadu Berlyno valdžia, kaip pranes'a is' S'anchajaus 5. X, paskyrusi Vermonta. Generolas Holcas pasakės, kad tiktai tie vokiečiai kareiviai, kurie prisidėjo prie Vermonto, tepaliksia Kurs'e. Ju is' Kurs'o namo nebes'auksia kaipo jau nustojusius būti Vokios pavaldiniais.

Vermontas esas iteikės sąjungininku atstovams notė, kurioje jis sakas, kad būdamas dabar vakaru rusu armijos vadu laikinai jis nebėsas Vokios armijos vadas. Jis gvarantuoja Vokios kariuomenės is'kraustyma. Latviai ir igauniai tosios notės tvirtinimu perėję neitralė pasienio sriti, uz'puolė jo kariuomenė, kuri dabar nebėsanti Vokios ir privertė ji uz'imti patogesnė jam linija. Vermontas tikis, kad sąjungininkai ji palaikysia.

Vermontas išleidęs notę ir Vokios valdžiai, kurioje sakas Rusijos vardu ac'iu uz' neuz'mirs'tamus nuopelnus, kuriuos nusipelnusi Vokios kariuomenė, begelbėdama rusus.

5 Vermontas Kurs'a ir Mintauja paskelbės rusu gubernijomis, o pats save pasivadinės general-gubernatorium. Baltijos Vokiečiai baronai ji palaika.

10 „Lokal Anzeiger'io“ laikras'tis gavęs z'inia, kad latviu kariuomenė prisidėjusi prie Vermonto. Didelė igauniu kariuomenė jau iš'traukusi ant Rygos. 50 tūkstančiu latviu kariuomenės jau iš'lipė Liepojoje iš' anglu laivu ir rengiasi už-pulti Vermonto armija.

15 Rusu s'iaurės vakaru fronto vadas generolas Judenic'ius paskelbės Vermonta esant iš'daviku ir iš'braukės jį iš' savo armijos leistru.

20 Vokiečių kariuomenė iš'ardž'iusi gelež'inkelio vėz'es tarp Mintaujos ir Aluojos. Misos ir Jiečavos upiu tiltus ji iš'sproginusi, o gelež'ines tiltu dalis nusivež'usi su savim. Ties Aluojos stotimi vokiečiai visai sugadinė gelež'inkolį per tris ar keturis varstus.

25 Uz' visus tuos Vokios kariuomenės nadarbus sąjungininkai, kaip pranes'a Stokholmo telegrafas 13. X, už'draudė vokiečių laivams plaukyti Baltijos jūra ir paskelbė Vokiai blokadė. Del tos blokadės Vokia nebegaus vandenimi né svaro maisto.

30 **Baltijos valstybių taikos derybos su bals'evikais.**

Is' Maskvos 18. IX pranes'a Pliskuvoje (Pskove) prasidėjo taikos derybos tarp bals'evikų ir Baltijos valstybių. Vos prasidėjus deryboms igaunių delegacija pareikalavo pertraukti posėdi. Matyti, jie laukia instrukcijų iš' „baltosios“ igaunių valdžios, taipa-jau ir atsakymo iš' Lietuvos, Latvijos ir Suomii.

Baltijos valstybių Konferencija ir taikymos su bals'evikais.

40 Oficialis pranes'imas iš' Helsinkų (Helsingforso), gautasis Lijone 8. X per Vokią, skelbia: Baltijos valstybės sutinka pradėti prirengiamąsias derybas su tarybų Rusija po 25 spalių mėn. dienai.

45 Suomija galutinā savo atakymā del taikos derybų tegalėsianti duoti, kai jos valdž'ia pasitarsianti su Seimu, kuris būsiās sus'auktas spalių 15 d. Suomių atstovai apreis'kė Dorpato Konferencijoje, kad derybos turi būti vedamos plac'iais pamatais. Be Lenkijos reikalingas dar ir Sėjungos valstybių dalyvavimas. Pastārūjų valstybių elgimos daug reiks'ias taikos klausimo ris'ime.

Suomiai.

55 **Suomių valdžios atstovas Kaune.**

Suomiu valdž'ia steigianti naujas pasiuntinybes Ryme, Madride, Vienoje, Vars'uvoje, Rygoje ir Kaune („Sib. Kazak“ № 4, 13. IX).

Suomiai prisidėjo prie Maz'uju Tautu Lygos.

60 Prie lietuviu, latviu, igauniu ir ukrainiec'iu kongreso nutarimu, apie ka ras'eme „Sib. Liet. Z'iniu“ № 4, pusl. 6, prisidėjė ir suomiai, kuriu atstovai Naujorki vos tepasiekė paskutine posėdz'iu diena. Suomiai pras'ė ir juos priimti Lygon.

Latviai.

Sibiro latvių antrasis Seimas.

70 Sibiro ir Uralu Latviu Tautos Taryba liepos 19 dienos posėdyje nutarė sus'aukti II Sibiro ir Uralu latviu Seima Seimo susirinkimo dienā paskirta yra lapkric'io mėn. 17 diena, kurioje bus Latviu Respublikos paskelbimo metinės sukaktuvės.

75 Seimo reikalui reikia kreiptis į Latviu Tautos Tarybos Koloniju Skyriū (Латвйшскій Вр. Національний Совѣтъ Сибири и Урала. Отдѣлъ Колоній и Культурно-просвѣтительный. Красноярскъ, Садовая № 40).

Igauniai.

80 **Igauniu stigiamasis Seimas.**

Steigiamajan Seiman rinkimai éjo 1919 m. nuo 5 iki 7 baandzi'io dienai visuotinu, lygum, tiesum ir slaptu balsavimu su praporcijalinu atstovavimu.

85 Rinkimuose gavo balsu: socialistai revoliucionieriai 4%, sicijalistai démokratatai 37%, darbiniai (trudovikai) 25%, liaudies démokratatai 21%, ūkininku sąjunga 4% ir kriks'cioniu sąjunga 5%.

90 Kadangi darbiniai stovi viduryje tarp socialistiniu ir burz'ujiniu partiju, tai kairios'ios ir des'in'sios Seimo s'alies jėgos bus tokios pat, kaip ir Suomijos rinkimuose.

95 Steigiamasis Seimas susirinko s'. m. balandz'io 23 d. Rėvelyje Igauniu tautinio teatro koncertu salėje.

Igaunijos nepriklausomybės deklaracija.

100 1919 m. geguz'ės mėn. 19 d. Igaunijos Steigiamasis Seimas vienu balsu nutarės priimti s'itokiā deklaracijā del igaunių tautinės nepriklausomybės.

105 Nuo neatmenamų laikų igauniai išikūrė Baltijos jūros pakras'čiuose, kur jie ilgus metus gyveno laisvi, nieko nepriklausydami. Pirm 700 metų juos pavergė vokiečiai. Bet jie nenustojo vilties atenc'ioje kuomet nors atgausiā atgal savo laisvė. Tautų apsisprendimo teisė, iš'kilmingai skelbtoji pasaulio karo metu, duoda dabartiniu laiku progā įvykinti s'itā viltį. Jau s'es'tas mėnuo kai mūsų tauta kovoja su Tarybų Rusija del savo nepriklausomybės ir reikalauja sau vietos Tautų Lygoje. Ji galutinai sutrauko rys'ius, ris'usius jā su Rusija. Nuo s'ito susijungimo su Rusija igaunių tautos sieloje nieko kita neliko, kaip tik vien kartybės jausmas ir daugybės nuoskaudų atsiminimas. Rusų carai tā ir tedarė, kaip tik davinėjo vokiečių ponybei privilegijas mūsų s'alyje z'emės, ir z'monių valdyme, nékiek nesirūpindami mūsų gyvenimo

įtaisymu. Jie atsisakė duoti mūsų s'aliai vietinė savyvaldą, jie neleido miesto rinkimuose dalyvauti s'viesesnėjai miestų klasei. Jie atsiuntė į s'ią s'alį rusus valdininkus ir ėmė rusinti s'alį per valdybą, mokyklą ir teismą.

5 Rusų revoliucija neines'ė jokių atmainų. Valdininkai is'radinėjo kliūtis, kurios trukdė igaunių tautai nusikra-
10 tyti rusinimą bent valdyboje ir mokykloje. Rusų Darbi-
ninkų ir Kareivių atstovų Tarybos varu is'varė Igaunių Seimą ir neleido jam organiz'uoti kariuomenę s'aliai ginti. Bresto sutartimi jie paaukojo Igauniją Vokiai. Kada sąjungininkų ginklu Vokia buvo priversta is'sikraustyti is' s'ios s'alies, rusų Tarybų valdž'ios kariuomenė už'puole ant jos, atnes'dama igaunių tautai naujų nelaimių ir naujų kanc'ių. Igaunija negali turėti jokių priedermių Rusijai ir negali norėti palaikyti rys'ius, ris'usius ja su pastarąja.

15 Igaunių tauta nenori gyventi nesandaroje ir neapy-
kantoje su rusų tauta, bet, antraip, nori laisvai turėti su ja gero kaimyno santykius su ta sąlyga, jei rusų tauta nutars duoti jai naudotis savo laisve. Praskėsti savo valstybė toliau už' už'imtiosios teritorijos sienų niekad os igaunių tauta nemanė ir nemanys; ji tegeidz'ia turėti galią naudoties įgimtąja laisvės teise pas save namie ir tvarkyti pac'iai savąjį gyvenimą. Igaunių tautos praieitis rodo, kad ji mokės save valdyti ir įsteigti laisvą valstybė. Sunkiosios gyvenimo s'alygos, kurias jai teko pakelti, negalėjo jos is'naikinti. S'į tauta mokėjo naudotis visomis priemonėmis savo protinės ir dorinės vertybės padidinimui. Visuotinis vaikų mokymas jau paplito po

BESTOJANT DARBAN.

30 Sunkus buvo lietuvių padėjimas per visus ilgus karo metus, kuomet atitraukti nuo savo tėvis'kės, artimųjų ir turto, vargome is'sisklaidė po visą Rusiją ir s'al'tą Sibirą. Bet daug skaudesni yra mums pastarieji Rusijos vidujinės suirutės metai.

35 Anuomet turėjome organizaciją kuri, netiek gal medz'ia-
giniais, kiek dvasiniais mūsų reikalais rūpinosi. Tai buvo Centralinis Lietuvių Komitetas karo aukoms s'elpti, kuris per savo skyrius bei įgaliotinius per prieglaudą, moky-
40 klas knygas ir laikras'čius jungė mus vienon bendron s'eimynon. Nors ir buvome karo vėsula is'blas'kyti, bet susisiekdavome tarp saves, z'iniomis is' kitų kolonijju, net z'iniomis is' musu Tėvynės — ir lengviau buvo nes'ti svetimo kras'to vargą, laikiną vargą, kurs z'adėjo skais-
45 tesnė ateitį — *laisvė mūsų Tėvynei Lietuvai.*

Tik uz'slinko z'iaurus, kruvinas vidujinės, pilietinės kovos metas is'ardės Rusijos skaidu sapna apie laisvė, suskaldės ją i kelis frontus. Toje kraujo bangoje dingo visi tautiniai idealai, visi kultūriniai siėkimai. — Ir mes lietuviai tremtiniai netyc'iomis paskendome toje partiviniu Rusijos kovu jūroje.

50 Labai sunkiame padėjime atsirado lietuviai is'blas'kyti po Sibirą. Atkirsti nuo centro, nebetekė nei medz'iaiginės, nei dvasinės paramos, ilgą laiką gyvenome pasimetę nedidelėmis saujelėmis (kolonijjos) ir visi vienu skaudz'iu tros'kimu — *sugrįz'ti Lietuvon.*

55 S'tai svarbiausias obalsis, kurs paskatino Sibire lietu-
vius sukrusti, susiorganizuoti ir veikliai imtis darbo kurs, ir palengvins ju laikiną būvi svetimoje s'alyje ir svarbiausia pagreitins, ta senei laukiama dieną — sugrįz'ti savo kras'tan. Tam tikslui isikūrė Centralis Sibiro Lietuvių Biuras.

60 Biuro uz'daviniai platus ir s'uo metu ypatingai sunkus. Jau z'inome, kaip ilgai ir sunkiai jis pradėjo savo aktivi gyvenimą, pradėtą nuo s'iuo metu sausio mėnesio. Nejudindami klausimu bei priez'as'ciu, kuriu dėlei Biuras tiek laiko neveikė, toliau turime visi, visas jėgas itempė prisidėti prie jo palaikymo ir gyvumo. Jo reikalingumą suprantame kiekvienas, kieno sieloje tebegyvuoja mūsų Tėvynės ilgesys kuri tveriasi ten Laisva nuo svetimo jungo.

65 Aplinkui sukruoto jau senei visos c'ia gyvenanc'ios tautos, keldamos eiks'ten per tam tikras organizacijas savo varda. Tik mes lietuviai atsilikome, nepasirupine netgi savimi. Tiesa, per maz'a esame c'ia saujelė, kad galetume suda-

Laikras'tis leidž'iamas po artimiausia profesoriaus BUGOS priez'iaura.
Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a.
Leidėjas Centralis Lietuvių Biuras Sibire.

150

visą s'alį, privatinė inicijatyva labai plati, centralio ir vietinio valdymo įstaigos ten jau įsteigtos.

80 Igaunių tauta parodė augs'ciausiąjį sąmonės laipsnį ir visis'kā politini pibrendimā sunkiame kare, kurs jai buvo antmestas ir kurį del vokiec'ių okupacinės valdž'ios pasielgimo ji turėjo pradėti be organizuotos kariuomenės, plikomis rankomis pries' skaic'ium ir ginklu virs'ijanc'ią kariuomenė. S'tai jau s'es'i mėnesiai kaip vedama yra kruvina kova su pries'u, kurio jėga kasdien didėja.
85 Bekovodama nesilpstanc'ia energija iki s'iam metui igaunių tauta istengė is'varyti pris'a ir sulaukyti jį uz' Igaunijos sienų, organizuoti reguliariē kariuomenē, susida-
90 ryti valdž'ios įstaigas, sus'aukti Steigiamąjį seimā, is' tikruju atstovaujantiū jā, ir sutaisyti Vyriausiąjā visu pripaz'intā Valdž'ią. Igauniu tauta jau padėjo pamatus savo nepriklausomybei savo atstovu veikimu, kuriems jie buvo įgalioti. Steigiamasis Igaunijos Seimas, tautos, is-
95 rinktas dēmokratiniais pagrindais is'reis'kė igauniu tautos virs'iausiąjā valiā, is'kilmingai paskelbė visam pasauliui, kad jos atstovu veikimas rodo jos neatmainomā voliā is'vysti Igauniją visame jos plote igauniu rankose, kurie joje gyvena, būdami laisvi nuo visu priedermiu Rusijai. 1918 m. vasario mėn. 24 d. buvo sutraukti rys'iai, kurie ris'o Rusiją su Igaunija; Igaunija — dabar dēmokratinė respublika, autanominė ir nepriklausoma. Igauniu tauta gina savo teisē gyventi pries' bals'eviku Rusijos uz'puolimā ir tvirtai nusprendė ginti tąjā teisē lig pas-
100 kutinio kraujo las'o.

105 ryti tvirtā, realē jėgā, kuri priverstu atkreipti i mus aki bei skaitytis su mūsų tros'kimais, tec'iaus dirbdami, vistėk, s'į tā nuveiksime, o svarbiausia, aprūpinsime patys savo kaipo lietuviai.

110 Centralis Biuras, tai toki organizacija, apie kuriā galime susispiesti visi, ivairiu paz'ūru bei partiju lietuviai. Centralis Biuras, tai vien tautinė organizacija, kuri nejudins nei politiniu, nei ekonominiu klausimu, kuri nekels jokiu kovu o rūpinsis tik tautiniais reikalais. is' kuriu pirmoje vietoje stovės klausimas apis sugrizimā Lietuvon, kurios mes visi, kaip kairieji, taip ir des'inieji, vienodai ilgimės, nės:
115 Ten s'alelė daug graz'esnė,
Juoda duona ten gardesnė.
O. Pleirytė-Puidienė.

IS' KOLONIJJU GYVENIMO.

120 BARABINSKAS, Tomsko gub. C'ia lietuvių tėra 27 z'monės. Rugsėjo 23 dienos visuotiniame susirinkime Barabinsko ir Kajinsko lietuviai nutarė: 1) Barabinsko ir Kajinsko lietuviams atstovauti is'rinkti įgaliotiniu pravi-
125 zoriū K. Mataitį, kuris būdamas tikru tėvynainiu pasidarbuos mūsų labui 2) pripaz'inti, kad Sibiro lietuviams sava kariuomenė visai nereikalinga, delto kad nei C. Biuras nei kiti lietuviai neturi aficijaliū z'iniū ir palie-
130 pimū is' Lietuvos valdž'ios, ir kad s'iuo metu s'altajame Sibire, kame po visus pakampius slankioja bals'evikai, daugiau gali z'ūti savame batalijone negu rusų kariuo-
135 menėje i 3) C. Biurā, kad jisai gyvuotū, remti lės'omis; Biuro reikalui susirinkime buvo sumesta apie tūkstanti rublū; ateityje nutarta kas mėnuo daryti rinkliavā; 4) padėkoti mūsų C. Biurui uz' jo pasidarbavimā visū mūsų broliū lietuviū labui, o ypac' del ies'kojimo sau teisiū ir Lietuvai nepriklausomybės.

Gana mums lietuviams snausti! Visi kaip vienas turime organizuotis, o labiausiai remti lės'omis C. Biurā, kad jisai savo darbā Lietuvos labui labiau praplėstū ir mums atnes'tū gausesnį vaisiū. Atminkite broliai lietuviai, kad tėvynės labui dirba visi Amerikos lietuviai, todėl ir mes, nenoredami būti po senovei vergais, turime labiau sukursti, nes jau nebetoli tas metas, kai galima bus grįz'ti Laisvon mūsų Tėvynėn. *Jonas Liukpetris.*

Redakcijos atsakymai.

St. Slideniui ir Lietuvių Kultūros ir Aps'vietos Dr-jai Irkutske „Vienybe“. Laikras'ciu is' karpas gavome. Pras'ome ir toliau mūsų neuz'mirs'ti.

Kaina 3 rub.

Sibiro Lietuviu Žinios.

Centralio Lietuviu Biuro Sibire organas.

Tomskas, Magistratskaja g. № 10.

5 **Pirmi metai.** **8 d. Lapkričio m. 1919 metu** **№ 6.**

Lietuvoje bado nebūsią — javai s'iemet stebėtinai gerai uz'derėjė. Lietuvos Steigiamasis Seimas turėjės susirinkti dar s'i rudenī.

Nuo Centralio Lietuviu Biuro Sibire.

10 C. L. Biuras jau spauzdina Lietuvos pilietybės liudijimus (pras'partus, pasus) kurie netrukus bus is'siuntinėti Biuro įgaliotiniams. Tik tie lietuviai tegaus Lietuvos pilietybės lindijimą, kurie bus Biurui uz'simokėjė vieną nuos'imtį nuo savo s'iū metų uz'darbio. Biuro veikimą tramdo netiek kitos įvairios kliūtys, kiek pinigų stoka.

15 Kiekvienos s'alies valdz'ia turi teise bausti kitos valstybės piliecius, norinc'ius tuo ar kitu budu jai pakenkti.

15 Sibiro lietuviai, laikantieji save Lietuvos pilieciais ir laikinai ne savo noru gyvenantieji svetur, neturi kis'tis Sibiro valdz'ios politikon.

20 Laikras'c'iu leisti C. L. Biuras nebeturi popieriaus ir Tomske nebegauna pirkti. Biuras pras'o įgaliotiniū lietuviū organizacijū ir pavieniū zmoniū siūsti popieriaus pac'tu siuntiniais po keletą svariū. Popieriaus rūšies ir kainos nereikia z'iūrėti. Tiks Biurui rudas, baltas, pilkas ir kitoks. Uz' popieriū Biuras su dėka atsiteis.

Jeį negausime popieriaus is' kitur, tai septintasis mūsų laikras'c'io numeris bus paskutinis.

Lietuvos Laikinoji Konstitucija.

25 **Trec'iuoju skaitymu Lietuvos Valstybės Tarybos priimta 1919 m. balandz'io mėn. 4 d.**

30 Iki Steigiamasis (Kuriamasis) Seimas bus nusprendes Lietuvos Valdymo forma ir konstitucija, Lietuvos Valstybės Taryba, reiks'dama suverenine Lietuvos galia (suprema potestas) steigia Valstybės Valdz'ia s'itais Laikinosios Konstitucijos pamatais:

I. Bendroji dalis.

35 § 1. Vyriausius Valstybės Valdz'ios organus sudaro: a) Valstybės Prezidentas, b) Valstybės Taryba ir c) Ministeriu Kabinetas.

35 § 2. Vyriausios Valstybės Valdz'ios buklė yra Lietuvos Valstybės sostinė Vilnius.

35 § 3. Istatymu iniciatyvos teisė priklauso Valstybės Tarybai ir Ministeriu Kabinetui.

40 § 4. Visi Valstybės kreditai asignuojami istatymo keliu.

40 § 5. Visi Laikinosios Konstitucijos pamatiniai dėsniai priimami du trec' balsu: jie gali būti papildomi arba pakeic'iami, tik ½ Valstybės Tarybos nariu balsu to pareikalavus ir papildyma arba pakeitima du trec'. balsu priėmus.

45 **II. Valstybės Prezidentas ir jo Kompetencija.**

§ 6. Iki Steigiamasis Seimas bus susirinkes ir nusprendes Valstybės valdymo forma ir Konstitucija Valstybės Prezidentas yra renkamas Valstybės Tarybos.

50 § 7. Valstybės Prezidentui numirus ar negalint jam eiti kuriam laikui savo pareigu, pavaduoja jį Valstybės Tarybos pirmininkas.

§ 8. Valstybės Prezidentui priklauso vykdomoji valdz'ia, kuria jis vykdo per Ministeriu Kabinetą, atsakoma pries' Valstybės Taryba.

55 § 9. Valstybės Prezidentas: a) skelbia su savo paras'u istatymus ir sutartis su kitomis valstybėmis; b) kviec'ia Ministeri pirmininka, paveda jam sudaryti Ministeriu Kabineta ir tvirtina jau sudaryta; c) atstovauja Valstybei; c') skiria pasiuntinius ir priima akredituojamus svetimuju valstybiu pasiuntinius; d) skiria auks'tesniuosius kariume-nės ir civilinius Valstybės valdininkus; e) laiko savo z'iniuje kariumene Lietuvos nepriklausomybei bei josios z'emiu neliec'iamybei ginti ir skiria Vyriausiąji Kariume-nės Vada; g) s'aukia ir paleidz'ia Valstybės Tarybos sesija.

60 § 10. Valstybės Prezidentui priklauso amnestijos teisė.

60 § 11. Visi Valstybės Prezidento skelbiamieji aktai turi būti Ministerio Pirmininko arba atatinkamo Ministerio pa-ras'u z'ymimi.

70 § 12. Valstybės Prezidento z'iniuje yra Lietuvos Valstybės antspaudas.

III. Valstybės Prezidento teisės leisti istatymus.

75 § 13. Valstybės Tarybos sesiju tarpe arba per ju per-traukas Valstybės Prezidentas turi teisė leisti istatymus Ministeriu Kabineto priimtuosius.

80 § 14. Valstybės Prezidentas gali Ministeriu Kabineto priimtaji istatymo sumanyma graz'inti Ministeriu Kabinetui su savo pastabomis. Tuomet Ministeriu Kabinetas svarsto jį antra karta. Jei prezidentas neranda galimu ir antru atvėju Ministeriu Kabineto svarstyta ir priima istatymo

sumanyma pasiras'yti, tuomet s'io istatymo sumanymas yra ines'amas i Valstybės Taryba ir josios sesija turi būti tuojau sus'aukta.

IV. Valstybės Taryba.

- 5 § 15. Valstybės Taryba svarsto ir sprendz'ia istatymus ir sutartis su kitomis valstybėmis.
- § 16. Ministeriu Kabineto priimtieji ir Valstybės Prezidento pasiras'ytieji istatymai neines'ami i Valstybės Taryba.
- 10 § 17. Valstybės Prezidentas gali Valstybės Tarybos priimtąjį istatymą graz'inti Valstybės Tarybai su savo pastabomis. Tuomet Valstybės Taryba svarsto jį antra karta. Antru atvėju Valstybės Tarybos apsvarstytas ir priimtas istatymas turi būti Prezidento pasiras'ytas.
- 15 § 18. Valstybės Tarybai priklauso interpeliacijos ir paklausimu teisė.

V. Ministeriu Kabinetas.

- § 19. Ministeriu Kabineta sudaro Ministeris Pirmininkas.
- § 20. Ministeriu Kabineto sudėti tvirtina Valstybės Prezidentas.
- 20 § 21. Ministeriu Kabinetas is'vieno (solidaringai) dirba ir is'vieno atsako.
- § 22. Valstybės Tarybai is'reis'kus nepasitikėjima Ministeriu Kabinetai, s'is atsistatydina.
- 25 § 23. Ministeriu Kabinetai atstovauja Ministeris Pirmininkas arba jį pavaduojas vienas kuris Ministeris.
- § 24. Iėje i Ministeriu Kabineta Valstybės Tarybos Nariai nustoja buve Valstypės Tarybos Nariais.
- 30 § 25. Ministeriu Kabinetas ir atskiri Ministriai, Valstybės Tarybai ir jos Komisijoms pareikalavus, turi duoti z'iniiu ir paais'kinimi.

VI. Pamatinės piliec'iu teisės.

- § 26. Visi Valstybės piliec'iai, vis tiek kurios lyties, tautybės, tikybos, yra lygūs pries' istatymus. Luomu privilegiju nėra.
- 35 § 27. Laiduojama (garantuojama) asmens, būto ir nuosavybės neliec'iamybės, tikybos, spaudos, z'odz'io, susirinkimu ir draugiju laisvė, jeigu tik tikslas ir vykdomieji irankiai nėra pries'ingi Valstybės istatymams. Ginkluoti asmenu susirinkimai draudz'iami.
- 40 § 28. Srityse, kuriose Lietuvos Valstybės nėra is'leistu nauju istatymu, laikinai palieka tie, kurie yra buve pries'

kara, kiek jie nepries'tarauja Lietuvos Valstybės Laikinosios Konstitucijos Pamatiniams Dėsniams.

- 45 § 29. Karo metu, taip pat Valstybei gresianciam sukilimui, ar riaus'ems neprileisti yra taikinami ypatingi istatai, kuriais laikinai suvarz'omos piliec'iu laisvės garantijos.

VII. Steigiamasis Seimas.

- 50 § 30. Valstybės Valdz'ia nustato ir skelbia istatyma Steigiamajam Seimui rinkti.
- § 31. Steigiamasis Seimas yra renkamas visuotinojo, lygiojo, tiesiojo ir slaptojo balsavimo pamatais.
- § 32. Steigiamojo Seimo nariu rinkimams pasibaigus, Seimas renkasi Vilniuje Valstybės Valdz'ios paskirta diena.
- 55 § 33. Steigiamasis Seimas pradeda darba du trec'. atstovu susirinkus.

VII. Valstybės Kontrole.

- § 34. Valstybės Kontrolė daboja, kad būtu teisėtai ir teisingai dirbamas sprendz'iamasis ir vykdomasis darbas pajamu, is'leidu ir valstybės finansu ir kitokio valstybės turto saugojimo srityje.
- 60 § 35. Valstybės Kontrolei atsiskaito visos Valstybės ir savivaldybės isteigos, tos labdarybės isteigos, kurios gauna pas'alpos is' Valstybės, ir tos bendrovės, kurios naudojas Valstybės kreditu ir garantijomis.
- 65 § 36. Valstybės Kontrolė turi būti visuomet prieinama: visa atskaitomybė, visos knygos ir visi § 35 paminėti istaigu veikimai.
- 70 § 37. Valstybės Kontrolė savo iniciatyva skiria ir vykdo revizijas.
- § 38. Valstybės Kontrolė sudaro atskira Valstybės valdymo dali ir nepriklauso nuo Ministeriu Kabineto.
- 75 § 39. Valstybės Kontrolieriu parenka ir skiria Valstybės Prezidentas.
- § 40. Valstybės Kontrolierius Valstybės Tarybai ir jos Komisijoms pareikalavus turi duoti z'iniiu ir paais'kinimu.
- 80 § 41. Valstybės Kontrolierius dalyvauja Ministeriu Kabinete patariamuoju balsu.
- § 42. Valstybės Kontrolierius atsako uz savo darbus pries' Valstybės Taryba ir atsistatydina, Valstybės Tatybai is'reis'kus jam ne pasitikėjima.

Lietuvos administratyvis dalinimas.

Apskric'iu sienu ir ju centru istatymas.

I. Apskric'iu centrai.

- 85 Apskric'iu, kaipo administratyviu vienetu centrai nustatomi toki: Suvalkai, Seinai, Vilkavis'kis, S'akiai, Marijampolė, Kaunas, Alytus, Trakai, Kėdainiai, Reseiniai, Tauragė, Kretinga, Tels'iai, Maz'eikiai, s'iauliai, Pasvalys,
- 90 Panevėz'ys, Ukmergė, Utena, Rokis'kis, Zarasai, S'venc'ionys, As'mena, Lyda, Gardinas, Sokolka, Bielastakas, Bielskas, Valkavis'kis ir Belaviez'a.

2. Apskric'iu sienos.

- 95 1. *Suvalku* apskritis palieka buvusio vokiec'iu Suvalku kreizo sienose, is'skiriant Punsko vals'c'iu, kuris priskiriamas prie Vilkavis'kio apskrities.
- 100 2. *Seimu* apskritin ieina dabartiniai: Seinu Lazdiju, S'ventaz'erio, Veisiejų, Liepalingio, Kapc'iamies'c'io, Kuc'iūnu, Berzininko, Giibu, Krasnopolio, Punsko, Būdviec'io ir Rudaminos vals'c'iai.
- 105 3. *Vilkavis'kio* apskritin ieina dabartiniai: Vilkavis'kio, Paez'eriu, Giz'u Keturvalakiu, Bartniku, Lankelis'kiu, Graz'is'kiu, Viz'ainiu,

Vis'tyc'io, Pajevonio, Alvito, *Kybartu*, Virbalio, Z'aliosios ir Pilvis'kiu vals'ciai.

- 110 4. *S'akiu* apskr.: Barzdu, Z'virgz'daic'iu, Naumiesc'io, Būbleliu, Sintautu, Slaviku, Kiduliu, Gelgaudiskio, S'akiu, Luks'iu, Ploks'c'iu Ilguvos, Paez'erėlio, Lekec'iu ir Janku.

- 115 5. *Mariampolės* apskr.: Vis'akio Rūdos, Veiveriu, Klebis'kiu, As'mintos, Prienu, Balbieris'kio, Gudeliu II, Mikalis'kio, Gudeliu I, Kvietis'kio, Antanavo, S'unsku, Sasnavos, Jevaravo, Padovinio, Liudvinano, Ianavos, Kalvarijos, Liubavo, Raudenio, Krosnos ir Mariampolės.

- 120 6. *Alytaus* apskr.: Simno, Krokalkaukio, Ūdrijos, Antnemunio, Alytaus, Meteliu, Seiriju, Miraslavo, Lis'kiovas, Nemajūnu, Iezno, Birs'tono, Nemunaic'io, Punios, Pivas'iūnu, Butrimonių, Staklis'kiu, Alovės, Daugu, Varėnos, Rūdnios, Marcinkonių, Perlojaus, Merkinės, Druskininku, ir Kabeliu.

- 125 7. *Traku* apskr.: Kruoniū, Darsunis'kio, Z'iez'mariu, Kais'edoriu, Geguz'inės, Z'asliu, Vievio, Lentvaravos, Traku, Kietavis'kiū, Samelis'kiū, Uz'uguos'c'io, Auks'tadvario, Ous'kės, Dusmenu, Valkininko ir Rudz'is'kiu.

- 130 8. *Kauno* apskr.: Rums'is'kiu, Turz'enu, Ianavos, Vandz'iogolos, Babtu, C'ekis'kės, Veliuo-

nos. Vilkijos, Zapys'kio, Raudondvari, Garlevo ir Pakunio valsčiai.

5 9. *Kėdainiu* apskr. ieina s'ie dabartiniai valsčiai Kėdainiu, Iosvainiu, Krakiu, Pas'us'vio, Grinkis'kio, Baisogalos, Gudziūnu, Kakinavos, Surviliskio, Dotnuvos' S'ėtos ir Z'eimio.

10 10. *Raseiniu* apskr.: Jurbarko, Skirsnemunio, S'imkaic'iū, Girkalnio, Iuodaic'iū, Betygalos, S'idlavos, Tituvėnu, Kelmės, Lioliu, Kraz'iū, Nemaks'c'iu, Viduklės ir Raseiniu.

15 11. *Tauragės* apskr.: Erz'vilko, Skaudvilės, Upynos, Kaltinėnu, Sartininu, S'ilalio, Kvėdarnos, S'vėks'nos, Naumiesc'io, Vainuto, Pajurio, Pagramanc'io, Tauragės ir Batakiu.

20 12. *Tels'iu* apskr.: Alsėdz'iū, Gadūnavo, Trys'kiu, Luokės, Uz'venc'io, Varniu, Tveru, Z'arėnu, Rietavo, Plungės ir Telsiu.

25 13. *Kretingos* apskr.: Skuodo, Mosėdz'io, Lenkimu, Grus'laukiu, Salantu, Plateliu, Kartenos, Darbėnu, Palangos, Kretingos, Kuliu, Gargz'du, Veivirz'enu, Endriejavo.

30 14. *Maz'eiku* apskr.: Ylakiu, Z'idiku, Sedos Maz'eiku, Liackavos, Vieks'niu Papilės, Akmenės ir Klykoliu.

35 15. *S'iauliu* apskr.: Z'agarės, Skaisgirio, Ionis'kio, Kriukiū, Pas'vitinio, Linkuvos, Pakruojos, Lygumu, Mes'kuic'iū, Grūdz'iū, S'akynos, Kurs'ėnu, S'aukėnu, Padubysio, Pakapės, S'iaulėnu, Radvilis'kio, Stac'ionu ir S'iauliu.

40 16. *Panevėz'io* apskr.: S'ėduvos, Rozalino, Smilgiu, Naujamiesc'io, Ramygalos, Raguvos, Panevėz'io, Panevos, Pus'aloto, Stumbris'kiu, Subac'iaus, Sudeigiu, Tros'kunu, Indrionis'kio, Vies'intu ir Kupis'kio.

45 17. *Ukmergės* apskr.: Kurkliu, Kavarsko, Taujėnu, Traupio, Pagirio, Siesiku, Panoteriu, Vepriu, Pabaisko, Liduokiu, Balninku, Z'elvos, S'es'uoliu, S'irvintu, Gelvoniū ir Ukmergės.

50 18. *Pasvalio* apskr.: Z'eimelio, Vas'ku, Ionis'kėlio, Pasvalio, Daugėnu, Krinc'ino, Pabirz'ės, Birz'u, Suosto, Papilio, C'ipėnu ir Kvetru.

55 19. *Utenos* apskr.: Anyks'c'iu, Debeiku, Viz'uonu, Us'paliu, Daugailiu, Utenos, Lėliūnu, Pakalnės, Skėmoniu, Aluntos, Molėtu, Kuktis'kio ir Tauragnu.

20. *Rokis'kio* apskr.: S'imoniū, Svėdasu, Skapis'kio, Pandėlio C'ėdasu, Aknystos, Rokis'kio, Obeliu, Panemunio, Aluotu, Kamaju, Iūz'intu, Kriaunu ir Subac'iaus.

3.

50 Kitu apskric'iu — Zarasū, S'venc'ioniu, Vilniaus, Lydos As'menos, ir buv. Gardino gub. apskric'iu sienos bus nustatytos vėliau, būtent, po okupacijos, kuomet bus galima, pradėti valse'iu organizacija.

4.

55 Pasienio kaimams ir vals'c'iams leidz'iaama reikalauti priskirti juos prie geidz'iamosios apskrities ar valse'iaus.

60

5.

Apskrirc'iu ir valse'iu galutinas sienas tvirtina Vidaus Reikalų Ministerija.

65 6. S'io istatymo 1 turi būti ivykdytas iki 1—VII—19 m., o galutinas valse'iu ir apskric'iu sienu sutvarkymas turi būti pabaigtas iki 1—I—1920 metu.

A. Smetona.

Valstybės Prezidentas

M. S'lez'evic'ius.

Ministeris Pirmininkas

T. Petkevic'ius

Ministeriu Kabineto Reikalų Vedėjas

Kaunas liepos 1 d. 1919 m.

75 Ta Lietuvos dalis kurią pasisekė iki liepos mėn. 1 dienai mūsų kariuomenei atsiimti is' bals'evikū, padalyta dabar nebe gubernijomis, kaip kad yra buvė po maskolium, bet apskritimis, o apskritys — valse'iais. Apskrirc'iū s'iuo tarpu tera 20, o būsią jų kur kas daugiau.

80 Is' skelbiamojo istatymo matyti, kad Prūsų Lietuva dar neprijungta prie Didz'iosios Lietuvos.

85 Leidz'iant Lietuvon lais'kā reikia adrese be kaimo (sodz'iaus) ir valse'iaus vardo įrašyti dar apskrities vardą. Biuras jau rado kelią lais'kams Lietuvon leisti, apie kā plac'iai bus paskelbta kitame mūsų laikras'c'io numeryje, turinc'iaame is'eiti po 8 dienū.

Invairios Z'inios.

Lietuvos pripaz'inimo klausimas.

90 Baltijos valstybiū valdz'ios atstovai, būtent Lietuvos, Latvijos ir Igaunijos, rugsėjo mėnesyje ras'ė lais'kā taikos konferencijai, kuriame pras'ė informuoti juos Baltijos reikalų.

95 Lais'ke buvė pasakyta, jei Baltijos valstybės turinc'ios kovoti su bals'evikais, tai teisybė reikalaujanti, kad sąjungininkai pripaz'intū jų nepriklausomybė. Beto lais'ke buvės is'reikš'tas noras prisidėti Tautū Lygon.

Balstijos valstybiū sąjunga.

100 Latviū, lietuviū, igauniū ir suomiū atstovai rugsėjo mėn. buvė susirinkė Révelyje (Talinoje), kur jie tarėsi del Baltijos sąjungos isteigimo.

Sąjungininkai is'keliauja is' Sibiro namō.

105 Vyriausioji Paryz'iaus Taryba pripaz'ino nereikalingumā kis'tis sąjungininkams rusū dalykuosna ir is'leido paliepmā visiems is'vaz'iuoti is' Sibiro.

110 Tokiu būdu greitai lietuviu, latviu, lenku ir c'ėku kariuomenė atsisveikins su z'iauriuoju Sibiru, is'vaz'iuodami per rytus tėvynėn.

Sibiro latviū seimas atidėtas.

Sibiro latviū seimas, kuris turėjęs susirinkti lapkrirc'io mėn. 17d., esās atidėtas iki gruodz'io mėn. 20 dienos.

Latvių s'iaulių batalijono metinės sukaktuvės.

Spalių mėn. 15 d. Sibiro latviai s'ventė savo s'iaulių (strėlininkų) batalijono metines sukaktuves. Batalijonas dabar stovis Kac'os stotyje, netoli nuo Krasnojarsko; pirma jis stovėjęs Trojicko mieste.

Lietuvos kariuomenė.

Kariuomenė reikalinga s'aliai nuo pries'u ir visokių valketu ginti ir tvarkai palaikyti. Tai gerai suprato lietuviai. Pakilus revolicijai Vokioje, suskilus ir is'tvirkus jos kariuomenei, lietuviai pradėjo steigti savą kariuomenę. Pirmieji Lietuvos kareiviai buvė savanoriai jauni-kaic'iai 16–25 metu. In pirmuosius mūsų uz' tėvynės laisvė ir nepriklausomybė éjė mūsų kareiviai basi, apdriskė, beveik nuogi. Jū ginklu buvė dalgiai ir kirviai. Tokiuo ginklu mūsų kovotojai nuveikė pirmuosius bals'evikū būrius, kuriū apsivilkė rūbais, apsiavė batais ir apsi-s'arvojė ginklais. Is' bals'evikū atimtaisiais gin-klais pirmieji Lietuvos laisvės kovotojai pradėję pamaz' i varyti bals'evikus is' Tėvynės. Kovo-tojų skaic'ius émė tuojau didėti, o per tai Lie-tuvos kariuomenė stiprėti. Kas tik galėjo, stojo kariuomenén, ypac' moksleiviai. Marijampolės gimnazijos vyresniųjų klasiū mokiniai pésti atėję Kaunan ir visi istoje kariuomenén.

Organizuotis daug padėję mūsų broliai Prūsų lietuviai, buvusieji Vokios armijos apicieriai.

Lietuvos Kariuomenės rūbai esą graž'ūs ir patogūs. Péstininkū kepurės esās geltonas api-vadas, raitininkū — raudonas, intendantūros — mėlynas.

Apie mūsų kariuomenė Amerikos pulkininkas Hillis ir kiti nekartą jau ras'ė Amerikos spau-doje, is'girdami ją, vadindami viena pavyzdin-giausių Europos kariuomeniū.

Mūsų kariuomenė turinti ir orālaiviū, kuriū eskadrono vedėju esās s'vedū kapitonas.

Mes Sibire irgi turime savo kariuomenės vieną batalijoną. Jos tikslas — sutraukti krūvon po visur is'blas'kytus lietuvius karininkus. Kitaip jie turėtų z'ūti svetimoje s'alyje, begindami svetimus Lietuvai dalykus. Kiekvienas lietuvis turi stengtis pastoti savojon kariuomenén.

Visi, kas nori stoti Listuviū Batalijonan, turi kreiptis tiesiog i Batalijono s'tabą Novo-Niko-

lajauske arba kituose miestuose i lenkū kome-dantus ar delegatus.

50

Is' koloniju gyvenimo.

NOVO-NIKOLAJAUSKAS. Rugsėjo mėn. 30 d. buvo «Lietuvių Tautos Tarybos» visuotinis susirinkimas, kuriame dalyvavo 120 z'moniū. C. L. Biuro igaliotiniu Novo-Ni-kolajausko apylinkei tapo is'rinktas vienu balsu inz' Kaz. Puida. Tautos Tarybon susirinkimas pririnko dar vieną nari — M. Barzdz'utė. K. Navakas kalbėjo apie pastojimo budą ir sąlygas Lietuvių Batalijonan. Susirinkimas is'reis'ké geismą, kad Sibiro visuomenė butū geriau informuota del pastojimo Batalijonan. X.V.

CHARBINAS. Pranes'a mums, kad rugpjuc'io 16 d. is'leidė lais'kā Vas'ingtonan «Amerikos Lietuvių Tarybū Pildomajam Komitetui», kame paz'ymėjė C. L. Biuro padejimā ir jo veikimā Sibiro lietuviū reikalais. Tenai jie ras'ė apie pirmojo lietuviū batalijono isisteigimā Novo-Nikolajauske ir apie bendrā visū Sibiro lietuviū tros'kimā kuogreic'iausiai sugriz'ti tevynén. Toliau buvės nurodytas gyvas reikalas turėti Lietuvos atstovā Sibire. Visa tai jie pras'ė Komitetā, kuris esās igaliotas atstovauti Lietu- vos valdz'ia Amerikoje, kuogreic'iausiai pranes'ti Lietuvos valdz'iai.

Maz'-daug toks laiskas buvės is'leistas «Darbininko» redakcijon.

Charbiniec'iai turi vilties tuojau sulaukti is' Amerikos Lietuvos naujāji z'emėlapi su valstybės sienomis.

75

Redakcijos atsakymai.

A. Vaitkevic'iu. Dėkui uz' laikras'ciu is'karapas. Pra-s'ome ir toliau siusti.

Lietuviū Batalijono vadul P. Linkevic'iu ir J. Ste-ponavic'iu. Dėkui uz' anglu laikras'ciu z'inias. Lauksime daugiau.

80

T. Kolaliui. Gavome tris numerius Amerikos lietuviu laikras'cio, uz' ka tariame Sveikam dėkui. Pras'ome ir toliau siuntinėti mums laikras'iu ne pundaiss, kurie greic'iau kelyje z'uva, bet atskirai po viena numeri.

85

O. Pleirytei-Puidienei. Dėkui uz' z'inias is' c'eku laikras'cio. Pras'ome ir toliau siuntinėti.

Irkutsko «Vienybei», K. Navakui, J. Maz'eikai, Bijūnui, T. Kolalui, K. Mataic'iu ir D. Vanagui. Sveiku ras'inis gavome. Indésime laikrastin sutrumpinē. Susimildami, ras'ykite trumpiau, nes mūsų maz'yc'ian laikras'tin dideli straipsniai netelpa. Padidinti laikras'cio tuo tarpu mes dar negalime, nes neturime popie-rius ir nevisai teis'sitenkame su pinigais.

90

L. Pals'aic'iu ir A. Zvironui. Dėkui uz' z'inias. Jos mums labai reikalingos. Siuntinēkite daz'niau.

95

K. Mataic'iu. Aukotojų s'aras'o s'iuo tarpu dar nega- lime spouz'dinti, nes neturime vietos laikras'tyje, kurian nestengiame sukis'ti daugelio net ir gana svarbiū z'iniū. Metū gale bus padaryta plati Biuro piniginė atskaita, kurioje bus suras'yti visi Biuro rėmėjai:

100

Laikras'tis leidz'iamas po artimiausia profesoriaus BUGOS pries' iura.

Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a.

Leidėjas: Centralis Lietuviu Biuras Sibire.

Kaina 3 rub.

Sibiro Lietuviu Žinios.

Centralio Lietuviu Biuro Sibire organas.

Tomskas, Magistratskaja g. № 10.

5 **Pirmi metai. 15 d. Lapkričio m. 1919 metu** **№ 7.**

Tarp lenku pasklido gandas (paskalas), kad lietuviai sumus'ė lenku kariuomenė ir atsiėmė is' ju savo sostapilė Vilniu.

Nuo Centralio Lietuviu Biuro Sibire.

o o

10 C. L. Biuras išikūrė prie savės „Vyriausiājā Tarybā“ kuri rūpinsis is'imtinai politiniais reikalais. Centralio Lietuviū Biuro „Vyriausiojon Tarybon“ ineina Biuro nariai: prof. K. Būga, S. Bukauckas ir V. Gelumbickas.

o o

15 Lapkričio 12 d. Tomske isisteigė „Augs'toji Baltijos tautū sąjungos Taryba“. Augs'tojon Tarybon ineina po tris atstovus nuo kiekvienos Baltijos tautū centralės organizacijos, t.y. nuo lietuviū, latviū ir igauniū.

20 Taryba stato svarbiausiāja savo pareiga ginti Lietuvos, Latvijos ir Igaunijos respublikū pilieciū tēses Tarybon ineina nuo C. L. Biuro: prof. K. Būga, A. Bruz'as ir K. Pabrėz'a, nuo latviū: advok. J. Kusė-Kiužas, M. Martinsonas ir E. Zalmanas ir nuo igauniū: dakt. E. Grossas, F. Lambertas ir V. Tikkas. Augitosios Tarybos Prezidijumā sudaro: prof. K. Būga — pirmininkas, dakt. E. Grossas — pirmininko draugas ir M. Martinsonas — sekretorius.

Dėsniai, kuriais veikia Augs'toji Taryba, bus atspauzdinti sekanc'iamė numeryje.

o o

Sumanytā Lais'kū leidima Amerikon ir Lietuvon Biuras atideda patogesniām laikui, nes dabar esant tokiai suirutei tasis lais'kū leidimas neatsiektū savojo tikslo.

25 Lietuva.

Kā Lietuvos delegates kun. Laukaitis pasakojo Amerikos lietuviams apie Tėvynė?

30 Lietuva laisva ir nepriklausoma, bet dar jos laisvės pripaz'inima pasaulio galybės atidėlioja ir vilkina, nors su Lietuva skaitosi kaip su laisva ir nepriklausoma. Siunc'ia savo atstovybes, komisijas Lietuvon ir Anglija ir Amerika ir Danija, S'vadija, Olandija ir kitos, daro su Lietuvos valdz'ia sutartis, kantraktus kaip su
35 laisva ir nepriklausoma valstybe — trūksta tiktai kaip tam kūdikiiui iras'yti knygosna métrikus, reikia, kad visas pasaulis ta Lietuvos laisvė pripaz'intu. Bet jei kūdikis yra gimės, tai ar jis metrikus turi ar ne, jis vis-tiek jau yra.
40 Taip ir su Lietuva. Ar ja pripaz'ins as ne, o jau jinai yra ir jokios pasaulio galybės Lietuvos pavergti neįstengs. Lietuviai nesiduos.

Lietuvoje Lietuvos valdz'ia *lietuvis'ka, demokratis'ka.*

45 Lietuvos valdz'ia, tai yra gerbiamuoju prezidentu Smetona, ministeriais ir Taryba Lietuvos z'monės pasitiki, gerbia ir myli.

50 Lietuvoje visu partiju nuo kairiausiu iki des'iniausiu vienybė didz'iausia. Visi is'vien, uz'mirs'ė partiju ginc'us, kaip liūtai kovoja uz' Lietuvos laisvė ir tveria Lietuvos valstybinį gyvenima.

55 Dabar viskas koncentruojasi apie prezidenta Smetona delto, kad tas mūsų vyras yra tuo cementu, kurs visas partijas, visus veikėjus ir visu lietuviu s'irdis vienija, kad ji myli visi Lietuvos z'monės.

60 Lietuvos valdz'ios ministeriu is' dvylikos as'tuoni yra daugiau ar maz'iau socialistai, o tik keturi kitos pakraipos, bet dirba visi is'vien ir kuogeriausioje santaikoje, delto kad visu vienas tros'kimas ir tikslas — laisva ir nepriklausoma Lietuva.

As' is'vaz'iuodamas buvau pas visus ministerius ir pas prezidentą Smetoną ir atvaz'iuoju su ju visu pritarimu.

5 As' is'vaz'iuodamas paklausiau Smetonos, ka jis mano būsiant su Lietuva? Tai prezidentas atsakė s'itaip: *Lietuva jau yra laisva, jau ji faktis'kai laisva ir pripaz'inta, nors dar dokumentuosna ir nėra iras'yta, bet lietuviai jei ne diplomatijos keliais tai kalaviju ir savo krauju*

10 *Lietuvos laisvė is'kovos ir nuo visu uz'puolikū ją apgins.*

Lietuvoje nėra pritarėju nei vokieč'iams, nei bals'evikams, nei lenkams.

15 Lietuvoje buvo skurdo ir vargo, bet *bado nebuvo* ir *ligos neplito*. S'iemet Lietuvoje javai uz'derėjo puikiai. Lietuva jau atsigriebia. Jau nimas sveikas linksmas, drusus, veiklus. Per kara taip atsimainė Lietuva, kad dabar parvaz'iaivė nebe paz'intumet, gyvenimas virte verda.

20 Vokieč'iai savo z'iaurumu, bes'irdumu ir įvairiomis skriaudomis ir rekvizicijomis taip z'monėms ikyrėjo, kad s'iandien Lietuvoje nerasi nė vieno z'mogaus, kurs nebūtu inirtės ant vokieč'iu.

25 **Kas daroma ir padarytā Lietuvoje?**

Is' Lietuvos parvyko Amerikon „Lietuvos atstatymo bendrovės“ (Lithuanian Development Corporation, 320 Fifth Ave, New York, N. Y.) pirmininkas Ramonas Karūz'a. Jis parvez'é daugybė z'iniū apie Lietuvos valdz'ia ir tvarkā.

30 Lietuvos valdz'ia yra gana tvirtai susiorganizavusi. Tvarka s'alyje ivesta perdem kur lietuviai valdo. Nuo plės'ikū s'alis apvalyta. Kuriamos valdz'ios istaigos, taisomos mokyklos.

35 Lietuvoje yra 22 gimnazijos, daugybė pradinių mokyklū. Mokykloms trūksta mokytojų. Visur valdininkai lietuviai Tvarka dēmokratinė ir valdininkū elgimos dēmokratinis, draugis'kas.

Gynimuisi suorganizuota kariuomenė ir Milicija

40 Kariuomenė gina Lietuvā nuo lenkū ir bals'evikū, o milicija atlieka palicijos pareigas. Lakūnai esā labai drusus, artilerija smarki, trūksta kariuomenei apicieriū.

Ekonominis gyvenimas normalis. Kaimuose maisto netrūksta, tik trūkumas miestuose. Darbū yra labai daug ir dykū rankū nėra. Prekyba pradeda plėtotis klestėti. Z'ydai ima virsū pirklyboje. Is'dirbystei steigia pabrikus. „Nemunas“ (buvusis Rekos'o pabrikas Kaune) organizuojamas Lietuvos atstatimo bendrovės. Pamatinis kapitalas 5 milijonai auksinū. Dar keli dideli pabrikai atstatomi. Tilmano pabrikā valdz'ia paėmė savo reikalams. Bankū turi didieji miestai Valstybės Bankas ir Pramonės turi pamatinio

55 kapitalo 5 milijonus auksinū. Vienā milijonā auksinu valdz'ia padėjo, vienā vietos z'monės sudėjo, tris milijonus auksinū Lietuvos Atstatymo Bendrovė paėmė. Koperacijos tveriasi perdem visā Lietuvā ir jungiasi vienon sąjungon

60 visos Lietuvos koperatyvai. Darbui vesti yra Koperacijos remimo departamentas prie Pramonės Ministerijos.

Teatrai steigiami Kaune ir kituose didz'iuosiuose miestuose. Remiama dailė valstybės jėgomis.

65 Lietuvos sienos (rubez'iai) dar nenustatyti. Lenkū Vilniaus uz'ėmimas neturi jokios svarbos. Gardino gubernijos dalis ir Suvalkū miestas su apylinkėmis priklausā Lietuvai nors dabar ir uz'demarkatinės linijos.

70 Gudai (bielarusai) eina is'vien su lietuviais ir jie dedasi prie Lietuvos ir bijo lenkū jungo ir kovoja su jais. Z'ydai stovi uz' Laisvā Lietuvā perdem visā pasauli ir pries' lenkus. Latviai su lietuviais santaikoje. Bals'evikai

75 nebesiverz'ia Lietuvon delto, kad nebeturi pajėgū; kariuomenė atsiūsta pasiduoda ir nekariauja kai tik suz'ino, bal lietuviai uz' savo tautos laisvė kovoja.

80 Prūsū Lietuva prisideda prie Didėsios Lietuvos. Klaipėda, Tiltz'ė ir kiti miestai vadina save Lietuvos miestais. Vokieč'iai dedasi prie Lietuvos su noru, bet ne prie lenkū.

Lietuvoje trūksta ivairiū manufaktūros produktū, materijū, gelez'ies ir ivairiū gelez'iniū daiktū, mas'inū ir t.t. Trūksta amatininkū ir profesionalū. „Darbininko“ № 103.

Rusijos ir jos kaimynu santykiai.

Latviu Centralis Biuras (Br. Latv. № 4) gaves is' savo Amerikos atstovo toki lais'ka.

90 „Atvaz'iauvau c'ia tuomet, kai Amerika maz'a kalbėjo apie Rusija. Tik pries' mano atvaz'iaivima c'ia rusu isisiteigta informacijos biuras. Biura veda z'ydas Zakas, o lės'as jam duoda Rusu pasiuntinybė. Biuras leidz'ia nedideli laikras'ti vardu «Struggling Russia». Jame dirba Bres'kauskienė, liberalai in carininkai (monarkistai) ras'ytojai.

95 Buvo toks laiko tarpas, kuomet nedaug ko betruko, kad butu pripaz'intas Kolc'asas. Bet paskui visa kas kitaip virto.

100 C'ia taip gi yra ir Maskvos Komisarū atstovybė. Pasiuntiniu tarnauja vokiečiai Martensas, o jo sekretorium suomis Nuorteva. Jie leidz'ia nedideli laikrasti «Soviet Russia». Tuodu laikras'c'iu nuolat pes'asi.

105 Kole'akui tas daug pakenkė, kad jis nenorėjes pripaz'inti maz'uju senosios Rusijos valstybiu. Sąjungininkai savo notėje reikalavo, kad Kolc'akas pripaz'intu maz'uju valstybiu nepriklausomybe. Amerikos spauda daug ras'ė del Kole'ako atsakymo, po kurio Amerikos visuomenės prielankumas Kole'akui z'ymiai sumaz'ėjo. Sąjungininkai tac'iau buvo pripaz'ine maz'uju tautu teises, bet Sazonovas ir kiti senojo rango diplomatai visu tuo laiku Paryz'iuje tebeskelbė «suvienyta, nedalijama, didz'iaja Rusija». Tiktai vėliau rusu diplomatai suprate savo klaida

115 tapo kiek lins nesni prie maz'uju valstybiu. Sazonovas ir kiti pamatė, kad Sąjungininkai rokuojasi su Baltijos valstybėmis, kaip su nepriklausomomis. Sąjungininku nuomone s'itos valstybės turi buti siena tarp Vokios ir Rusu.

Liepos mėn., 25 dienos telegrapas pranes'ė is' Paryz'iaus kad Sazonovas ėmės vesti nauja Rusijos politika.

120 Busianti dabar viena «Centralė» valdz'ia ir greta su ja pakras'c'iu «vietinės» valdz'ios, kurios visos labai gerai sutiksianc'ios su centrale. Busia vieni pinigai, viena kariuomenė ir laivynas, augs'causiasis teismas, istatymai

pac'ta, telegrafas, bet maz'umai busia tokios pac'ios teisės, kaip ir didumai. Nes ateiti teturi didieji politiniai kunai, o ne maz'ieji.

5 Amerikos spaudai buvo daug juoko is' skaistaus Sazonovo paveikslu, kur vilkai greta su jerukais gulėsia ir visiems busia gera...

10 Pastaruoju laiku Vokia, sąjungininku nekenc'ama ir vajojama, ima bic'iuliauti su tokio pat bėdos broliu— Rusijos bals'eviku. Maskvon vaz'inėja komisiju komisijos. Vokiec'iu apicieriai, kuriems nėra ko veikti namie, mokina bals'eviku kariuomene. Rusu kadetai carininkai (monarkistai) irgi laiko Vokios puse. Kolc'ako misija jau atvykusi Berlynan. Vokiai gyvai reikia susivienyti su Rusija ir jiedvi varu nori sueiti vienybėn.

15 Ta vokiec'iu bei rusu vienybė labia nepatinka sąjungininkams ir jie skubotai rengiasi nesuleisti ju.

20 Su bals'evykais sąjungininkai mėgino susitaikinti. Geguz'ės mėn. Vilsonas ir Loidas Dz'ordz'as pasiulė bals'evikams nustoti kariavus ir susitaikyti su savo pries'ais. Leninas buves sutikes, bet visa reikala pagadines Klemansas.

Sąjungininkai dar karta mėginsia pasiulyti rusams susitaikinti ir sus'aukti Steigiamaji Seima; tuomet jau galėsia regėti, ka liaudis palaiko...

25 Amerikos pasiuntinys, kurs dabar is'vaz'iuoja Omskan, ten pakelsias s'i klausima».

Vokiec'iu bei rusų carininkų karas su Baltijos valstybėmis.

30 Vokios kariuomenė, kaip taikos sutartis reikalauja, turėjo is' Lietuvos iv Latvijos is'sikraustyti dar liepos mėnesi. Vokios valdz'ia, kad ir daz'nai buvo Sąjungininkų raginama, kartais net su pabaida nustoti bevezt'i maisto, vienok elgėsi it negirdė. Ko ir buvo Vokiai Sąjungininkų klausyti, kad ji jutosi esanti galinga ir netolimoje ateityje galėsianti savo kariuomene s'i-tā laimėti sau?! Jai bnvo gaila is'leisti is' savo nagū Lietuvā ir Latvijā. Ypac' jai brangi Latvija del vokiec'iu baronų, tūjū Vokios ir

40 (Liflandijos) vokiec'iai visomis keturiomis stengėsi sulaikyti Vokios kariuomenė Baltijos s'alyse, kad turėdami is'tikimus jiems pulkus galėtų trukdyti latvių valdz'ios darbus. Vokiec'iai baronai bijo labiau kaip velnias perkūnijos. Jiems gaila, mat, buvo sugrāz'inti latviams tā z'emė, kuriā pastariems buvo is'plėšė atejūnū baronų prosenoliai.

50 Kada Rusija pavirto tarybū valstybe, is' jos daug rusū ir Latvijos surusėjusių baronū atbėgo per frontā Baltijos s'alysna. Tarp rusū pabėgėlių būta daugalio juodas'imc'iu, senojo caro bernū. Rusai juodas'imc'iai carininkai, sako, susimokė drauge su Latvijos baronais, padedant Vokios kariuomenei, atimti valdz'ią is' latvių ir pas-

55 kelbti kurs'ā bei Vidz'emė Rusijos s'alim. Tasai rusū ir vokiec'iu baronū sāmoksas buvo is'keltas aiks'tėn dar rugpjūc'io mėnesi. Bet Sąjungininkai, kurie Baltijos s'alyse nelaiko savos kariuomenės, negalėjo sutrukdyti tojo sāmokslo.

60 Is' latvių valdz'ios atsis'aukimo i' Sąjungininkus matyti, kad vokiec'iu ir rusū carininkų pulkai uz'puolė ant latvių kariuomenės 7 spaliū nakti. Ta nakti vokiec'iai aps'audė laivyna, pozicijas ir Rygos bei Mintaujos plenta. Atakose

65 vokiec'iai vartoja net slopinamuosius gazus.

Vokiec'iu bei rusū kariuomenės vadu esas rusū kunigaiks'tis Urusovas, kurį telegrafas vadina Bermonu, Bermontu ir Bergmanu. Ta Kariuomenė ėjusi ant Rygos link trijų des'imtū varstū ilgumo frontu, nuo pajūrio iki Uolainės gelez'inkelio stoties. Bel gi Ryga nepasisekusi jai paimti. Po kruvinos kovos vokiec'iai su rusais buvė nuo Rygos atmus'ti. Latvių valdz'ia

70 spaliū 14 d. jau sugriz'usi Rygon is' Ruopaz'iu, kur ji turėjusi is'sikraustyti del grėsusio Rygai pavojaus, ir dabar bevedanti tarybas su visomis Baltijos valstybėmis del bendros kovos pries' vokiec'iu bei rusū carininkū ūz'puolī. Igauniai kariauja is'vien su latvias. Spaliū 10 d. is'

75 Révelio is'vaz'iaivė Rygos jūros apsiauton (s'alpan) ben keli karo dalykū transportai ir Sąjungininku karo laivai. Stipra iganniu kariuomenė is' Siguldos jau is'traukusi ant Rygos link, Liepojoje jau esa is'lipė 50 tūkstanc'iu latviu kareiviu,

80 kasie turėsia uz'eiti vakiec'iu bei rusu kariuomenė is' uz'pakalio.

85 Spaliu 15 dienos Latviu valdz'ios oficijalis pranes'imas skelbia, kad latviai persikėlė per Dauguva ir stumia pamaz'i pries'a.

90 Mintaujoje latviu administracija pakeitė rusai, kuriu virs'ininku esas pakeltas rusu gvardijos pulkininkas S'eidemanas.

Lietuviu Spaudos Biuras prancūzu radijum spaliu 20 d. pranes'é, kad vokiec'iu ir rusu kariuomenė pulkininko Virgavic'iaus vadovaujama, is' Kurs'o ėpuolė Lietuvon ir stovi dabar tarp S'iauliu ir Kurs'ėnu. Lietuvos Vyriausiasis Vadas atėmės dalī kariuomenės nuo bals'eviku fronto surinko ja ties S'eduva. Virgavic'ius,

100 supratės negalėsias sumus'ti lietuviu, pasiulė jiems per vokiec'iu generola Eberharta taikintis.

105 Spaliu 20 dienos telegrama is' S'anchajaus skelbia, kad Lenkai nori padaryti sutartī si Lietuva, Latvija, Igaunija ir Suomija del kariavimo is'vien su pulkininko Bermano vokieciu bei rusu gaujomis.

Ivairios z'inios

Lietuvos ministeriū kabinetas es'as jau naujas.

Lietuviu Spaudos Biuras pranes'a is' Kauno per Helsinkius spaliu mėn. 9 d., kad Lietuvos

respublikos prezidentas pavedės socialui-demokratui inz'inieriui Galvanauskui sustatyti nauja ministeriu kabineta.

Lietuvos vėliava.

Lietuvoje vartojama dvejojama vėliava: valstybinė — raudona su baltu raiteliu (vyc'iu) is'kėlusiu auks'tyn kalavija. Antroji vėliava — tautis'ka yra tokia: apac'ioje z'alia, viduryje raudona virsuje geltona.

Galas karo su bals'evikais.

Londonas, 3 (Mainic'i) Baltijos valdz'ios nutare: *skirtinai taikos su bals'evikais ne daryti, bet ir ne kariauti su jais.*

„Rodina“.

Lietuviu protesto demonstracija pris' lenkus.

Rugpjuc'io men. 17 d. Kaune buvusi didelė protesto demonstracija pries' lenkus, kurioje dalyvavė ir Amerikos lietuviu atstovai Karosas ir Romanas.

Lietuvos valdz'ios atstovas prie popieriaus.

Kun. K. Prapuolenis rugpjuc'io men. 19 dienos savo lais'ke „Darbininkui“ pranes'a, kad Lietuvos valdz'ia prie Vatikano atstovausias kanaaninkas Narjauskas, kuris su visu triju Lietuvos vyskupu igaliojimais turis ne poilgo atvaz'iuoti Ryman.

Lietuvos naminė paskola.

Naminės (v'idaus) paskolos bonu pirkimas einas Kaune gana spar'iai. Viena tik „Broliu Vailokaic'iu Bendrove“ nupirkusi bonu uz' 100 tūkstan'iu auksinu. Smarkiai perka paskola ivairūs valdininkai. Pastaruoju metu pradėję imti ir z'ydai. Lietuvos Atstatymo Bendrove pasiz'adėjo uz' milijona doleriu paskolos bonu is'platinti tarp Amerikos lietuviu.

Rusai carininkai nori Lietuva paimti savo nagnuosna.

Spaliu 11 dienos radijus pranes'a ir Naueno: Vakarų rusu armijos komendantas skelbia S'iauliuose paliepimu, kuriuo esa apklijuotos visos sienos ir tvoros, kad visos jo kariuomene uz'imtosios Lietuvos sritys tampan'ios nuo dabar Rusijos valdoma s'alimi. Lietuvos kariuomenė nuginkluoja.

Vokiec'iai z'ada kariauti Lenkus.

Radijus is' Bieloostrovo pranes'e spaliu men. 8 d.: Paryz'iaus laikras'tis prajauc'ias didi pavoju Lenkams nuo Holco ir Liveno kariuomenės. Ju pulkai grasa Vilniui, ir vokiec'iai gali apsupti Lenku armija.

Latvijos nepriklausomybės paskelbimas.

Vokia prisipaz'ino esanti nuveikta ir pasidavė sąjungininkams 1918 m. lapkr'ic'io men. 11 d.

Jau lapkr'ic'io 17 d. Rygoje susidarė Latvijos laikinoji valdz'ia, kuri lapkr. 18 d. paskelbė Latvijos nepriklausomybę.

Sibiro katalikams būsias vyskupas.

55 Admiralo Kolec'ako valdz'ia pasiūliusi popiez'iuui paskirti Sibiro kataliku vyskupu lietuvi kun. Demiki, Tomsko klebona. Ta z'inia pranes'a kun. K. Prapuolenis „Darbininkai“.

Is Amerikos Lietuviu gyvenimo.

60 VAS'INGTONAS, rugs. 14. Amerikos Raudonojo Kryz'aus organizacija plac'iau is'vysto s'elpimo darba Baltijoje. Skiriama Lietuvai ir Estonijai oficialiu pranes'imu 270000 ligi 500000 doleriū.

65 Atvaz'iaives Amerikon Lietuvos atstovas kun. Laukaitis lanko vietines lietuviu kolonijas ais'kindamas prakalbo mis Lietuvos stovi ir rinkdamas jos s'elpimo reikalams aukas. rugsėjo 7 buvo Filadelfijoje, kame per viena vakara surinkta 500 dol.

70 Tengi pasekmingai laiko teologijos paskaitas prof. kun. Pr. Buc'ys. rugsėjo 1 aplankė Town of Lake kolonija, kame turėjo paskaita „Mūsų dūs'ia yra nemari“.

75 WORCESTER MASS, Rugpjuc'io 19 ir 20 buvė Tautos Fondo seimas. Svarstyta Paryz'iaus delegacijos atsis'au kimas (?). Nutarta pasiusti kalblegrama prof. Valdemarui kad tam reikalui pasiimtu is' S'tokgolmo bankos 25000dol., o trukstanc'ius 5000 dol. T.F. nutarė tuojaus pasiusti. Paskirta kataliku moteru organizacijai Kaune 5000 dol. „Draugas“ № 217, rugs. 15 d.

Is' koloniju gyvenimo.

80 BARABINSKAS, Tomsko gub. S'iuo laiku, kuomet visur maz'osios tautos kruta veikia, ir mūsų nedidelė lietuviu kuopelė (apie 20 z'moniū) susilaukusi pirmą numerį svec'io-laikras'cio sukruoto ir tuojaus griebėsi uz' darbo. Susirinkė pasiskyrėme is' savo tarpo C. L. Biuro igaliojiniu Kast. Mataiti. Apsvarstė keletą klausimū sumetėm 953 rbl. savo Centralei istaigai palaikyti. —Susirinkime visiems malonu, smagu tarp saviju, — staiga uz'simirs'ome tik, z'inoma, neilgam esa svetimoje s'alyje. Ne vienas mūsų tuomet atsiminė savo mielus namelius, savo Tėvynė, kurios ateitis galutinai nėra dar is'ris'ta, nes daug yra norinc'iu mus praryti. Visi, tartum upo pagauti, pasiryz'ome griz'ti Lietuvon ir vienas antam is'rodinėjome reikalingumą sugriz'us Lietuvon ginti ją ir jai tarnauti! Tik-tai tuomet mes būsime tikri Lietuvos piliec'iai, jeigu vi-sados taip manyšime! Tuomet su mumis rokuosis ir nebe-būsime svetimūju akyse apieknės Lenkijos ar kitos kurios valstybės dalis. Remkime Biurą, palaikykite savo vienatiji laikras'ti ir prie pirmosios progos griz'kime Tėvynėn, kame būsime reikalingi! Tik-tai, duok Dieve, sugriz'ti Laisvon Lietuvon!

K.M:

100 KRASNOJARSKAS. Spaliū men 26 d. turėjome visuotini lietuviū susirinkimā, kurian atvyko 53 z'monės. Susirinkimo pirmininku buvo is'rinktas J. Starkevic'ius, o sekretorium V. Gurauskas. Pirmininkas, papasakojė apie C. L. Biuro isikūrimā, veikimā ir jo būtina reikalingumā Sibiro lietuviams, pasiūlė krasnojarskiec'iams is'sirinkti sau Biuro igaliatini, kuriuo ir buvo is'rinktas Valentinas Gurauskas, o jam padėjėju — Jonas Urbietis.

„Lietuviū Sąjunga“.

Redakcijos atsakymai.

T. Kolaliui. „Draugijā“ gauname. Pras'ome ir toliau mūsų neuz'mirs'ti.

O. Pleirytei-Puidienei. „Ant mais' o“ laikysime kolei kas tarboje. Bus idėtas priedan, kurio s'iuo tarpu dar nesiima spaudzinti spaustuvė.

Laikras'tis leidz'iamas po artimiausia profesoriaus BUGOS priez'iura. Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a. Leidėjas: Centralis Lietuviu Biuras Sibire.

13 dienos įsakymu (№ 409) neturi būti kaipio svetimos valstybės piliečiai mobilizuojam Rusų Kariuomenėn.

3. Pilietybės liudijimas išduodamas tiktai gavus iš pras'ytojo Biuro nustatytosios formos pras'ymā drauge su asmens ir kilmės liudijamaisiais dokumentais, o kas jų neturi, tai tū asmens tapatybė ir kilmės tikrumā patvirtina savo paras'ais du liudytoju.

4. Pridėtus prie pras'ymo asmens liudijamuosius dokumentus įgaliotinis pasilieka savo ras'tinės popieriuose.

5. Liudijimū blankū vedama yra rūpestinga sąskaita. Pagadintūjų blankū nenai-kina, bet laiko juos įgaliotinis pas save Centralio Biuro kontrolei.

6. Išduodamuosius liudijimus įgaliotinis turi įras'yti tam tikron knygon, kurioje pasiras'o gavės liudijimā pras'ytojas.

N 3. Lietuvos pilietybės liudijimams iš'davinėti papildomoji instrukcija.

1. Pilietybės liudijimā iš Ingaliotinio tegali gauti tiktai tas lietuvis, kuris už'si-mokėjo Biurui ir jo įstaigoms palaikyti vieno nuos'imc'io anc'dėli nuo 1919 metų už'darbio. Bet tojo anc'dėlio negali būti imama metams maz'iau kaip 50 rublių.

2. Be anc'dėlio nuo už'darbio už kiekvienā liudijimā Ingaliotinis ima aukos vardu Biuro naudai ne maz'iau kaip 50 rublių.

3. Insimokėjusiems anc'dėli ir liudijimo aukā Ingaliotinis iš'duoda savo ranka pasiras'ytā ir antspauda paz'ymėtā kvitā.

4. Anc'dėlis ir liudijimo auka Ingaliotinio nuoz'iūra neturtingiems z'monelėms gali būti pamaz'intas arba visai atleistas.

5. Ingaliotinis turi z'iūrėti, kad 4-tuoju punktu duodamāja neturtėliams teise nesinaudotū galintys įsimokėti privalomāją sumā Norintys pasiliuosuoti nuo anc'dėlio ir liudijimo aukos mokėjimo turi paduoti Ingaliotiniui pras'ymā, kuris turi būti pasira-s'ytas dviejū liudytojų, patvirtinanc'ių pras'ytojo neturtā. S'ituos pras'ymus Ingaliotinis su savo rezoliucijomis laiko ras'tinės popieriuose Centralio Biuro kontrolei.

6. Ras'tinė vesti ir pilietybės liudijimū iš'davinėti gali Ingaliotiniui padėti jo sekre-torius, kuriuo Ingaliotinis pasikviec'ia kā tinkamas.

Ingaliotinis veikia kontakte su vietos lietuviū įstaigomis ir visuomenės veikėjais ir savo veikime kuoplac'iausiai naudojasi jų pagalba.

7. Sekretoriaus, taipojau ir Ingaliotinio darbas gali būti ir apmokamas, tik visuo-menės lės'os turi būti vartojamos su dideliu taupumu*) Ingaliotinio veikimui negalima daugiau suvartoti kaip tik 25 nuos'imc'ius visū pajamū, kurias Ingaliotinis surenka Centralio Biuro reikalams.

Sibiro Rytū lietuviū istaigoms ir kolonijoms.

Atkirtus Sibiro Rytu lietuvius nuo ju centralės istaigos — Centralio Sibiro Lietuvių Biuro — jo priedermes turės pildyti „Centralio Sibiro Lietuvių Biuro *Tolimuju Rytu Taryba*“ kuria Biuras pavedā isteigti savajam Charbino įgaliotiniui Juozui Maz'eikai. Tolimuju Rytu Tarybai (Дальневосточный Совѣт) patogiausia vieta Biuro nuomone yra Charbino miestas nes jis yra moz'daug Sibiro Rytu Centralio vieta ir iš jo yra lengviau kaip iš kur kitur susiras'yti su už'sieniu naudojantis Kinu pac'ta. Tarybon ieis, be jos pirmininko Juozo Maz'eikos, nariais po viena atstova nuo abiejū Charbino lietuvių draugiju. Tie trys Tarybos nariai esant reikalui galės savo draugėn pasikviesti (koopuotū) dar du nariu, z'inomu mūsų visuomenės veikėju.

„Tolimuju Rytu Tarybos“ priedermės ir darbavimosi dirva bus tos pac'ios kaip ir Centralio Sibiro lietuvių Biuro, t. y. ji turės ginti Lietuvos Respyblikos pilieciū teises ir reikalus.

Taryba savo už'laikymui naudojasi tomis pat lės'omis kaip ir C. S. L. Biuras, tai yra Lietuvos pilieciū pelno vienu nuos'imc'iu, lietuvių istaigu pajamu des'imc'ia nuo-s'imc'iu, pilietybės liudijimu mokestimis, laikras'c'io prenumerata ir aukomis.

Tolimuju Rytu Taryba tegalės atstovauti Centrali lietuvių Biura, tiktai telei kolei bus Rytai atkirsti nuo Tomsko. Pradėjus veikti pac'tai ir telegrapui Tomske Taryba turės likviduotis iš'davus Biurui savo veikimo atskaita.

Inz'inierius Kazimieras Puida kuriam s'iū metų rugpiūc'io mėn. 16 d. buvo Biuras iš'daves įgaliojima veikti jo vardu, dabar nebėra Biuro įgaliotinis, nes iš jo jau atimta teisė Centrali Sibiro lietuvių Biura atstovauti ir jo varda veikti.

Tomskas. 1919 m. 27/xi. № 296

*) Smulkiā iš'laidū atskaitā ingaliuotinis iš'duoda Centraliam Biurui.

Pirmasis Lietuviu Batalijono Vytauto Didziojo vardo būrys turi dideli nuostoli. MIRE siltine lapkricio 2 dienā 1 būrio serz'antas (s'eimininkas) BRONISLOVAS KANCEVIC'IUS, kilēs is' Kauno gub. Ukmergės ap. S'maltis'kiu kaimo, turējēs, 30 metų amz'iaus.

5 Bronislovas pastojo lenkū kariuomenēn 1918 m. 14/viii ir pakliuvo jo paties reikalavimu Lietuviu būria prie 1 lenku pulko. Kuomet pradejo formuotis Lietuviu Batalijonas, jisai vienas is' pirmutiniu pastojo Batalijonan. Buvo tai tikras lietuvis, kzs'tai mylis savo Tėvyne ir geras, sumanus kareivis. Su tikru gailēs'c'iu nulydētas savo draugu ir pagerbtas 3 vienarc'iais s'ūviais tapo ileistas i s'alia ir svetima jam Sibiro z'eme s'iū metų lapkric'io 3 dienā. *Lai buna lengva, tautieti, tau svetimoji z'emelē!*

DRAUGAS.

Lietuviu batalijone pasimirē s'ie kareiviai:

1) KASTANTAS PIKS'ILINGIS, 29 metų, nevedēs, Suvalku gub. Vilkavis'kio apskr. Zaliosios gm. Skliauc'iu kaimo. Pries' karā gyveno Anglijoje. Batalijonan atvyko is' Blagovies'censko. Mirē plauc'iu uz'degimu 24/x; palaidotus 25/x.

2) JUZAS Z'EBRAUSKAS, 26 metų, nevedēs, Suvalku gub. Marijampalēs apskr. Valaitis'kiu kaimo. Pries' kara gyveno Anglijoje. Batalijonan atvyko is' Blagovies'cenko. Mirē plauc'iu uz'degimu 14/x.

3) VINCAS NEVIDOMSKIS, 40 m., vedes, Kauno gub. S'iauliū ap. Pas'vintinio v. Miciūnū kaimo. Mirē kars'tine (s'iltine) 24/x. Atvyko Batalijonan is' Tomsko.

Lai buna jiems lengva svetimoji z'emelē!

Lietuvos karas su Rusijos tarubu valdz'ia.

20 **Baltijos valstybiū karas su bals'evikais.**

Vokiec'iams is'sikrausc'ius is Ors'os, Minsko ir Vilniaus, émē tuojau grūstis bals'evikai Gudo s'alin (Bielarusijon), is' kur jie ūmai pasiekē Rytū Lietuvā. Vilniun, kuris vokiec'iams is'ėjus buvo tekēs lenkū nagan, bals'evikai iėjo s'iū metų sausio mėn. 5 d. Is' Vilniaus bals'evikai émē traukti i Lietuvos vakarus. Iki Lietuviai spējo susiorganizuoti s'iokiā tokiā karo jégā, bals'evikai buvo priējē Vilniaus gubernijoje net prie Nemuno ties Alytum, o Kauno gubernijoje buvo atklydē net iki Siauliū ir Maz'eikū. Bet vos tik susidarē pirmieji lietuviū kariuomenēs pulkai, tuojau buvo sustabdytas bals'evikū tolesnis ējimas ir ne poilgam prasidėjo jū stūmimas atgal.

35 Jau liepos mėnesyje lietuviū frontas su bals'evikais ējēs per Varēnā, Ukmergē ir Panevėz'į iki Kurs'o gub. Rugsėjo mėn. 2 d. lietuviai paémē Alūkstā (Illukst), i s'iaurē nuo Dinabarko. Rugs. 23 d. lietuviū kariuomenē stovėjusi uz'u trijų varstū nuo Dinabarko. Apie pusē rugsėjo mėn. lietuviai ir igauniai jau buvo is'varē bals'evikus is' savūjū z'emiū.

45 Tuo patim metu tiktai vienū Latviū z'emėje dar tebesilaikē balsevikai vadinamojoje Latgaloje, tai yra Vitebsko gubernijos Dinabarko, Rezeknēs ir Ludzos (Lucino) apskrityse.

50 Bals'evikai, is'vydē nieko nelaimēsiā toliau bekariaudami su Baltijos valstybėmis, rugsėjo mėn. 2 diena pasiūle joms taikytis, pasiz'adēdami prasis'alinti is' Latgalos ir kitū Baltijos z'emiiū.

55 Lietuvos naujasis prezidentas M. C'epinskas, jei tikēti rugsėjo 16 dienos telegrama is' Londono, is'spaudzinta Kinū anglis'kame laikras'tyje „Peking & Tiensin Times“ (№ 3901), esās pasi-

ryz'ēs taikintis su bals'evikais, nes lietuviai nebepajėgiā kariauti be sąjungininkū pagalbos. Prezidentas pabrėz'ia, kad jis vienas nesusitarēs su Latviais ir Igauniais taikos sutartes nepadarysiās.

60 Latviū valdz'iōs Londonis'kis atstovas dr. Biseniekas savo pasikalbėjime su laikras'tininku nurodēs anglams i sunkū Latvijos padėjimā del nepasisekimo sąjungininkams pristatyti ginklū 65 latviū kariuomenei, kas atsitikē del anglū kariuomenēs kraustymo is' Z'iemiiū Rusijos. Jo valdz'ia, suprantoma, negalėjusi atmesti bals'evikū pasiūlytū taikos sálygū tuo labiau kad bals'evikai sutinka prasis'alinti is' Latvijos 70 z'emiiū.

75 Londonis'kis Igauniū atstovas pasakēs anglū laikras'tininkui, kad igauniai neies'kojē artimesniū rys'iū su bals'evikais bet taip susidariusios sálygos, kad nebeleidusios jiems toliau bekariauti. Jo nuomone taip-pat ir kitos Baltijos s'alys, būtent Lietuva ir Latvija, esā tokiū pat isitikinimū.

80 Bals'evikū radijus rugsėjo mėn. 17 d. telegrapavo is' Naueno kad be Igaunijos is' tarybū valdz'ios pasiūlymā taikintis gavusi taipogi ir Lietuva su Suomija.

85 Is' Maksvos 18. IX buvo pranes'ta, kad Igauniū taikos delegacija per frontā atvykusi Pliskuvon (Pskovan) bet tuojau papras'iusi pertraukti derybas iki ji spēsianti susiz'inoti su savo valdz'ia ir Suomijos, Latvijos ir Lietuvos atsakymu. Nuo rugsėjo mėn. 28 d. iki spaliū mėn. 1 dienai Dorpate (Tartuose) buvē susirinkē Baltijos valstybiū atstovai konferencijon, kurioje 90 jie svarstē bals'evikū pasiūlytas taikos sálygas. Lietuvos, Latvijos, Igaunijos ir Suomijos atstovai

sutinką vesti taikos derybas su bals'evikais.

Prancūzų radijus pranes'a, kad atėjusi Révelin (Talinon) is' C'ic'erino telegrama, kurioje siūloma pradėti taikos derybas su bals'evikais
5 spaliū 12 d. Is' Kopenhagos latviū spaudos biuras pranes'a, kad Baltijos valstybės mielu noru taikytūsi su bals'evikais, jei sutiktū jie valstybės sienas is'taisyti etnografiniu principu
10 taipja nustatytū neutralī plotā (zonā) kuriame tvarkā vestū neutralė kuri valstybė, ir kad perduotū laivynā kuriai nors neutranei valstybei.

Baltijos valstybės todėl norinc'ios susitaikyti su bals'evikais, kad atsisakēs jas pripaz'inti generolas Denikinas ir admiralas Kolc'akas.

15 Lapkric'io mėn. 3 d. pranes'é telegrapas is Londono, kad Baltijos valstybės, vadinasi, Lietuva, Latvija ir Igaunija nutarusios daugiau su bals'evikais nebekariauti. Lietuva ir kitos Baltijos valstybės atvirai taikintis su bals'evikais negali, nes tuomet Sėjungininkai nustotū jas bes'elpē.
20

Taigi, Lietuva jau bus dabar pabaigusi karā su bals'evikais.

Ar Lietuvai verta taikintis su bals'evikais.

25 Igauniū, latviū ir lietuviū frontuose papras'é taikos, kad susitaikini jie galētū perkelti savo kariuomenē pietū frontan, kame émė smarkiai verz'tis Denikinas.

Vakaryks'tės telegramos is' Europos pranes'é, kad trijų Baltijos pajūrio tautū atstovai jau is'vaz'iavo drauge is' Révelio taikos konferencijon su bals'evikais. Igauniai, latviai ir lietuviai susitarė veikti is'vien tuo reikalu. Sutartis su rusais būsianti padaryta visū trijų tantū kartu.
30
35 Manoma, kad uz' dviejū savaic'iū karas būsiās oficijalinai pabaigtas tarp Rusijos bals'evikū ir Igaunijos, Lotvijos ir Lietuvos.

Is' visa ko matyti, kad Lietuvos atstovai nesikrato s'iuo pasiūlymu ir, susitarė su kitais kaimynais, tikrai ruos'iasi padaryti taikos sutartī.
40

Dabar kila klausimas ar verta Lietuvai padaryti su bals'evikais taika, ar geriau kariauti su jais?

Z'inoma, kol bals'evikai neatsisakys visis'kai is'eiti is' Lietuvos ir daugiau nebesikis'ti i mūsų reikalus, tai jokios kalbos apie taika su jais negali būti. Bet jeigu jie tikrai priz'adēs évakuoti kiekviena mūsų z'emės pėda ir neberokuos daugiau Lietuvos Rusijos dalimi, tai, be abejo, visudidz'ioji karo priez'astis su jais savaime is'nyks ir mums nieko kita nebeliks kaip tik susitaikinti.
45
50

Ir taikintis reikia kuogreic'iausiai, nes mes turime daugiau frontu, ksar būtinai reikalinga ūmi pagalba. Susitaikinė su rusu bals'evikais,
55

lietuviai galēs visas savo geriausias jėgas su naudoti pries' tuos aitvarus lenkus, kurie taip begėdis'kai mus uz'puolė, uz'émė mūsų sostinė Vilniu ir didelė rytinės Lietuvos dalī.

60 Be abejo, sąjungininkai bus labai nepatenkinti mūsų padarytą taika su bals'evikais. Be ka bedaryti? Juk visai ne mes būsime kalti uz' susitaikyma su bals'evikais, bet jie patys — sąjungininkai. Kuomet narsi lietuviu jaunuo-
65 menė liejo savo brangu krauja kovoje su bals'evikais, tai tuo patim metu sąjungininkai uz'leido ant mūsų is' uz'pakalio lenkus, davė jiems savo parako, bombu ir armotu, pavelijo uz'imti legijoninkams mylimiausī mūsų Vilniu,
70 senuc'ius Trakus ir daugelī kitu Lietuvos miestu. Ir dabar, padarė tokia kruvina skriauda Lietuvai, jie dar norėtu kad begalo nuvarginti lietuviai ir ateityje kariautu su bals'evikais be jokio padėjimo is' s'alies.

75 Dabar sąjungininkai nori, kad mes kariautume su bals'evikais, o Lietuvos nepriklausomybės nepripaz'įsta. Kuomet gi bals'evikai liks nugalėti, tai jie tuomet is'duos mus Kolc'akui ir Denikinui. Vadinasi, pac'iuelps ir paskui is'spjaus.

80 Et, ponai, gana tu s'pitokliu, paliukite galu gale svetimomis rankomis z'arijas graibstyti. Penkeris metus visu skriaudz'iamas lietuvis plūduriavo kraujo, plieno, ugnies ir nuodiniu duju pragaris'kame sūkuryje, penkeris metus mes is'siblas'ké po platumū pasaulī nykdami verkėme del begaliniu nuplės'tos tėvis'kėlės vargu.
85

Gana kruvinuju misiju, gana organizuotuju z'moniū z'udyniu! Mes juk taip esme nuvargė nuo to viso... Diena naktī mums kvepia laukais, ramum darbu, pasitenkinimu... Mums nuolat vaidinasi rūtu darz'eliai, derlingos javu dirvos, geros moc'iuotės..
90

Jautri, svetinga, augs'tai doroje pakilusi lietuviuo siela troks'ta su visais kaimynais geruoju gyventi. mes nenorime né vienos pėdos svetimos z'emės uz'griebti, bet to tiktai, tereikalaujame, kad svetimieji atėjūnai nesikis'tu i mūsų reikalus ir leistu mums laisvai plėtoti savo kultūrinė politinė ir ekonominė būti.
95
100

Lenkai, rusai, vokiec'iai ir kiti dabartiniai Lietuvos pries'ai, is'eikite is' mūsų tėvynės, atsiz'adėkite savo purvinu noru mus pavergti, atlyginkite nors dali nuoskaudu, tai mes nebeugdysime savyje jokiū pagiez'os jausmu prie jūsų, nebekeiksime jusu.
105

Kuomet s'variai nusiplovė savo rankas nuo nekalto lietuviu kraujo ir kars'tu as'aru ateisite pas mus, tai mes jus priimsime kaip tikrus svec'ius ir kaimynus.
110

„Lietuvos“ № 222 (20. IX).

Laikras'tis leidz'iamas po artimiausia profesoriaus BUGOS priez'iura.

Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a.

Leidėjas: Centralis Lietuviu Biuras Sibire.

§ 5. Taryba gali pasikviesti savo draugén (kooptuoti) du visuomenés veikéju tei-
sétais Tarybos nariais.

§ 6. Taryba is' savo tarpo renkasi kasininka ir sekretoriù.

§ 7. Taryba reikalui esant samdosi Tarybos ras'tinei vedéja ar kita kuri z'mogù.

5 § 8. Savo uz'davinius Taryba atlieka per apylinkiù Centralio Sibiro Lietuviù Biuro
ingaliotinius.

§ 9. Naujai is'rinktuosius ingaliotinius, tinkamus ir reikiamus, tvirtina Taryba
Centralio Biuro vardu.

10 § 10. Centralio Sibiro Lietuviù Biuro Tolimùjù Rytù Taryba turi savo vardo
antspauda.

§ 11. Tarybos veikimo rajonan ineina visa rytiné Sibiro dalis, kuri nebegali del
Tomsko atkirtimo pasiekti Centralio Biuro.

§ 12. Tolimùjù rytù Taryba turi sava buveine Charbino mieste.

15 § 13. Tarybos lés'as (mita) sudaro: a) Lietuvos Respublikos piliec'ių uz'darbio
vienas nuos'imitis, kuri jie turi sumokéti Centralio Biuro ir jo įstaigù laikymui; b) Si-
biro lietuviù draugijù pajamù des'imitis nuos'imc'ių; c) pelnas, kurio gali būti is'
Tarybos ir Centralio Biuro leidiniù; d) aukos ir kitos pajamos.

§ 14. Lés'as leidz'ia Taryba savo réz'tu tik tiems tikslams, kuriems ji įsteigta.

20 § 15. Tolimùjù Rytù Taryba nustoja veikusi tuomet, kai atsidaro kelias in Centrali
Sibiro Lietuviù Biurà. Neis'leistas lés'as, dokumentus, ras'tinés popierius ir savojo vei-
kimo atskaita Taryba atiduoda Centraliam Biurui.

Lietuva.

Lietuvai pripaz'ino nepriklausomybè Anglai ir Lenkai.

25 Rugséjo mén. 29 d. planes'a is' Kauno, kad
Anglijos vyriausybé pripaz'inusi „de facto“ Lie-
tuvos nepriklausomybè. Nez'ürint to, kad tasai
pripaz'inimas téra tiktai „de facto“ ir jis ne-
gvarantuoja Lietuvai jokiù teritorijaliù teisiù,
30 Lietuvos ministeriù pirmininkas Slez'evic'ius
is'reis'ké pasitenkinimà dokumento svarbumu,
nes jis duoda pradz'ia reguliariams diplomati-
niam santykiams, be ko s'aliai tenka pakelti
daug sunkenybiù. „Draugo“ № 232, 2. X.

35 Sibiro lenku laikras'tis „Glos Polski“ № 42
(9. XI) pranes'a, kad Lenkù seimas radés rei-
kalinga pripaz'inti Lietuvos nepriklausomybè.

Popiez'ius ir Norvegija pripaz'ino Lietuvos nepriklausomybè.

40 S'veicarù laikras'tis vardu „Impartial Suisse“
ras'o, kad popiez'ius Benediktas XV iteikés
Taikos Konferencijai ras'ta, kuriuo pripaz'istas
Lietuvos nepriklausomybè ir pareis'kia ja remsias
ir palaikysias. „Draugas“ 27. IX.

45 Rugséjo mén. 17 d. C'ikagos laikras'tininkas
pranes'é is' Rygos, kad Norvegija pripaz'inusi Lie-
tuvos nepriklausomybè, o s'iaurés Rusijos valdzia
pripaz'inusi Latvijos nepriklausomybè.
„Lietuva“ 20. IX.

50 Lietuvos reikalas Amerikos Senate.

Rugpjuc'io 29 d. Senato uz'sieniniu dalyku
komisija is'klausiusi Lietuvos reikala. Smulkiai
buvés is'déstyta dabartinis Lietuvos padéjimas,
valstybés susiorganizavimas, Lietuvos kariuomené
55 ir jos z'ygjavimas pries' bals'evikus. Nuro-

dyti buvè senovés ir dabarties santykiai
su rusais, lenkais ir vokiec'iais.

60 Nurodyta visos priez'astys kodel Lietuva ne-
gali ir neprivalo būti jungiama su Rusija, Len-
kija ar kita kuria valstybe. Is'déstyta lenku
s'unybés ir ju Taikos Konferencijos nustatytos
taisyklés lauz'yimas ir ju besiverz'imas Lietuvon
pries' z'monis'kumo teises ir pries' tautu san-
tykius. Is'déstyta lietuviu santykiai su vokiec-
65 c'iais ir paz'yméta, kad lietuviai tesutinka vien
tik kaimyniu valstybiu santykius palaikyti su
vokiec'iais.

70 Is'desc'ius kaip Lietuva nez'ürédama visu
karo is'naikinimu itengé tapti nepriklausoma
valstybe ir pataiké apsiginti nuo pries'u uz'puo-
limo, buvè nurodyta, kad Lietuvos Valstybè
istengrianti is'silaikyti, ir todėl buvo pras'yta
kad Amerika pripaz'intu Lietuvos Respublika
nepriklausoma valstybe.

75 Lietuviu memorandumas büsias is'spanzdintas
oficijalame Amerikos leidinyje vadinamam „Con-
gressional Records“, kuriame spauzdinamas esti
visos senatoriu bei atstovu kalbos su visais ju
paminétais dokumentais ar ras'tais.

80 *Darininko № 103 ir Draugo № 208.*

Lietuviù delegacija pas popiez'ù.

Liepos mén. 10 d. atkeliavè Ryman oficijaliai
Lietuvos įgaliotiniai: Valstybés Tarybos pirmi-
ninko padéjéjas kun. Justinas Staugaitis ir
85 Seinù Vyskupijos generalis vikaras kanauninkas
kun. Aleksandra Ggigaitis. Turédami tam tikrus
įgaliojimus is' Valstybés Tarybos ir tam tikrus
ras'tus is' Uz'sienio dalykù ministerio Valdemaro
ir Seinù vyskupo, mûsù atstovai greitai ir su

pasisekimu atlikę savo uz'davinį. Liepos mėn. 16 d. mūsų atstovai gavę audijenciją pas popiež'ių Benediktą XV. Audijencija trukusi, kaip pranes'a is' Rymo kun. K. Prapuolenis „Darbininkui“ (№ 103. 6. IX), is'tisas 25 minutes.

Prūsų (Maz'osios) Lietuvos Taryba.

Maz'oji (Prūsų) Lietuva turi savo Tarybą, kurios pirmininku esąs Vilius Gaigalaitis, devyneris metus buvęs Vokios parlamente (Reichstago) lietuvių atstovu.

Rusu caro bernai braujasi Lietuvon.

Kurs'ėnuose, kuriuos laiko uz'ėmusi barono Lyveno kariuomenė, kaip pranes'a rugpjūčio mėn. 13 d. is' Vilniaus Amarikos lenkų laikras'tin (Dziennik Ludowy № 218), kabanti rūsų vėliava su paras'u „Sztab dobrovolczeskoj armiji“. Lietuvių s'iaulis'kio komendanto paklaustas rusų apicieris — kam rusai uz'ėmė Kurs'ėnus ir kokią jie turi tam teisę — atsakė: „Greic'iau as' turiu Sveiko paklausti, kas toks Sveikas esi, ką c'ia Sveikas veiki ir kokią sveikas turi teisę manęs klausti?“

Vars'uvis'kis rusų komitetas uz' pinigų, kuriuos jam suteikė lenkų valdz'ia (endekū ministeris Karpinskas) jau spėjo Lyveno pulkuosna nusiūsti 4 tūkstanc'ius savanorių, kareivių.

Amerika Lietuvai kredituoja.

Lietuvos valdz'ia rugpjūčio mėn. 17 d. nusipirko is' Amerikos valdz'ios įvairių reikmenų kariuomenei. Tos reikmenos esanc'ios Prancūzijoje, Bordo mieste. Uz' 850 tūkstanc'ių dolerių perka vaistų, chirurgijos instrumentų ir ligoninės daiktų. Tos reikmenos Lietuvą pasieksią rugsėjo pradz'ioje Tuo pat kartu Lietuvos karinė misija uz'pirkinėja batų, drabužių ir maisto Lietuvos kariuomenei uz' 17 milijonų dolerių. Tas visas pirkinys gaunamas kreditu.

Is' to is'eina, kad Amerika eina prie Lietuvos nepriklausomybės pripaz'inimo. (Darbininko 86 ir 97 №№)

Anglų prekybos misija Lietuvoje.

Is' Londono is'vaz'iauvusi Lietuvon prekybos reikalų misija, kuri is' Lietuvos uz'suksianti pas Latvius ir Igaunius.

Japanų delegatas Lietuvoje.

Stokholmis'kės Japanu pasiuntinybės sekretorius Masamotas Kitada, kaip ras'o Darbininko 107 № (16. IX), apvaz'iauvęs Lietuva prekybos reikalų.

Lais'kas is' Lietuvos.

„Draugan“ (№ 217) idėtas Juozo Enc'erio C'ikagoje gautasis lais'kas nuog brolio K. Enc'erio is' Kajėnu sodz'iaus, Girkalnio komiteto Raseiniu apskrities. Tarp kitako, ras'oma:

55 Musu tėvėlis (Kasparas Enc'eris) mirė gavėnioi, 1918 m. Kiti visi dar gyvi. Gavome tamstos lais'ka, ras'ytaji 1918 metais.

60 „Mes s'aukiamės prie tamstos kaip dus'ios is' c'ys'c'iaus, nes tamstos gyvenatė rojuje, o mes c'ys'c'iuje. Mes nieko neturimė, gyvenamė ant lauko, nės visos mūsų triobos sudegė. Nėra is' ko jas pastatyti, nes visi mis'kai ir sodai is'kirsti ir medz'iai is'vez'ti (neras'o kur). Drabuz'iu tik tiek turimė, kiek buvomė apsilvilke.

65 Nei gyvuliu nei irankiu neturime. Zieme gyvename būdose pasidare is' s'iaudu. Mūsų laukai pilni apkasu ir spygliuotu dratu. Nėra c'ia baz'nyc'iu, nei miesteliu. Vien tik plytu kalnai ir griuvėsiai. Is'sigastumėte jei pamatytumėt“.

70 Apsikeitimas imtiniais.

Pagalios susitarta su bals'evikais apsikeisti (apsimainyti) imtiniais. Turėję apsikeisti liepos mėn. 23 d. ant Dinabarko ir Ukmergės plento. Bals'evikai mums graz'ina: Liuda Gira, kun. 75 Vailokaitė, kun. Dogelė, kun. prof. Reinė, adv. Ant. Tumėna, Bartkevic'ienė, Stas'inska, adv. Chalecka is' ukmergės, ūkin. Kukta, kun. Rūs'ki is' Rokis'kio, Prazdecka (Prziecki) is' Rokis'kio, kun. Usa, Rubinauska ir Urbanaitė 80 is' Dusetu. Bals'evikams uz' juos mūsų valdz'ia graz'ina 38 bals'evikus.

Lenkai braujasi Lietuvon.

Is' Kauno pranes'a rugpjūčio 17 d.: Lenkai vėl perz'engė demarkatinę liniją ir uz'ima kitą 85 Lietuvos z'ėmės sritį Suvalkų gubernijoje. Sujudimas c'ionai yra didelis, visur rengiamos protesto demonstracijos pries' lenkų uz'puolimą. S'iandien tūkstanc'iai z'monių susirinko pries'ais Prancūzų misiją. Vienas kalbėtojas su as'aromis 90 akyse kalbėjo į Prancūzų atstovus, kurie buvo pasirodė balkone: „Prancūzai buvo netekė Alzacijos su Lotaringija. Dabar jie atgavo tas savo provincijas ir turėtų kitiems padėti. In Prancūziją z'iūrėjome kaipo į Lietuvos gelbėtoją, ir Prancūzija z'adėjo mums pagalbą, bet dabar ji remia 95 lenkų plenus. Mes nebenorime daugiau melagių. Mes protestuojame paies' lenkų mūsų kras'to okupaciją su Prancūzijos kareivių ir amunicijos pagalba. Neturime kur kitur eiti kaip tiktai į 100 Amerika, jei lenkai vers'is Lietuvon. Verc'iau mes apleisime savo tėvynę ir kraustysimės Amerikon“.

105 Reginys buvo giliai sujudinās. Tautos imna giedant daug kur buvo matyti verkianc'ius z'mones. Net ir kareiviai verkė. Prancūzų karinis atstovas teisinosi: „Nevieni Prancūzai nustatė demarkatinę liniją. Visi sąjungininkai uz'tai atsako“.

110 Vyrai minioje prisiekė kariauti iki paskutinosios, bet neatiduoti savo laisvės ir kras'to.

„Tėvynės“ № 35

Rugpjūčio pradžioje lenkai užpuolė lietuvius iš užpakalio balsėvikų fronte tarp Utenos ir Alūkstos (Illuxt), bet narsi lietuvių kariuomenė atbloskusi lenkus atgal.

5 Is Kauno liepos mėn. 20 d. pranesa, kad lenkų raitininkų būrys užpuolė lietuvių divizioną Merkinės apylinkėje. Po smarkaus mūšio lenkai priversti buvę atsimesti atgal. Lenkai sutraukė savo kariuomenę abiem Nemuno kras'tais ir

10 braujasi ant Seirijų, Alytaus ir Daugų. „Sandaros“ № 33.

Lenkų kariuomenė laiko užėmusi S'venc'ionių, Vilniaus, As'menos, Trakų ir Zarasų apskritis.

15 Vidz'iuose gyventojai turėję susirinkimą kurio tikslas buvęs apsidrausti prieš lenkų rekvizicijas, plėšimus, nez'monis'ka jų elgimos su gyventojais, prieš persekiojimus, prieš lenkų šakyma, kuriuo gyventojai verc'iami yra dvi dieni savaitėje dirbti dykai dvaruose.

20 „Sandaros“ № 33.

Baltijos reikalai.

Suomiai ir Igauniai atsisako kariauti balsėvikus išvien su baltiaisais.

25 Suomiuose vies'is dabar Kolec'ako atstovas, kuris kaip matyti iš rugsėjo mėn. 15 dienos Stokholmo žinios, turis pareigą įkalėti suomiams ir igauniams, kad jie padėtų jam balsėvikų kariauti.

30 Suomiai ir igauniai atsisakė dėtis su admiralu sumus'tāja kariuomene, teisindamies tuo, kad tas karas būtų lygus nusiz'udimui sava ranka. Juos turėtų stipriai paremti sąjungininkai, kad jie galėtų rizikuoti pradėti taip pavojingą z'ygį, tuo labiau zinodami, kad Amerika ir

35 Anglija nusprendė ats'aukti savo kariuomenę iš Rusijos. Kad ir esą suomiai ir igauniai balsėvikų prieš'ininkai, bet jie biją perz'engti savosios šalies sienas. Atstovas, pavarde Szebeka, admiralo vardu grasės suomiams ir igauniams, kad jis, kai atgausiās visos Rusijos valdžia, nepripaz'inisias jų nepriklausomybės, jeigu jam dabar nepadėsia balsėvikų kariauti.

„Dziennik Ludowy“ № 218.

Mūsų kaimynai.

Balsėvikai siūlo Ukrainai taikintis.

Rusijos tarybų valdžia, kaip pranesa rugsėjo 23 d. telegrafas iš Londono, pasiūliusi Ukrainai

50 taikintis. Delegatai, kurie buvė nusiūsti Ukrainon, pasakė, kad Maksvos valdžia nutarusi susitaikinti su visomis tautomis, delto kad Rusijoje negalėtų pakilti kontrarevolucija (Dziennik Polski № 225).

Ivairios ž'inios.

55 Sibiro Igaunių kolonija laimingesnė nei lietuvių kolonijā.

60 Sibiro Igaunių Komitetas gavo spalių mėn. 8 d. rusų pac'ta Tomske nuo Igaunių valdžios atstovo iš Londono su sveikomis antspaudomis pakā, išleistā iš Londono rugpjūčio 11 d., kuriame buvo įdėta ivairių dokumentų, laikras'c'iu ir knygu'c'iu.

65 Ir Sibiro lietuviai, beabejo, būtų galėję gauti informacijū iš Lietuvos valdžios atstovū, kad būtų kas jiems apie mus pranes'ės ir suteik'ės mūsų visuomenės istaigū adresus.

Pinigų brangumas.

70 Vokios markė prieš karā buvo verta 25 centus. Dabar už ją temoka 6 centus.

O su rusū rublium dar pikc'iau atsitiko. Pries karā rubliui mokėjo 52 centus, o dabar (rugpjūčio mėn. 22 d.) bemoka 6 centus caro laidos rubliui. Kerenskio laidos gali gauti už 1 dolerį 85 rublius.

„Tėvynės.“ № 34.

75 Vienam doleriui Vladivostoke lapkr'ic'io mėnesį mokėjo Sibiro pinigais 250 rublių.

Lietuvos auksinui Amerikoje moka 27 centus, arba už 30 auksinū duoda 8 dolerius.

Laiskū leidimas iš Amerikos Lietuvon.

80 Iš „Lietuvos“ № 193 suz'inome, kad rugpjūčio mėn. 2 ir 4 dienā Lietuvos valdžia padarisi pas'to sutartį su Amerika. Oficijalis paliepinas priimti Amerikos pac'tuose lais'kus Lietuvon buvės išleistas rugpjūčio 5 d.

85 Pagal sutartį lais'kus, ant kuriū būsiās užras'ytas z'odis „Lithuania“, ves'ia per Vokios miestā Hamburgā uždarytuose mais'uose tiesiai Kaunan. Hamburgas tėsās viena-tinis atidaras kelias. Lais'kai Vokioje nebūsiās is'imami is'mais'ū.

90 Iš Lietuvos leidz'iant lais'kā Amerikon reikiā užlipyt keturiū des'imtū skatikū markė.

Pirmajā dienā, kai pradėjēs pas'tas veikti, is' vieno Naujorkio is'ėjē 30 tūkstančių lais'kū Lietuvon.

Lenkai basi.

95 Visoje Lenkų z'emėje pamaz'ėli isigalėjusi mada basiems vaiks'c'ioti. Vos tik kas pentkas lenkas teturis panc'ekas ir kurpes' neskaitant s'liuriū. Basū moterū esā ne tiktai maz'uosiuose miesteliuose, bet ir Vars'uvoje pilna.

Darbininkas.

Anglijai gresia bankrutas.

100 Anglas turtuolis, laivū savininkas Hustonas sako, Anglijai gresias bankrutas, nes ji du kartu daugiau igabenanti nekaip is'gabenanti. Toliau nurodo, kad Anglijos pajamos (pelnas) tepadengiā tiktai pusē islaidū. Jis sako, anglai neis'vengsiā bėdos, jei jie nepadidinsiā is'dirbystės (produkcijos) ir netapsiā taupesni.

105 Amerika keturis kartus daugiau dabar pasidirbusi laivū nekaip Anglija. Todel Amerika prekybes laivynu greitai sukirsianti Anglijā ir tuo būdu Amerika pagriebsianti viso pasaulio turgū savo rankosna.

Darbininko 105 №

Laikras'tis leidz'iamas po artimiausia profesoriaus BUGOS pries'iaura.

Atsakomasis Redaktorius C. L. B. Sekretorius Kazys Pabrėz'a.

Leidėjas: Centralis Lietuviu Biuras Sibire.